

T.C.

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARAP DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ 12. SINIF MESLEKİ
ARAPÇA DERS KİTABININ ARAP DİLİ VE ÖĞRETİMİ
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ (BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ)**

Yunus YALNIZAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Bilal TOLAN

Bingöl-2023

T.C.
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARAP DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ 12. SINIF MESLEKİ
ARAPÇA DERS KİTABININ ARAP DİLİ VE ÖĞRETİMİ
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ (BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ)

Yunus YALNIZAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Bilal TOLAN

Bingöl-2023

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	IV
TEZ KABUL VE ONAY	V
ÖNSÖZ	VI
ÖZET	VII
ABSTRACT	VIII
KISALTMALAR	IX
TABLO LİSTESİ	X
GİRİŞ	1
A. Araştırmanın Problemi	1
B. Araştırmanın Amacı	3
C. Araştırmanın Önemi	3
D. Sınırlılıklar	4

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. EĞİTİM-ÖĞRETİMDE DERS KİTABININ İNCELENMESİ.....	5
1.1.1. Ders Kitabının Rolü.....	5
1.1.2. Ders Kitaplarının ve Eğitim Araçlarının Hazırlanması	8
1.1.3. Ders Kitabı Bağlamında Öğretmenin Rolü.....	9
1.1.4. Ders Kitabının Anlatım Şekli.....	10
1.1.5. Ders Kitabının Değerlendirilmesi.....	11
1.1.6. Ders Kitabının Düzeni	11
1.1.7. Ders Kitabının İçeriği Dil Yapısı ve Dil Bilgisi Öğretimi	11

1.1.8. Dil Becerileri.....	12
1.1.9. Ders Kitabının Başlığı	13
1.2. ARAPÇANIN ÖNEMİ VE ÖĞRETİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	14
1.2.1. Arapçanın Dünya Dilleri Açısından Önemi.....	14
1.2.2. Arapçanın Arap Dili ve Edebiyatına Etkisi.....	14
1.2.3. Türkiye’de Arapça Öğretimi ve Kurumları	16
1.2.4. İmam Hatip Liseleri.....	20
1.2.5. Mesleki Arapça Öğretim Programı	24
1.2.6. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabının Tanıtımı	25
1.2.7. Arapça Ders Kitabı Organizasyon Şeması.....	27
1.2.8. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı İçindekiler Bölümü.....	28
1.2.9. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı Konuları.....	30
1.2.10. Arapça Ders Kitabının Konuları ve Anlatım İçerikleri.....	33
1.2.11. Mesleki Arapça Dersi Alıştırma Seçiminin İncelenmesi.....	89
1.2.12. 12. Sınıf Mesleki Arapça Dersi Kelime Listesi.....	92

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	96
2.1.1. Araştırmanın Modeli.....	96
2.1.2. Veri Toplama Aracı	97
2.1.3. Araştırmanın Evreni	97
2.1.4. Veri Analizi.....	98

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Bulgular	102
3.1.1. Ders Kitabı Taslağının ve Planıyla Alakalı Bulgular Bölümü	102
3.1.2. Kitaptaki Aktiviteler İle İlgili Bulgular	106
3.1.3. Beceriler İle İlgili bulgular.....	118
3.1.4. Kitaptaki Dil İle İlgili Bulgular	122
3.1.5. Konular ve İçerikler İle İlgili Bulgular	129
3.1.6. Ders Kitabının Değerlendirmesiyle İle Alakalı Bulgular	136
3.2. Yorumlar.....	142
3.2.1. Ders Kitabı Taslağı ve Planıyla Alakalı Bulgular Bölümü.....	142
3.2.2. Kitaptaki Aktiviteler İle İlgili Bulgular	143
3.2.3. Beceriler İle İlgili Bulgular	145
3.2.4. Kitaptaki Dil İle İlgili Bulgular	145
3.2.5. Konular ve İçerikler İle İlgili Bulgular	146
3.2.6. Ders Kitabının Değerlendirmesiyle Alakalı Bulgular	147
SONUÇ	148
KAYNAKÇA	153
EKLER	157
EK 1. Etik Beyan Kurulu Raporu.....	157
Ek 2. Anket İzin Belgesi	158
Ek 3. Anket Formu	159
ÖZGEÇMİŞ.....	168

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım *Anadolu İmam Hatip Lisesi 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabının Arap Dili ve Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi (Bingöl İli Örneği)* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

05/07/2023

Yunus YALNIZAN

TEZ KABUL VE ONAY

ÖNSÖZ

İmam Hatip Liselerinin kuruluş amaçları; ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerinin farkında olan, sorumluluğunun şuurunda olan ve bu sorumlulukları hal ve hareketleri ile göstermeye çalışan bireylerin yetiştirileceği eğitim ve öğretim kurumlarını oluşturmaya çalışmaktır. Toplumun dini ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde mesleki din eğitimi verilmesi, dini açıdan doğru bilgiye dayalı bir düşünce ve dini inanç sisteminin oluşturulması ve bu inanç sisteminin doğru bir şekilde bireylere aktarılması hedeflenmektedir. Ayrıca Anadolu İmam-Hatip Liselerinin açılması ile Kur'an-ı Kerim'in muhtevasını ortaya koymaya yardımcı olmak ve Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasını kolaylaştırmak da İmam-Hatip Liselerinin öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır. Anadolu İmam Hatip Liselerinin kurulması da bu amaca ulaşmak için yapılan çalışmalar arasında yer alır. Yıllar içerisinde İmam-Hatip Liselerinde okutulan derslerin daha iyi anlaşılabilmesi için Arapça dersinin iyi öğrenilmesi daha fazla önem kazanmıştır. Bu nedenle öğretimi yapılacak Arap dilinin; dil, edebiyat, gramer, konuşma bağlamında en iyi şekilde öğrencilere aktarılması önem arz etmektedir. Buradan hareketle Arapçanın öğretilmesinde metot ve teknikler iyi seçilmelidir. Dilin iyi öğretilmesinin öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimi, irtibatı kolaylaştıracağı unutulmamalıdır.

Bu çalışmada mesleki Arapça ders kitabında bulunan metin, dilbilgisi konuları, tema ve kazanımları hakkında bilgiler verilmiştir. Araştırmada mesleki Arapça ders kitabının değerlendirilip yorumlanması yapılırken Bingöl il merkezinde bulunan 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını İmam-Hatip okullarında öğreten öğretmenlere ve bu ders kitabını okuyan öğrencilere anket uygulaması yapılmıştır. Anketler sonucunda araştırmanın konusu hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Çalışma boyunca yanımda olduğunu her an hissettiren eşim Ebru YALNIZAN'a, tezin hazırlanmasında desteğini aldığım Arş. Gör. Muhsin TAN'a ve vaktini ve bilgisini benimle paylaşan hocam tez danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Bilal TOLAN'a teşekkür ederim.

Yunus YALNIZAN

BİNGÖL 2023

ÖZET

Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı : Anadolu İmam Hatip Lisesi 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabının Arap Dili ve Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi (Bingöl İli Örneği)
Tezin Yazarı : Yunus YALNIZAN
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Bilal TOLAN
Anabilim Dalı: Arap Dili Ve Edebiyatı
Bilim Dalı :
Kabul Tarihi :
Sayfa Sayısı : ... (ön kısım) + (tez) + (ekler)
<p><i>Bu çalışmada 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabının Arap dili ve öğretimi açısından değerlendirilmesi amacıyla ders kitabının metin, gramer bilgisi, alıştırmaları, tema ve kazanımları hakkında bilgiler verilmiştir. 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını değerlendirmek üzere, Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam-Hatip Liselerinde; (Rabia Hatun Kız AİHL, Selahaddin Eyyübi AİHL, 15 Temmuz Milli İrade AİHL, Bingöl AİHL) çalışan 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını öğreten 9 öğretmen ile bu okullarda ders kitabını okuyan 113 kız ve 139 erkek toplamda 252 öğrenciye anket uygulaması yapılmış olup, ankette karma model baz alınmıştır. Yüksek lisans tez çalışması giriş kısmı ve 3 bölüm olarak hazırlanmıştır. Giriş kısmında bu çalışmanın amaçları, problemleri, sınırlılıkları ve araştırmanın önemi hakkında bilgiler sunulmuştur. Birinci bölümde ders kitabının incelenmesi, eğitim-öğretimde Arapçanın önemi ve öğretimi açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. İkinci bölümde araştırmanın yöntemi, araştırmanın modeli, veri toplama aracı, araştırmanın evreni, veri analizi, veri toplama teknikleri verilmiştir. Üçüncü bölümde ise bulgular ve yorumlar kısmına yer verilmiştir. Sonuç bölümünde tez ile ilgili genel değerlendirme yapılmıştır.</i></p>
Anahtar Kelimeler: Arap Dili, Mesleki Arapça Ders Kitabı, Anadolu İmam-Hatip Lisesi, Arapça öğretimi, Bingöl.

ABSTRACT

Bingöl University Institute of Social Sciences Master's Thesis Summary

Title of the Thesis : Evaluation of the 12th Grade Vocational Arabic Textbook of Anatolian Imam Hatip High Schools According to Arabic Language and Teaching Education An Application of Bingöl Province
Author : Yunus YALNIZAN
Supervisor : Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Bilal TOLAN
Department : Arabic Language and Literature
Date :
Number of Pages : ... (frontpart) + (thesis) + (appendices)
<p><i>In order to evaluate the 12th grade Vocational Arabic course book in terms of Arabic Language and Teaching, information about the text, grammar knowledge, exercises, themes and achievements of the Vocational Arabic course book are given. In this direction, a survey was conducted with the teachers and students in Anatolian Imam-Hatip High Schools (Rabia Hatun Kız AİHL, Selahaddin Eyyübi AİHL, 15 Temmuz Milli İrade AİHL, Bingöl AİHL) located in the Center of Bingöl Province. For the survey, a questionnaire was applied to 252 students, 113 girls and 139 boys, who read the 12th grade Vocational Arabic course book in these schools, as well as 9 teachers who taught the Vocational Arabic coursebook, and the survey was based on the mixed model. The data obtained from the survey study was conducted in tabular form with 9 teachers teaching the Vocational Arabic course book and a total of 252 students, 113 girls and 139 boys, who read the 12th grade Vocational Arabic course book in these schools, and the survey was based on the mixed model. This thesis study has been prepared as an introduction and 3 chapters. In the introduction, information about the purpose, problem, limitations and importance of this study is presented. In the content of the first part, the textbook in education and training was examined and evaluated in terms of the importance of the Arabic language and its teaching. In the second part, the research method, research model, data collection tools, research universe, data analysis, data collection techniques are given. In the third part, findings and comments are given. In the conclusion part a general evaluation of the thesis was made. The appendices and bibliography were given and the Master's Thesis was finalized, and the evaluation of the 12th grade Vocational Arabic textbook in terms of Arabic Language and Teaching was completed.</i></p>
Keywords: Arabic Language, Arabic Textbook, Anatolian Imam-Hatip High Schools, Arabic Teaching, Bingöl Province.

KISALTMALAR

AİHL	: Anadolu İmam Hatip Lisesi
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
Hz.	: Hazretleri
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
s.	: Sayfa
SPSS	: Statistical Package For The Social Sciences

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1. Türkiye’de Arapça Eğitimi Veren Üniversite ve Bölümler.....	18
Tablo 1.2. Ortaöğretimde Okul, Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayısı.....	23
Tablo 1.3. Araştırmanın Konusu Olan Ders Kitabı Hakkında Bazı Bilgiler	25
Tablo 1.4. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı İçindekiler Bölümü	28
Tablo 1.5. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 1. Tema.....	30
Tablo 1.6. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 2. Tema.....	30
Tablo 1.7. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 3. Tema.....	31
Tablo 1.8. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 4. Tema.....	31
Tablo 1.9. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 5. Tema.....	32
Tablo 1.10. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 6. Tema.....	32
Tablo 1.11. Mehmuz Fiil, Mudaaf Fiil Salim Fiile Ait Misaller	35
Tablo 1.12. Kelimelerin Mazi, Muzari Ve Emir Kipleri	36
Tablo 1.13. Gramer Bölümünden Misal Fiil, Ecvef Fiil ve Nakıs Fiil	37
Tablo 1.14. Gramer Bölümünden Lefif Mu’tel Fiilin Kısımları	39
Tablo 1.15. Birinci Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu	40
Tablo 1.16. Sülası Mücerred Fiil ve Sülası Mezid Fiiller	46
Tablo 1.17. Sülası Üç Harfli Fiillere Harf Eklenmesi	48
Tablo 1.18. Sülası Üç Harfli Fiil Ek Harf Almış Zaman Misalleri	48
Tablo 1.19. Mücerred Fiil, Bir Harf Eklenmiş ve İki Harf Eklenmiş Fiiller	49
Tablo 1.20. Mezid Fiil ve Harf Eklenmiş Durumları	51
Tablo 1.21. İkinci Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu	53
Tablo 1.22. Sülası Mezid Fiilin Dokuz Vezni.....	56
Tablo 1.23. Sülası Mezid Fiile Üç Harf Eklenmesi.....	60
Tablo 1.24. Südası Fiil Masdarı.....	61

Tablo 1.25. İsmi Fail ve İsmi Meful	63
Tablo 1.26. Üçüncü Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu	64
Tablo 1.27. Dördüncü Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu	72
Tablo 1.28. Beşinci Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu	80
Tablo 1.29. Merfu, Mecrur ve Mansup Olanlar	86
Tablo 1.30. Altıncı Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu	87
Tablo 1.31. Ders Kitabı Kelime Alıştırma Soru Çeşitleri	89
Tablo 1.32. Ders Kitabı Kelime Listesi	92
Tablo 1.33. Ders Kitabı Kaynakça Bölümü	94
Tablo 2.1. Anket Soru Ortalamaları	98
Tablo 2.2. Öğrencilerin Cinsiyet Bilgileri	100
Tablo 2.3. Öğretmenlerin Cinsiyet Bilgileri	100
Tablo 2.4. Öğrencilerin Okuduğu Lise	101
Tablo 3.1. Ders Kitabı Taslağının ve Planıyla Alakalı Öğretmen Görüşleri	102
Tablo 3.2. Ders Kitabı Taslağının ve Planıyla Alakalı Öğrenci Görüşleri	103
Tablo 3.3. Ders Kitabının Görsel Açısından Etkili Bir Şekilde Düzenlendiği İle İlgili Öğretmen Görüşleri	104
Tablo 3.4. Ders Kitabının Görsel Açısından Etkili Bir Şekilde Düzenlendiği İle İlgili Öğrenci Görüşleri	104
Tablo 3.5. Kelimeler ve Terimler Sözlüğü Yeterlidir Kısmı İle İlgili Öğretmen Görüşleri	105
Tablo 3.6. Materyal Amaçlarının Rahat Olduğu ve Anlaşılır Olduğu İle İlgili Öğretmen Görüşleri	106
Tablo 3.7. Aktivitelerin Arapça Konuşmada Yeterli Düzeyde Diyalog Kurmaya Katkısıyla Alakalı Öğretmen Görüşleri	107
Tablo 3.8. Aktivitelerin Arapça Konuşmada Yeterli Düzeyde Diyalog Kurmaya Katkısıyla Alakalı Öğrenci Görüşleri	107

Tablo 3.9. Ders Kitabında Verilen Oyunlar Arapça Dersine Olan İlgiyi Artırıyor İle İlgili Öğretmen Görüşleri	108
Tablo 3.10. Kitapta Verilmiş Aktiviteler Tekli, Eşli veya Grup Şeklinde Çalışmayı Sağlıyor İle İlgili Öğretmen Görüşleri	109
Tablo 3.11. Kitapta Verilmiş Aktiviteler Tekli, Eşli veya Grup Şeklinde Çalışmayı Sağlıyor İle İlgili Öğrenci Görüşleri	109
Tablo 3.12. Kitapta Verilen Resim ve Fotoğraf İlk Defa Karşılaşılan Kelimelerde Öğrenmeyi Çok Daha Kolaylaştırıyor İle İlgili Öğretmen Görüşleri	111
Tablo 3.13. Kitapta Verilen Resim ve Fotoğraf İlk Defa Karşılaşılan Kelimelerde Öğrenmeyi Çok Daha Kolaylaştırıyor İle İlgili Öğrenci Görüşleri	111
Tablo 3.14. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabında Verilen Metinlerin İşitilmesi Neticesinde Kelimelerin Daha İyi Söylenmesi Sağlanmaktadır İle İlgili Öğretmen Görüşleri	112
Tablo 3.15. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabında Verilen Metinlerin İşitilmesi Neticesinde Kelimelerin Daha İyi Söylenmesi Sağlanmaktadır İle İlgili Öğrenci Görüşleri	113
Tablo 3.16. Verilen Aktivitelerle Hem Özgün Hem de Bağımlı Olmadan Cevap Vermekle Alakalı Öğretmen Görüşleri	114
Tablo 3.17. Verilen Aktivitelerle Hem Özgün Hem de Bağımlı Olmadan Cevap Vermekle Alakalı Öğrenci Görüşleri	115
Tablo 3.18. Verilen Dilbilgisi Kurallarıyla Kelimelerin Şarkı Şeklinde, Öykü Anlatımı Tarzında Birde Oyunla Öğretimi Yapılıyor İle İlgili Öğretmen Görüşleri	116
Tablo 3.19. Kitabında Verilen Dilbilgisi Kurallarıyla Kelimelerin Şarkı Şeklinde, Öykü Anlatımı Tarzında Bir de Oyunla Öğretimi Yapılıyor İle İlgili Öğrenci Görüşleri İle İlgili Öğrenci Görüşleri	117
Tablo 3.20. Verilen Materyallerin 4 Dil Becerisi olan (Okuyabilmek, Yazabilmek, Konuşmak, Dinlemek) Uyumlu Sunuluyor İle Alakalı Öğretmen Görüşleri	118

Tablo 3.21. Kitabında Verilen Materyallerin 4 Dil Becerisi olan (Okuyabilmek, Yazabilmek, Konuşmak, Dinlemek) Uyumlu Sunuluyor İle Alakalı Öğrenci Görüşleri	119
Tablo 3.22. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabı Arapça Telaffuz Doğallığını Koruyacak Şekilde Çalışma Sağlıyor İle İlgili Öğretmen Görüşleri.....	120
Tablo 3.23. Telaffuz Doğallığını Koruyacak Şekilde Çalışma Sağlıyor İle İlgili Öğrenci Görüşleri	121
Tablo 3.24. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabında Kullanılan Dil Günlük Hayatta Konuşulan Arapçayı Yansıtıyor İle Alakalı Öğretmen Görüşleri	122
Tablo 3.25. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabında Kullanılan Dil Günlük Hayatta Konuşulan Arapçayı Yansıtıyor İle Alakalı Öğrenci Görüşleri	123
Tablo 3.26. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabının Öğrencilerin Arapça Düzeyine Uygun Olacak Şekilde Dil Kullandığı İle İlgili Öğretmen Görüşleri	124
Tablo 3.27. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabının Öğrencilerin Arapça Düzeyine Uygun Olacak Şekilde Dil Kullandığı İle İlgili Öğrenci Görüşleri	124
Tablo 3.28 Verilen Dilbilgisi Konuları Kelimelerin Öğretim Sırası Gözetilecek Şekilde Uygun Verilmiştir İle Alakalı Öğretmen Görüşleri	126
Tablo 3.29. Verilen Dilbilgisi Konuları Kelimelerin Öğretim Sırası Gözetilecek Şekilde Uygun Verilmiştir İle Alakalı Öğrenci Görüşleri	126
Tablo 3.30 Dilbilgisi Konularının Basit ve Kısa Bir Şekilde Misallerle Verildiği İle Alakalı Öğretmen Görüşleri	127
Tablo 3.31. Dilbilgisi Konularının Basit ve Kısa Bir Şekilde Misallerle Verildiği İle Alakalı Öğrenci Görüşleri	128
Tablo 3.32. Konuların ve İçeriklerin Arapça Eğitimi Alan Bireylerin İhtiyaçlarına Uygunluğu İle İlgili Öğretmen Görüşleri.....	129
Tablo 3.33. Konuların ve İçeriklerin Arapça Eğitimi Alan Bireylerin İhtiyaçlarına Uygunluğu İle İlgili Öğrenci Görüşleri.....	130
Tablo 3.34. Konular ve İçerikler Genellikle Yaşanılan Hayatla Alakalıdır İle İlgili Öğretmen Görüşleri	131

Tablo 3.35. Konular ve İçerikler Genellikle Yaşanılan Hayatla Alakalıdır İle İlgili Öğrenci Görüşleri	131
Tablo 3.36. Materyallerin Konu ve İçeriğinin Oldukça İlginç Olup Aynı Zamanda Teşvik Edici Olduğuyla İlgili Öğretmen Görüşleri	132
Tablo 3.37. Materyallerin Konu ve İçeriğinin Oldukça İlginç Olup Aynı Zamanda Teşvik Edici Olduğuyla İlgili Öğrenci Görüşleri	133
Tablo 3.38. Konular ve İçeriğin Yeterince Çeşitli Olduğu İle İlgili Öğretmen Görüşleri	134
Tablo 3.39. Konular ve İçeriğin Yeterince Çeşitli Olduğu İle İlgili Öğrenci Görüşleri	135
Tablo 3.40. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabı İlerleyen Zamanlarda Öğrencinin Arapça Çalışma İsteğini Uyandırmaya Teşvik Edicidir İle İlgili Öğretmen Görüşleri	136
Tablo 3.41. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabı İlerleyen Zamanlarda Öğrencinin Arapça Çalışma İsteğini Uyandırmaya Teşvik Edicidir İle İlgili Öğrenci Görüşleri	137
Tablo 3.42. Öğretmen Ders Kitabını Faydalı Bir Şekilde Kullanıp Ders Kitabını Yol Gösterir Nitelikte Bulmakla Alakalı Öğretmen Görüşleri	138
Tablo 3.43. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabının Yeni Ünitelerde Eski Konulara Vurgu Yapıp Sarmal Olarak İlerlemesi İle İlgili Öğretmen Görüşleri	138
Tablo 3.44. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı Hakkında Seçme Şansı Verilirse Bu Kitabı Tekrar Tercih Ederim İle İlgili Öğretmen Görüşleri	139
Tablo 3.45. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı Hakkında Seçme Şansı Verilirse Bu Kitabı Tekrar Tercih Ederim İle İlgili Öğrenci Görüşleri	140

GİRİŞ

Bu kısımda çalışmanın amacı, problemi, sınırlılıkları ve araştırmanın önemini üzerinde durulacak olup ayrıca çalışmada gerekli kavramlar açıklanmaya çalışılacaktır. Türkiye’de Arapça öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarının öğretmen ve öğrenci ihtiyacına veya öğrenci seviyelerine uygun olarak seçilip seçilmediğiyle alakalı sorunlar bulunmaktadır. Bu nedenle ders kitabının değerlendirmesi yapılırken öğretmen ve öğrenci görüşlerinin alınması ders kitaplarının olumlu ve olumsuz taraflarını görmek adına önemli bir kıstas olacaktır.

A. Araştırmanın Problemi

Bir milletin duygu ve düşüncelerinin oluşumundaki en büyük etken olan dil, milli kültür ve kimliğin gelişiminde önemli bir faktördür. İnsanlar dil aracılığıyla anlaşılır ve kendi kültür ve adetlerini başka toplumlara aktarmada dil aracını kullanırlar (Alkaya, 2003, s. 441). İnsanın sosyal bir varlık olduğu düşünüldüğünde toplum ile iletişim kurmanın en etkili yöntemlerinden biri dil olmuştur. İnsan doğup büyüdüğü toplumun dilini öğrenir. Bu dili kendi istidat ve kabiliyeti nispetinde kullanır. Eğitim düzeyi arttıkça dili kullanma yeteneği gelişmiş olacaktır. Bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin hızla artması, iletişim araç ve gereçlerinin kullanımının yaygınlaşması, aynı şekilde ticari ilişkilerdeki ve turizmdeki artış oranı farklı toplumların dillerini öğrenme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır (MEB , 2015, s. 4).

Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilmiş altı resmi dilden biri olan Arapça, 22 devlette, ortalama nüfus olarak 350 milyon kişinin lisanıdır. Arap dilinin konuşulduğu coğrafyanın jeopolitik ve stratejik olarak önemli hale gelmesi, İslam dini açısından Arapçanın önemli olması, ekonomik, siyasi ve ticari etkenlerle beraber Arapçanın öğrenilmesi önem arz etmektedir (MEB , 2015, s. 4). Yukarıda belirtildiği üzere ülkelerin ekonomi, sosyal ve stratejik hedefleri doğrultusunda farklı dillerin öğrenilmesi gerekli hale gelmiştir. Dünya nüfusu düşünüldüğünde Arap dilinin, çok konuşulan bir dil olduğu görülmektedir. Ayrıca Türkiye’nin coğrafyasına bakıldığında, kültürel olarak iletişimde olduğu Arap milleti ile tarihsel bağ kapsamında bu dilin öğrenilmesinin gerekli olduğu söylenebilir.

Arapçanın İmam Hatip Liselerinde öğretilmesi önem arz etmektedir. Türkiye’de Anadolu İmam-Hatip Liselerinde Arapçanın öğretimi bazı nedenlerden dolayı zorlu olabilmektedir. Bu zorluklar eğitimciden, öğrenciden, öğretim programlarından ve çevresel etkilerden kaynaklanan zorluklar olarak sıralanabilir.

Öğretim programı hedefleri arasında bulunan konuların, kazanımların, kavramların ve becerilerin öğrencilere öğretilmesi oldukça önem arz etmektedir. Mesleki Arapça dersi öğretim programının öğrenciler açısından olumsuz bir durum içermemesi gerekir.

Arapça öğretiminin geliştirilip yaygın hale getirilmesi amacıyla Arapçanın önündeki sorunların çözümü adına çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar ile sadece okuduğunu anlayan, konuşamayan, yazamayan ve dinlediğini anlamayan öğrenciler yerine, her durumda ve her yerde öğrendiği dili kullanma becerisine sahip öğrenciler hedeflenmektedir. Söz konusu durumlar ile ilgili bir takım akademik çalışmalarla problemin çözümlenmesi için atılan adımlar önem arz etmektedir (Arkan, 2015, s. 1). Türkiye’de Anadolu İmam-Hatip Liselerinde okuyan öğrencilerin bir kısmının, okuduğunu anlamakta zorluk çektiği ve Arap dilini konuşmakta zorlandığı görülmektedir. Bunun üstesinden gelinmesi elbette kolay bir şey değildir. Ancak üzerinde yapılacak çalışmalar sayesinde Arap dilinin Anadolu İmam-Hatip Liselerinde okuyan öğrenciler tarafından daha rahat öğrenilmesi mümkün olacaktır. Bu amaçla, Millî Eğitim Bakanlığının 2023 vizyon belgesi kapsamında İmam Hatip okullarındaki ders yapısı, müfredat ve dil yeterliliği alanlarında iyileştirmeler yapılacağı belirtilmiştir (MEB , 2018, s. 106.). MEB 2023 Vizyonu ile Anadolu İmam-Hatip Liselerinde yapacağı değişimler ile söz konusu liselerdeki ders yapısı, müfredatı ile dil ehliyet ve yeterlilikleri daha olumlu yönde gelişme gösterebilecektir.

Çalışmada 12. sınıf öğrencilerinin Anadolu İmam-Hatip Liselerinde okumakta olduğu mesleki Arapça ders kitabından hareketle problemlerin aşılmasına yönelik öğretmen ve öğrencilerin düşünce ve görüşleri anket aracılığı ile ortaya konulacaktır. Ayrıca ders kitabının pozitif ve negatif kısımlarının meydana çıkarılması, ders kitabının yorumlanması ve tahlili yapılacaktır. Çalışmada kullanılan ayetler için Diyanet İşleri Başkanlığı’nın meali esas alınmıştır.

B. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı, Anadolu İmam-Hatip Liselerinde 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabının Arap dili ve öğretimi açısından değerlendirilmesi ile ilgili öğretmen ve öğrencilerin düşünce ve görüşlerine başvurularak objektif bir değerlendirme ortaya çıkarmaktır. Bu doğrultuda Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam-Hatip Liselerinde mesleki Arapça dersini okutan öğretmenlere ve ders kitabını okuyan öğrencilere yönelik anket uygulaması yapılacaktır. Bu doğrultuda amaç ve hedefler aşağıda belirtildiği gibi olacaktır.

Anadolu İmam-Hatip Lisesi 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabının eğitim müfredatı öğrenciler üzerinde Arapça eğitim- öğretimini nasıl etkilemektedir?

Anadolu İmam-Hatip Lisesi 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabı baz alındığında ders kitabı, Arapça eğitim ve öğretimini alan öğrencilerin ihtiyaçlarını hangi ölçüde karşılayabilmektedir?

Anadolu İmam-Hatip Lisesi 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabı, Arapça eğitim ve öğretimini yapan öğretmenlerin ihtiyaçlarını nasıl ve ne ölçüde karşılayabilmektedir?

Son olarak İmam-Hatip liselerinde 12. sınıfta okutulan ders kitabının amaç ve hedefleri, kitabın konusu, ders içerikleri Arapça eğitimini alan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilmekte midir? (Durmuş, 2019, s. 3.).

C. Araştırmanın Önemi

Eğitim-öğretimde bir yabancı dil statüsünde olan Arapça, Türkiye’de resmi makamlarca Üniversitelerin bünyesinde bulunan İlahiyat Fakültelerinde, Fen-Edebiyat Fakültelerinde, Arap Dili Eğitimi verilen Eğitim Fakültelerinde, Mütercim Tercümanlık Bölümleri ile Anadolu İmam-Hatip Lisesi ve okullarında öğretilmektedir. (Şen Yaman, 2016, s. 30.).

Türkiye’de Anadolu İmam-Hatip Liselerinde verilen Arapça eğitiminde öğrencilerin Arapça öğrenimleri sırasında teorik ve pratik açıdan birçok hata ile karşılaştıkları üzerinde durulması gereken bir realitedir. Arapça öğretiminde okumak, dinlemek, şifahi anlatım, yazı şeklinde anlatım ve yüz yüze diyalog olmak üzere beş ana unsur bulunmaktadır. Öğrencinin derse katılımının sağlanabilmesi için görsel

materyallerin kullanılması, bilgileri zihinde hayal edip canlandırılması, öğrenmiş olduğu bilgileri aktarabilmesi, soyut olan kavramları somutlaştırabilmesi, öğrencilerin birbiri ile iletişimini sağlayabilmesi, dersin daha çok verimli geçebilmesi adına görsel sunumlar ile dersin etkili ve kalıcı olması sağlanmalıdır (Demirbaş, 2016, s. 20.). Anadolu İmam-Hatip Liselerinde okutulan 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabı kapsamındaki bu tez çalışması, öğrenci ve öğretmen bakış açısı ile bir yabancı dil olan Arapçanın öğretiminde öngörü sağlayabilmesi açısından bir boşluğu doldurabilir. Ayrıca öğretmenler ile öğrenci görüş ve düşünceleri doğrultusunda ortaya konan bu araştırmanın daha iyi bir Arapça ders kitabının hazırlanmasına katkı sağlaması mümkün olacaktır.

D. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın bulgularının, sınırlılıklarına göre dikkate alınıp değerlendirilmesi, objektiflik adına önem arz etmektedir. Bu doğrultuda çalışmada özel olarak Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam Hatip Liselerinde mesleki Arapça dersini veren 9 öğretmen ve 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını okuyan 252 öğrenciye yönelik anket uygulaması yapılacaktır. Öğretmen ve öğrencilere yapılan anket uygulamasının yanı sıra öğretmenler ile birebir görüşme yapıp düşünceleri ayrıca alınarak veri toplama işlemi yapılacaktır. Bundan dolayı anket uygularken yaş ve sosyal statü dikkate alınmamıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.EĞİTİM-ÖĞRETİMDE DERS KİTABININ İNCELENMESİ

Bu bölümde eğitim-öğretimde ders kitabının rolü, ders kitaplarının ve eğitim araçlarının hazırlanması, ders kitabı bağlamında öğretmenin rolü, ders kitabının anlatım şekli, düzeni, içeriği ve dil yapısı, başlığı, dil becerileri ve değerlendirilmesi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

1.1.1. Ders Kitabının Rolü

Birçok yerde ders kitabının tanımı olmasına rağmen öğrenciler üzerinde etkisi çok olan, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan ders kitabı tanımının bu kapsamda daha faydalı olacağı düşünüldüğünden ilk olarak MEB tarafından yapılan ders kitabı tanımının bilinmesi faydalı olacaktır.

MEB, 2021 yılı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği 4. maddesi kapsamında araştırmanın ana etkenlerinden olan ders kitabını “Eğitim ve öğretimi yapılan ve bu çerçevede ders programlarının hazırlandığı, örgün eğitim kurumlarında ve yaygın eğitim kurumlarında okutulması için uygunluğu Kurulca kabul edilen dijital kitap ya da basılı kitap ve bunlara ilave olarak ders kitaplarının ekleri veya prototip model” olarak tanımlamıştır (MEB, 2021, s. 1.).

Bir diğer yaklaşım olarak Jean-Pierre Robert, ders kitabının tanımı ile ilgili olarak “Öğrencinin eğitim ve öğretimde ders programlarında verilmesi istenen bilgilerin verilme sürecini rahatlatması için hazırlanmış olan basılı bir eser kaynağıdır” der (Güneş, 2022, s. 18.).

Ders kitabının tanımının açıklanmasının yanı sıra niteliklerinin bilinmesi bu kitapların daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda MEB, Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği çerçevesinde eğitimi yapılan ders kitaplarının niteliği hakkında aşağıdaki bilgileri vermektedir:

Ders kitapları, bilimsel olarak ele alındığında hata payını bünyesinde barındırmadığı gibi Anayasaya aykırılığı olmayan, kanunlara riayet eden, insanların

hürriyetini engelleyen negatif ayrımcılığı kabul etmeyen, bunun tam tersi olarak insanların hürriyetini, hak hukuklarını gözeten bir yaklaşım üzerinde hareket eder. Ayrıca ders kitapları, öğrencilerin olumlu yönde ilerlemesini dikkate alır, öğrencinin ders kitabını öğrenmesini artıracak göze hoş gelen tasarımlara özen gösterir. Bununla birlikte ders kitaplarında reklam unsurlarına yer verilmez. Ders kitaplarında öğrencinin dersi iyi anlayabilmesi için ses özelliği olan dersin veya konu içeriğinin sesi, öğrencinin anlayabileceği şekilde net olmalıdır. Bunun yanında ders içeriğinin daha kalıcı olması adına hazırlanan video, oyun gibi unsurlar dersin konusuna uygun bir şekilde hazırlanmalıdır. Ders kitabı, öğrencinin kazanımlarını destekleyecek şekilde tasarlanmalıdır (MEB, 2021, s. 3-4.).

Öğrenci için düzenlenen ders kitapları önemli bilgiler içermektedir. Ders kitaplarındaki bu bilgilerin aktarımı da önem arz etmektedir. Bu kapsamda öğretmen, kurallar çerçevesinde hareket ederek kolay bilgilerden başlayarak zor bilgileri öğretme yolunu takip etmelidir. Ders kitabının sistemli oluşu ve düzenli bir program çerçevesinde parça ve metinlerden oluşan bir öğretim aracı oluşu, öğrenciler açısından olumlu olmaktadır. Öğrenciler tarafından rahatlıkla kullanılabilmesi, istediği zaman açıp bakabilmesi ve bunun sürekliliğinin olması, ders kitabının bir öğretim aracı oluşundan kaynaklanmaktadır. Özetlersek ders kitapları, öğrenci için çok değerli bir kılavuz, öğretim araçlarının olmazsa olmazlarından (Ömeroğlu, 2016, s. 14.). Bir öğrenci için sınıf içinde kullanmış olduğu ders aracı materyalinden bahsedecek olursak en temel öğe ders kitabıdır (MEB, 2012, s. 9.). Ders kitapları, eğitim ve öğretimin en önemli yazılı materyallerinden biri olup, amaçlanan kazanımların öğrenciler tarafından elde edilmesinde başvurulmuş temel kaynaklardır (Özdemir, 2022, s. 489.).

Eğitim ve öğretimde kazanım ve hedeflerin önemi ders kitaplarının hazırlanması sürecinde dikkat edilen hususlardandır. Kitapların öğrenciye rehberlik etmede, belirlenen hedeflere ulaşmasında, bilgi ve becerileri kazandırmada nitelikli olmasına eğitim ve öğretim programı açısından özen gösterilmelidir (Şahin & Turanlı, 2005, s. 329.). Bununla birlikte kitapların ulaşılacak hedefler için verimli bir şekilde uygulanması ve gelişmiş ülkelerin standartlarına uygun programlanması gerekmektedir (Kanlı & Yağbasan, 2004, s. 154.). Ders kitaplarının hazırlanma

aşamasında başta müfredat programı hazırlanıp söz konusu programa uygun içerikler oluşturulmalıdır (Özdemir, 2022, s. 490.).

Ders kitaplarının öğrenci ve öğretmenlere sağladığı yararlar aşağıda açıklanmıştır: (Duman & Çakmak, 2011).

Ders kitapları, birçok derse giren öğretmenlerin yükünü hafifletir.

Ders kitapları, içerdiği birçok ödev konularıyla öğretmenleri araştırma yapmaktan kurtarır.

Ders kitabı öğretmenlerin yıl içerisindeki çalışmalarını etkilediği için, ders kitabı planlaması önemli işlemlerden biridir.

Bununla beraber öğretimde önemli hususlardan biri de ders kitaplarının, öğretmenden daha fazla öğrenci tarafından kullanılan bir eğitim aracı olduğudur. Bu yüzden ders kitabının hazırlanması aşamasında bu hususlara dikkat edilmesi önem arz etmektedir.

Ders kitapları, öğretmenlerin söylem tarafı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ders kitabı, sözlü öğretimin negatif taraflarını gidererek, konular ve bilgiler arasındaki olumsuz tarafları giderir. Öğrenilmiş ilimlerin gözden geçirilip tekrar edilmesini sağlamaktadır. Bu yönüyle öğrenilmiş bilgilerin tekrar edilmesi yoluyla daha çok hafızada kalmasına olumlu etki yapmaktadır.

Ders kitabındaki birbirinden ayrı soru kalıpları öğrencilerin kendine özgü cevap verebilmesine ayrıca bu kapsamda özgün fikirler üretmesine katkıda bulunur.

Öğrenci, çalışılmasını ders kitabından yaptığında düşünsel ve fikirsel anlamda etkin olur ve bu sayede sorumluluk bilincini taşır.

Ders kitabının bir başka özelliği eğitim ve öğretimde öğrenciyi sıkıcı halden alıp, ilginin sürekliliğine götürmede katkıda bulunmasıdır.

Ders kitabı öğrencinin derse gelmeden daha hazırlıklı olmasına katkıda bulunur.

1.1.2. Ders Kitaplarının ve Eğitim Araçlarının Hazırlanması

Eğitim-öğretimde ders kitaplarının ve eğitim araçlarının hazırlanması da önemli hususlardandır. Bunun için başvuracağımız kaynak MEB ders kitapları ve eğitim araçları yönetmenliği olacaktır. Yönetmenliğin 8. maddesinde ders kitapları ile ilgili bazı hususlar aşağıda belirtilmiştir:

Kurulca tespit edilmiş olan ders kitapları ve araçları ile ilgili eğitim içerik ve niteliklerinin uygunluğu kapsamında Başkanlıkça bunun duyurusu yapılır.

Ders kitaplarında kitap isimleri, okul türleri, hangi sınıfı kapsadığı, kitap yazarlarının bilgileri hakkında açıklamalar verilir.

Ders kitaplarındaki konu başlıkları ve alt yazı gibi buna benzer yazılar dışında kullanılan puntolar 12. sınıflar için 10 puntodan aşağı harf kullanılmamaktadır.

Ders kitaplarının takım olarak hazırlanması halinde söz konusu dersle alakalı eğitim-öğretim programı çerçevesinde Kurul kararıyla açıklaması yapılır.

Yabancı lisanlar ile Türkçe olan ders kitaplarında dinleme ve izleme becerisi ile ilgili elektronik şekilde bilgiler verilmesi halinde bunlar takım olarak hazırlanırlar (MEB, 2021, s. 4-5.).

1.1.3. Ders Kitabı Bağlamında Öğrencinin Rolü

Yabancı dil öğretiminde asıl unsur olarak öğrenci merkezdedir. Bir ders kitabının başarısından söz edebilmek için dersi okuyan öğrencinin ilgi, alaka ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurması oldukça önemlidir. Ders kitabının daha etkili olabilmesi için öğrencilerin beceri, kültür, yetenek, yaş ve zekâ gibi farklılıklarını göz önünde bulundurması önem arz etmektedir. Bundan dolayı bu kapsamdaki ders kitaplarının daha etkili olduğunu söyleyebiliriz (Polat, 2003, s. 37.).

Dil öğrenme açısından bakıldığında öğrencilerin anadillerinden başka bir dil öğreniminde çeşitli etkenleri göz önünde bulundurmak gerekir. Çünkü öğrencilerin hafızaları, taklit güçleri, karakterleri, kabiliyetleri birbirinden farklılık arz etmektedir (Durmuş, 2019, s. 20.). Bir başka yaklaşımla öğrencilerin sınıf içindeki gelişim durumu, kültürel ve ruhsal özellikleri, öğrencinin yaşı ve ders başarısı ile arasında önemli bir bağ vardır (Erdoğan, 2011, s. 27.).

1.1.3. Ders Kitabı Bağlamında Öğretmenin Rolü

Yabancı dil öğretiminde önem arz eden unsurlardan biri de öğretmen etkisidir. Genel öğretim yöntemleri kapsamında öğretmenin liderlik vasıflarına sahip olması, ayrıca yabancı dil eğitimini daha etkin bir şekilde vermek adına bir eğitimcide olması gereken özelliklere sahip olması gerekmektedir (Polat, 2003, s. 37.).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenler için hazırlanan ve oldukça önem taşıyan klavuz kitabı bu konuda değerli bilgiler sunmaktadır. Buna göre bir eğitimci olan öğretmenin öğrencilere karşı sevecen yapıda olması oldukça önemlidir. Bunun için öğrenciler ile çok güçlü iletişim kurmalı ve sınıf içinde Arapça diyaloglarla bu güçlü iletişimi öğrenciye hissettirmelidir. Arapçanın bir yabancı dil olduğunun şuurunda olup öğrenciye farklı bir dil öğrettiğinin farkında olduğunu bilmelidir. Arapça eğitimini öğrencilere verirken bunu oyun, drama ve gerçek materyaller ile gerçekleştirebilmelidir. Bunları yaparken sınıf içinde oldukça aktif olmalı, Arapça eğitimini verirken kendine güveni olmalıdır. Arapça eğitimini verirken kolay olandan zor olana doğru bir eğitim metodu kullanılmalıdır. Çevirileri yaparken öğrencinin anlayabileceği şekilde öğrencinin hızına göre ve dersi kavrayışına göre hareket etmelidir. Bunun yanı sıra bir eğitimci olan öğretmen, devamlı kendini yenilemeli ve güncel gelişmelere yabancı kalmamalıdır. Bu konuda yabancı dil öğretilirken güncel olan öğretim tekniklerini uygulamayı bilmelidir. Bunu yaparken öğretmenler için hazırlanmış olan “klavuz kitabı”nda öğretmenin uyması gereken özellikleri verimli halde kullanması gerekmektedir. Son olarak bir eğitimci olan öğretmen, Arapça eğitimini alan öğrencilerin motivasyonunu ve isteklerini destekleyici yönde onlara katkıda bulunmalıdır (MEB, 2012, s. 9.). Bir başka yaklaşım olarak öğretmende olması gereken bazı donanım ve özellikler şöyle sıralanabilir:

İyi ve etkin bir öğretim adına dersin planlamasını çok iyi yapmalıdır.

Hazırlığını yapıp derse öyle girmelidir.

Öğrenciler arasında iletişimi koparmamalı ve devamlı diyalog halinde olmalıdır.

Yerine göre etkinlik yapan yerine göre ders işleyen olmalıdır.

Öğrencilere danışmanlık yapmalıdır (Demirbaş, 2016).

Öğretimde olması gereken donanım ve özelliklerden bazıları da eğitimi, şevki, alışkanlıkları ve kişiliğidir (Polat, 2003).

1.1.4. Ders Kitabının Anlatım Şekli

Eğitim-öğretimde önemli hususlardan biri ders kitaplarının anlatım şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. MEB tarafından bu konu kapsamında öğretmenlerin derslerdeki başarısını artırmaya yönelik olarak öğretmen klavuz kitaplarının hazırlanması, bu konunun olumlu neticelenmesi adına önemli bir çalışmadır.

Ders kitaplarında anlatım modelleri çerçevesinde okuma öncesi, okuma esnası ve okuma sonrası olarak değerlendirilme yapılmaktadır. Okuma öncesi kapsamında beş dakikalık bölümde öğrencilerin dersi daha iyi anlamaları adına derste işlenecek okuma metni ve parçaları öğrenciler tarafından önceden okunup hazırlık aşamalarının yapılması sağlanmalıdır. Daha sonra öğrencilerin tahmin gücünü aktifleştirmeleri sağlanmalı, bu doğrultuda konu başlıklarından hareketle öğrencinin metin ve parça hakkında bir ön görüşünün oluşması sağlanmalıdır. Öğrencinin tahmin ve ön görüşünün artması adına ders kitabında verilen konuya ait resim ile parça arasındaki bağlantı öğrencinin dikkatini çekmelidir. Son olarak metin ve parçaların iyi anlaşılmasına katkıda bulunacak şekilde alıştırmalar sorularıyla öğrenci hazır hale getirebilmelidir.

Anlatım şeklinde bir başka yöntem olan 30 dakikalık okuma bölümü önem arz etmektedir. Bu kapsamda öğrencilerin parçadaki kısmı paragraf halinde sessiz bir şekilde okumaları sağlanırken aynı zamanda karşısına ilk defa çıkan yeni kelimelere takılmadan parçanın tamamı hakkında bir bilgiye sahip olunması sağlanmalıdır. Daha sonra parçayı öğrencinin tekrar dinlemesi sağlanmalı, bu aşamada yeni sözcükleri anlamak için kullanılan teknikler öğretilmelidir. Son olarak okuma sonrasındaki beş dakikalık bölümde parçayı anladığını ölçmek için öğrenciye sorular sorulup öğrencinin okuduğu parça hakkında özet yapabilmesi sağlanmalı, öğrencinin parçayı sesli okuması veya parçadaki sözcükleri kullanması istenilmelidir ya da öğrenciye bu konuda ödev verilmelidir. Bu süreler öğretmen tarafından bütün şartlar düşünülerek değiştirilebilir (MEB, 2012, s. 10.).

1.1.5. Ders Kitabının Değerlendirilmesi

Bilginin içinde barındırdığı değer, bununla beraber bilginin uygunluğu, sunumu ve bu çerçevede eğitime doğru orantılı bir şekilde uygunluğu François Richaudeau tarafından ders kitabının temel özellikleri olarak sayılmıştır (Güneş, 2022, s. 17.). Öğretim programları çerçevesinde öğrencinin öğrenme ve öğretim süreci, öğrencinin kazanımları, hedeflere ulaşma düzeyinin değerlendirilip ölçülmesi ders kitabının nitelikleri arasında değerlendirilmektedir (Durmuş, 2019, s. 21.).

1.1.6. Ders Kitabının Düzeni

Sayfa düzenine ders kitabında itina ile özen gösterilmelidir. Ders kitabındaki metin içindeki paragraflar birbirinden rahatça ayırt edilebilmelidir. Ders kitabındaki metinlerin paragraflar uygun ise bir sütun, eğer paragraflar kısa halinde iki sütun halinde kullanılması uygun olacaktır.

Ders kitabındaki okuma metinlerinin sayfa kenar boşluklarının geniş olması, not alma konusunda okuyucu için fayda sağlayacaktır. Bu sayede ders kitabı, okuyucunun dikkatini sayfanın merkezine çekmeyi başarır. Ders kitabındaki metin, bilgilerin bulunmasını rahatlıkla sağlamalıdır (Şahin H. , 2004, s. 9.).

1.1.7. Ders Kitabının İçeriği Dil Yapısı ve Dil Bilgisi Öğretimi

Ders kitabının içerik özellikleri üç cihette anlatılmaktadır. Bunlar; bilimsel, sosyolojik ve eğitim olarak sunulmaktadır. İçerik özellikleri verildikten sonra verilen bilgilerin değerinin bilimsel olması bunun yanında toplumsal özellikler taşıması ders kitabının nitelikleri arasındadır. Son olarak ders kitabının içerikleri, eğitim ilkeleri doğrultusunda olmalıdır. Ders kitabının eğitim içeriğindeki temel ilkeler şu şekilde sıralanabilir: İçeriğinin doğru olması, net bir şekilde verilmesi, nesnel yaklaşması, güncelliğini koruyabilmesi, toplumsal amaçları göz ardı etmemesi, kavramları ve değerleri iletilebilmesi, öğrenme aşamasında öğrencinin beceri ve deneyimlerini iletilep geliştirmesi.

Ders kitaplarının bilimsel yönü, kitapta verilmiş olan bilginin nitelik ve niceliğini, dilin bilimsel kullanımına dikkat edilmesini, dersi alan öğrencilerin bilimsel düşüncesini ve bilimsel ve davranışsal faktörlerin kazanılmasını amaçlanmaktadır. Sosyolojik açıdan ders kitabı, öğrenciye sosyal yaşamı yansıtmaya dikkat etmeli,

bunun yaparken gerçek kişi ve olayların yansıtılmasına önem vermeli ayrıca yaşamış olduğu ülkenin değerlerini ve olaylarını yansıtmalıdır (Güneş, 2022, s. 77-78-84-85.).

Bunun yanı sıra hem öğretmenler hem de öğrenciler açısından bakıldığında en önemli kaynağın ders kitabı olduğu ve söz konusu ders kitabının içeriğinin doğru olması oldukça önemlidir (Duman, Çakmak, 2003:20). (Özdemir, 2022, s. 490.). Dersin içeriğinin, okutulmakta olan ülkenin adetleri, gelenekleri ve tarihine göre hazırlanması ders kitabının ilgi ve çekiciliği konusunda olumlu etki bırakacağı düşünülmeli gereken hususların başında yer alır (Durmuş, 2019, s. 12.).

Araştırmanın konusu olan mesleki Arapça kitabında, derste işlenen kelimelerin verildiği, kavramların açıklandığı, parça ve metinlerin konuşma şeklinde verildiği bölümler, öğretim programının amaçları arasındadır. Bu bölümde olmayan kelime gruplarının, kavramların, dil yapısının tanımlaması ise etkinlikler ile verilip söz konusu bilgilerin kazanımı açıklamalar kısmında belirtilmiştir. Bu kazanımları zenginleştirebilmek ders kitabındaki içerik ve dil yapısında bulunan misaller ile yapılabilmektedir. Fakat bunlar öğrencinin anlayabileceği düzeyde olmalı, ders kitabındaki içerik ve dil yapısı, ayet, hadis, dilbilgisi, deyimler vb. açıklamalar ile desteklenmelidir (MEB, 2018, s. 109.).

Yine ders kitapları kapsamında ünitelerde olan dilbilgisi kısımları incelendiğinde üzerinde durulması gereken özellikler aşağıda belirtilmiştir:

Ders kitabındaki dilbilgisi konularının öğrenciler tarafından tam olarak görünmesi önemli hususlardandır. Yine dilbilgisi kurallarının pekiştirilmesinin sağlanması önem arz etmektedir. Dilbilgisi konularında ders kitabına bağlı kalınmasının sağlanması gerekmektedir. Bunun yanında ders kitabının anlaşılması adına kitaplardaki etkinlikler ev ödevi şeklinde öğrencilere verilmektedir (MEB, 2012, s. 10.).

1.1.8. Dil Becerileri

Ders kitabının öğrencinin metin ve parçaları dinlemesi, okuyabilmesi, okuyup dinlediği metin ve parçaları yazıya dökmesi aynı zamanda bunu konuşabilmesini sağlayacak özellikte olması beklenir. Ders kitabındaki içeriklerin bu 4 dil becerisini bünyesinde barındırması gerekmektedir.

Ders kitabında dört dil becerisinin verilip verilmediği, Şayet verilmiŐse bunun dengeli bir Şekilde verilmiş olması gerekir. Ders kitabında Şayet dört dil becerisi dengeli bir Şekilde verilmemiŐse eksik olan dil becerilerinin neler olduğu belirtilmelidir (Demirbaş, 2016, s. 26.).

1.1.9. Ders Kitabının Başlığı

Ders kitabının başlığı hem gorsel aÇıdan etkileyici olmalı hem de oğrenciyi etkileyip oğrencinin ilgisini artırıcı olacak Şekilde yapılıp tasarlanmalıdır. Bununla birlikte ders kitabının başlığı dersin iŐeriđini yansıtıcı olmalıdır.

Ders kitabı hangi sınıf aralığında ise bunun belirgin bir Şekilde gosterilmesi, etkileyciliği ve dikkat çekiciliğinin pekiŐmesine katkıda bulunur. Bu konuda araŐtırmasını yaptığım 12. sınıf mesleki ArapÇa ders kitabının baŐlıđına bakıldığında muhatabına net bilgiler verdiği sleyenebilir.

1.2. ARAPÇANIN ÖNEMİ VE ÖĞRETİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde Arapçanın önemi, mesleki Arapça dersi öğretim programı ve 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabı hakkında bilgiler verilmiştir.

1.2.1. Arapçanın Dünya Dilleri Açısından Önemi

Arapçanın diller içerisinde oldukça mühim olduğu, zaman geçtikçe bu önemin artacağı ve geleceğin önemli dillerinden biri olması beklenmektedir. Arapça, 22 Arap devletinde ve Afrika devletlerinin onunda anadil olarak okutulduğu ayrıca İslam devletlerin çoğunda da ikinci dil olarak okutulduğu düşünüldüğünde dünyada Arapça konuşanların dünya devletleri içerisindeki payının yedide biri olarak karşımıza çıkması bu dilin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Arapça, nüfus sayısı göz önüne alındığında dünyanın kabul ettiği diller içerisinde İngilizce, Çince, İspanyolca ve Hintçe dillerinden sonra 5. sırada kendisine yer bulmaktadır. Arap devletleri haricinde, konuşulan dil yoğunluğu açısından bakıldığında dünyada üçüncü sırada yer almaktadır. Arapçanın bu yönleri kendisini önemli kılmakta olup dünyanın birçok yerinde uluslararası toplantı, konferans yazışma gibi konularda resmi dil olarak karşımıza çıkmaktadır. Bütün bunların dışında özellikle İslam dini açısından bakıldığında İslam dininin mukaddes kitabı olan Kurân-ı Kerîm, Arapça olarak indirilmiştir (Yusuf; 2). Bu yönüyle İslam dinini ve Kurân-ı Kerîm'i iyi bir şekilde anlayabilmek için bu dili iyi bilmek son derece önemlidir (Bozkurt, 2019, s. 1-2.).

1.2.2. Arapçanın Arap Dili ve Edebiyatına Etkisi

Arapçanın kendine has yazı ve dilbilgisi özelliklerinden bahsedilecek olursa, Arap dili 28 harften meydana gelmektedir. Kelimeler, Arapça harflerden oluşup, yazısı, sağdan sola doğru gitmektedir. Arapçada büyük harf bulunmamaktadır. Arap harflerinin kelimedeki konumlarına göre başta, ortada ve sonda yazılış şekilleri farklılık arz etmektedir. Kelimeler sülasi, rubai, humasi, südasi diye adlandırılan köklerden meydana gelmektedir (Bozkurt, 2019, s. 1.).

İslam dininin mukaddes kitabı olan Kur'an-ı Kerim'in, Arapça olması hasebiyle Arap dili ve edebiyatı üzerinde bir etkisi olmuştur. Aynı zamanda Arap dili ve edebiyatının da İslam medeniyeti üzerinde etkisi gözlenmiştir. İslam dininin

mukaddes kitabı olan Kurân-ı Kerîm, Arap dili ve edebiyatı açısından bütününü kapsayacak şekilde iletmek istediği mesaj ve bilgileri, muhataplarına hem aktarmıştır hem de Arap dilinin birçok yönden gelişmesine katkıda bulunmuştur. Katkılarından biri özellikle fasîh Arapçanın kaybolmasını engellemiş olmasıdır. Bir başka katkılarından söz edersek İslam dininin mukaddes kitabı olan Kurân-ı Kerîm, döneminin Arap dili açısından en önemli yazılı metindir. O dönemdeki yazılı belgelerin yetersizliği düşünüldüğünde Kurân-ı Kerîm'in Arapça olması Arap dili açısından oldukça önem arz etmektedir (Dereli, 2020, s. 72.).

Arap dilinin muhafazası da Kurân-ı Kerîm sayesinde olmuştur. Hicr Suresi 9. ayette şöyle denilmektedir: “إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ Kesin olarak bilirsiniz ki bu vahyi kuşkusuz biz indirdik ve onu mutlaka koruyan da yine biziz.” Arap dili grameri henüz kurallı disiplinli hale gelmeden, müslümanların mukaddes kitabı olan Kur'an-ı Kerim, Arap dilinin çoğu kurallarına uyumlu bir şekilde indirilmiştir. Misal vermek gerekirse mukaddes kitab olan Kur'an-ı Kerim'de tüm fail ve haberlerin merfu olması bunu kanıtlamaktadır. Bunun yanında tüm meful olanlar ile nasb edatlarından sonra gelmiş tüm isimlerin mansup olması da bunu teyit etmektedir. Arapça da bulunan en, len, izen ve key gibi edatların tüm muzari fiileri mansup hale getirmesi, temyiz ve hal gibi unsurlarında lafzen ya da mahallen ya da takdiri olarak mansup gelmesi bunu kanıtlar. Yine muzâfun ileyh ve harf-i cer olan isim tamlamasının unsurlarından sonra gelen isimlerinde mecrûr olarak gelmesi bu uyumu kanıtlamıştır (Dereli, 2020, s. 77.).

Divan edebiyatında anlam ve manaları süslendirmek için kullanılan söz sanatları dilimizi ve edebiyatımızı zenginleştirmiştir. Bunun çok büyük oranda Arap edebiyatından geldiği görülmektedir. Mecâz, teşbîh, tevriye, tezât kinâye, cinâs gibi edebi sanatların Arapça olduğu bilinmektedir. Söz konusu Arapça sanatların Arap belagatında, beyân, bedî' ve me'ânî ilimleri altında olduğu bilinmektedir (Dereli, 2020, s. 82.).

Câhiliye döneminde edebiyat, davet ve ahlaki meziyet çerçevesinde değerlendirilirken, İslam dininin ilk zamanlarında çok fazla genişleyip güzel söz söyleme sanatı olarak adlandırılmaya başladığından söz edilebilir. Arap edebiyatı, Emevîler döneminde zaman içerisinde kavramlaşma sürecine girmiştir. Bu nedenle Araplar şiirlerini, hutbelerini, neseplerini, tarihi olaylara ait rivayetlerini, cahiliye

dönemlerindeki savaşları da bir öğretim faaliyeti olarak kullanmıştır (Yalar, 2005, s. 15.).

Arap edebiyatının 6/12. yüzyıldan itibaren kavramsal olarak farklılaştığı görülmektedir. Bunlardan bahsederek şiir, nesir, beyân, bedî‘, meânî, nahiv, hat, lügat gibi dil ilimleri ortaya çıkmıştır (Yalar, 2005, s. 16.).

Zemahşerî (538/1144) tarafından ortaya konulmuş olan ve onun ardından ise Seyyid Şerîf’in Şerhu’l-Miftâh’ta yer vermiş olduğu on ikili taksimata göre edebiyât ilimleri şu disiplinlerden oluşmaktadır: Lügat, sarf, iştikâk, nahiv, meânî, beyân, aruz, kâfiye, hat, şiir, nesir ve edebî konuşmalar (Yalar, 2005, s. 18.). Bunun yanında İbnu Haldun, edebiyatın belirli bir konu ya da tanımla sınırlanamayacağını söylemiştir (Yalar, 2005, s. 13.).

Şemsuddîn es-Sahâvî’nin edebiyat hakkındaki tanımını şu şekilde verilmektedir:

“Edebîyât, sözcükler ve yazı yoluyla duygu ve düşünceleri anlatıp anlama yöntemlerinin kendisiyle bilindiği bir ilimdir. Konusu, anlamları ifade etmeleri yönüyle lafız ve yazıdır. Yararı ise, insanın içindeki amaçları ortaya çıkarmak ve yüz yüze ya da dolaylı olarak başka bir insana ulaştırmaktır. Aynı zamanda o, dil ve parmak uçlarının süsü olup insanı diğer canlılardan ayıran unsurdur (Yalar, 2005, s. 18.).

1.2.3. Türkiye’de Arapça Öğretimi ve Kurumları

Arapların günlük yaşamda kullanmış oldukları Arapça ile Türkiye’de bu dilin öğrenilmesinde kullanılan yazı dili ve eğitimi verilen konuşma Arapçası arasında uyumsuzluk olduğu görülmektedir. Çünkü Arapça eğitimi alan öğrenciler Arapların konuşmuş oldukları cümleleri anlamakta zorlanmakta, bu da Araplar arasında menfi bakılan bir hal ortaya çıkarmaktadır. Arap devletleri ve halkları arasında ikili görüşmelerde, siyasi ve ekonomi başta olmak üzere sosyal ve kültürel alanlarında daha güzel bir iletişim kurabilmek adına bu farklılığının giderilmesinin önemli olduğu anlaşılmaktadır (Ertürk, 2004, s. 7.).

Türkiye’de Cumhuriyetin kurulması ile dönemin idarecileri tarafından okulların bir çatı altında toplama istekleri kapsamında medreselerin kapatılması Tevhidi Tedrisat kanunu çıkarılarak yapılmıştır.

Bu süre zarfında Türkçe önemli hale getirilmiştir. Arapça öğretiminin durgunluk dönemi, İmam Hatip kurumlarının açıldığı 1950'li tarihlere kadar devam etmiştir. İmam Hatiplerde ve İlahiyat Fakültelerinde 1950 yıllarından sonra Arapça öğretilmeye başlanmıştır. Bununla birlikte farklı üniversitelerde Arap dili edebiyatı bölümleri açılmaya başlandığı görülmüştür (Durmuş, 2019, s. 13-14.).

Milli Eğitim Bakanlığı ve Talim Terbiye Kurulu, branşı Arapça olan kişilerin dışındaki öğretmenlerin Arapça dersini öğretme konusunda yetersiz olduğunu tespit etmiş, bunun çözüm yolu için, Arapça dersini verecek öğretmenleri, 1984 yılında Ankara'da Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi adı altında Arapça eğitimi bölüm başkanlığı olarak açılan Arapça öğretmenliği bölümünden mezun olanlar ile Arap dili ve edebiyatı bölümü okuyup da pedagojik formasyon derslerini almış kişiler arasından seçmiştir. Türkiye'de ilk defa Arapça öğretmenliği, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi bünyesinde açılmıştır (Bozkurt, 2019, s. 5.). Sonrasında Arap edebiyatını öğrenip bu konuda bireyler yetiştirmeyi hedefleyen ve okulların ilköğretim ile ortaöğretim sınıflarında olan öğrencilere Arapça eğitimi verecek kişiler yetiştirmek üzere farklı üniversitelerde Arapça öğretmenliği bölümü ile Arap dili ve edebiyatı bölümü açılmıştır. Bununla beraber bu bölümlerden mezun olmayı başaran öğrenciler eğitim kurumlarında Arapça öğretmeni olarak görev yapabilmektedir. Yine bu bölümden mezun olmayı başaran öğrenciler Dışişleri Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı dışında birçok bakanlıkta, devletin resmi kuruluşlarında ve de özel sektörlerde çalışabilmektedir (Bozkurt, 2019, s. 12.).

Türkiye'de Arapça öğretimi, birçok eğitim kurumlarında verilmektedir. İmam Hatip Liseleri, yaygın eğitim verilen kurumlar, üniversitelerin İlahiyat Fakültesi ile Arap Dili ve Edebiyatı ve Arapça Öğretmenliği Bölümü bu kurumların başında gelir. Bu kurumların yanı sıra 2011 yılından itibaren uygulamaya konulan seçmeli ders kapsamında ilkokullarda dördüncü sınıftan başlayarak liseden mezun olana kadar Arapça eğitimi verilmektedir (Bozkurt, 2019, s. 5-6.).

İmam-Hatip Liselerinde okutulmakta olan Arapça dersi dışında, Türkiye’de Arapça eğitimi veren üniversite ve bölümler şunlardır: (Durmuş, 2019, s. 13-14.).

Tablo 1.1. Türkiye’de Arapça Eğitimi Veren Üniversite ve Bölümler

Sıra No	Bölüm Adı	Üniversite	Bulunduğu İl
1	Arap Dili ve Edebiyatı	Bingöl Üniversitesi	Bingöl
2	Arap Dili ve Edebiyatı	Dicle Üniversitesi	Diyarbakır
3	Arap Dili ve Edebiyatı	İstanbul Üniversitesi	İstanbul
4	Arap Dili ve Edebiyatı	Atatürk Üniversitesi	Erzurum
5	Arap Dili ve Edebiyatı	Artuklu Üniversitesi	Mardin
6	Arap Dili ve Edebiyatı	Selçuk Üniversitesi	Konya
7	Arap Dili ve Edebiyatı	Kafkas Üniversitesi	Kars
8	Arap Dili ve Edebiyatı	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Kilis
9	Arap Dili ve Edebiyatı	Ankara Üniversitesi	Ankara
10	Arapça	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	İstanbul

	Mütercim- Tercümanlık		
11	Arapça Mütercim- Tercümanlık	İstanbul Aydın Üniversitesi	İstanbul
12	Arapça Mütercim- Tercümanlık	İstanbul Okan Üniversitesi	İstanbul
13	Arapça Mütercim- Tercümanlık	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Ankara
14	Arapça Mütercim- Tercümanlık	Selçuk Üniversitesi	Konya
15	Arapça Mütercim- Tercümanlık	KTO Karatay Üniversitesi	Konya
16	Arapça Mütercim- Tercümanlık	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	Karaman
17	Arapça Mütercim- Tercümanlık	Kırıkkale Üniversitesi	Kırıkkale
18	Arapça Öğretmenliği	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	İstanbul

19	Arapça Öğretmenliği	İstanbul Aydın Üniversitesi	İstanbul
20	Arapça Öğretmenliği	Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi	Kıbrıs/Lefkoşa
21	Arapça Öğretmenliği	Gazi Üniversitesi	Ankara
22	Arapça Öğretmenliği	Adıyaman Üniversitesi	Adıyaman

1.2.4. İmam Hatip Liseleri

1913 yılında “ıslâh-ı medâris” programında ilk defa imam ve hatip yetiştirmek için Medresetü'l-eimme ve'l-hutabâ adında okulların açılmış ancak 1924 yılında Tevhîd-i Tedrîsat Kanunu kapsamında Maarif Vekâleti tarafından yayınlanan genelge ile medreselerin tamamı kapatılmıştır (Ayhan, 2023).

Yine bu kanun kapsamında yirmi dokuz ilde ilkokul seviyesinde eğitim-öğretim veren İmam-Hatip Mektepleri açılmıştır. Bu okullarda 2258 öğrenci ve 300 civarında öğretmen bulunmuştur. Ancak İmam Hatip Mektepleri 1924 yılında açılmış olmasına rağmen çeşitli sebeplerden dolayı -öğrenci sayısında azalmalar sebep gösterilip- bu okulların eğitim ve öğretim vermesine 1933 yılında son verildiği görülmektedir (Emiroğlu, 2016, s. 81-85.).

Daha sonra 1949 yılı Maarif Vekâleti Talim ve Terbiye Heyeti tarafından alınan kararla, ortaokulu bitiren öğrencilerin bu öğrenimlerine devam etmelerini sağlayacak 10 aylık imam hatip kursları açılmıştır. Bununla beraber ilkokul dört ve beşinci sınıflarda öğrencilerin isteğine bağlı olarak din dersleri verilmiştir (Emiroğlu, 2016, s. 85.). Bu süreç içinde Müdürler Komisyonunun 13 Ekim 1951 tarih ve 601 sayılı kararıyla ülkede dini eğitim ve öğretim vazifesini yerine getirecek, aynı zamanda bu okulların isminin de “İmam Hatip Okulu” olması kararı alınmış, 1951 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı tarafından onaylanıp yürürlüğe girmiştir (Öcal, 2011, s. 102-103.).

Sonrasında İmam Hatip Okullarının statüsünde değişikliğe gidilerek 1972-1973 eğitim ve öğretim yılından geçerli olacak şekilde söz konusu okulların birinci devreleri kapatılmıştır. Ortaokul olacak şekilde dört yıllık meslek okulu yapılmıştır.

İmam hatip okullarını okuyup mezun olan öğrenciler üniversitelere alınmıyordu. Bu okullardan mezun olanların yalnız Yüksek İslam Enstitüleri okumaları mümkündü. Bu okulların statüleri devamlı değişmiştir. 1974 tarihinde orta kısımları tekrar açılıp bu yıldan 1997 yılına kadar ki süreçte 3+4=7 yıl şeklinde eğitim veren kurumlar halinde eğitimine devam etmiştir (Aydın, 2003, s. 3.).

24/6/1973 tarihinde Milli Eğitim Temel Kanununun yayımlanmış olduğu genelge kapsamında: İmam - Hatip liseleri, Kur'an kursu öğreticiliği, İmam ve Hatip gibi görevli personel yetiştirmek bu sayede dini hizmetlerin yapılmasını sağlamak üzere, MEB tarafından açılmış ortaöğretim sistemi bünyesinde meslek ve yüksek öğrenime hazırlayan programlar uygulayabilen öğretim kurumları şeklinde tanımlanmıştır. Aynı zamanda bu okulların ismi İmam Hatip Lisesi olarak belirlenmiştir (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973, s. 5106-1.).

İlk defa Beykoz Anadolu İmam Hatip Lisesi'nin, İstanbul'un Beykoz ilçesinde 1985 yılında açılışı yapılmıştır. Ancak söz konusu bu okulun İstanbul'da Kartal ilçesine taşındığı 1990 yılında okulun Kartal Anadolu İmam-Hatip Lisesi adıyla eğitim-öğretime devam ettiği görülmektedir (Kurt, 2014, s. 77.).

İmam-Hatip Liselerinin dönemin idarecileri tarafından devamlı açılıp kapatıldığı görünmektedir. 1997 yılında kesintisiz zorunlu eğitim kapsamında 8 yıllık eğitimin kabul edilmesiyle İmam-Hatip Liselerinin orta kısmının tekrardan kapatıldığı görülmektedir. İmam-Hatip Lisesi okullarının orta kısımlarının kapatılması lise öğrenci sayısında büyük bir düşüşe sebep olmuştur. Daha sonrasında 2012-2013 tarihlerinde eğitimde tekrar değişiklik yapılarak 4+4+4=12 yıllık zorunlu olan bir eğitim sistemine geçilmiştir. Bu sayede hem ortaokul hem de lise kısmında İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip Lisesi okullarında öğrenci sayılarında artış gözlenmiştir (Kurt, 2014, s. 77-78.).

Yapılan tüm değişiklikler sonucunda MEB Milli Eğitim İstatistikleri kapsamında 2021-2022 örgün eğitim göstergelerinin incelenmesiyle, İmam Hatip Lisesi ile ilgili bilgiler ışığında, ortaöğretim kurumlarında okul çeşitleri, okul sayıları, öğretmen ve öğrenci sayıları ve bu okullardaki derslik sayıları verilmiştir (MEB, 2022, s. 135.).

Tablo 1.2. de bilgileri verilen Ortaöğretim kurumlarında okul türlerine göre okul, öğrenci, öğretmen ve derslik sayısından anlaşılacağı üzere yıllar içerisinde birçok kez değişime uğrayan İmam Hatip Lisesi okullarının geline en son noktada kurumsallaşmış olduğu görülmekte aynı zamanda bu eğitim kurumlarında eğitim alan hem öğrenci hem de eğitim veren öğretmen sayılarındaki yüksek artış göze çarpmaktadır. Bundan anlaşılacağı üzere ülkenin bir gerçeği olan İmam Hatip Liseleri hakkında devamlı değişiklik yapmak yerine bu kurumların gelişimine katkıda bulunmak, ülke gençliğini geliştirmek en doğru ve en gerçekçi eğitim yatırımı olacaktır.

Tablo 1.2. Ortaöğretimde Okul, Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayısı

Ortaöğretim Kurumlarında								
Okul Türlerine Göre Okul, Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayısı								
Okul Adı	Okul Sayısı	Erkek Öğrenci Sayısı	Kadın Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı	Erkek Öğretmen Sayısı	Kadın Öğretmen Sayısı	Toplam Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1677	224200	290430	514630	24607	26706	51765	37409
Anadolu İmam Hatip Lisesi (Yabancı Uyruklular)	16	1024	297	1321	275	177	452	440
Çok Programlı Anadolu Lisesi (Anadolu İmam Hatip Programı)	-	3105	2208	5313	-	-	-	-
Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi	1	43467	52547	96014	-	-	-	-

1.2.5. Mesleki Arapça Öğretim Programı

Millî Eğitim Temel Kanununun bünyesinde bulunan “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri çerçevesinde eğitim ve öğretim kapsamında eğitimi verilen Mesleki Arapça Dersi Öğretim Programında öğrencilerden beklenen hedefler şu şekilde açıklamıştır:

Öğrenciler, eğitimini aldığı hem klasik hem de güncel olan Arapça metin ve parçalar ile literatürlerden faydalanarak İslami ilimlerdeki eğitimini yapmalıdır.

Eğitimini aldığı Arapçada okuduğunu yazabilmeli, dinlediğini anlayıp konuşabilmeli ve yeteneklerini ilerletip geliştirebilmelidir.

Öğrenciler kendi seviyelerini takip etmek için yazılı, görsel ve işitsel olmak üzere kaynaklardan istifade etmelidir.

Ders kitaplarında öğretimi yapılan ünitelerde verilen dilbilgisi kuralları hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Program öğrencinin Arapça hakkında bilgi sahibi olma merakını, isteğini yönelimini destekler nitelikte olmalıdır.

Program öğrencinin İmam hatip lisesi okullarında ders aldıkları meslek dersleri çerçevesinde edinmiş oldukları kazanımları pekiştirme hedefinde olmalıdır (MEB, 2018, s. 106.).

Arapça, İslamî ilimler açısından bakıldığında dünya tarihinde ilim dili olarak gösterilmiştir. Bu amaçla Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğretimi yapılan meslek derslerinin daha iyi anlaşılmasında Arapça önemli bir yere sahiptir. (MEB, 2018, s. 106.). Anadolu İmam Hatip Lisesi 11. ve 12. sınıfların Arapça meslek derslerinde öğretim programı vizyonu kapsamındaki hedefler arasında 4 temel dil becerisi ile temel dinî kaynakları tanıma ve kullanma, bununla beraber İslami metinlerin anlaşılıp yorumlanmasını yapabilen aynı zamanda İslami ilimlerde eğitim alan öğrencilerin aldığı hem klasik hem de güncel olan Arapça metin ve parçalar ile literatürlerden faydalanan bireyler yetiştirmek, mesleki Arapça dersi öğretim programının vizyonu çerçevesinde değerlendirilmiştir. (MEB, 2018, s. 106-107-108.).

1.2.6. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabının Tanıtımı

Arapça ders kitabının kimler tarafından yazıldığı, ders kitabının basım yılının, ders kitabının kazanımları ve sayfa yapısı gibi çeşitli bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 1.3. Araştırmanın Konusu Olan Ders Kitabı Hakkında Bazı Bilgiler

Araştırmanın Konusu Olan Ders Kitabı Hakkında Bazı Bilgiler:	
Ders kitabının yazarları şu şekildedir:	Dr. Hassan ALCHALABI, Doç. Dr. Mohammad ALRHAWI Doç. Dr. Ahmad ALSAADI
Ders kitabının yayın evi:	Özgün Matbaacılık
Ders kitabının yayın yılı:	Ankara, 2020 MEB Devlet Kitapları
Ders kitabının editörü:	Abdullah TAT ve Yusuf ÖZTÜRK
Ders kitabının program geliştirme uzmanı:	Hasan TOPAL
Ders kitabının ölçme değerlendirme uzmanı:	Prof. Dr. İmadettin ALRAŞİT
Ders kitabının görsel tasarım uzmanı:	Abdulrahmn ALRACHID ve İbrahim AJHAR
Ders kitabının kitabın düzeyi:	12. sınıf olarak verilmiştir
Ders kitabının sayfa sayısı:	164'dür
12. mesleki Arapça ders kitabında Kazanım Sayısı şu şekildedir: Kur'an Kıssaları konusu: 12 kazanımdır	Toplamda 70 kazanım bulunmaktadır

<p>Tevhid ve Şirk konusu: 12 kazanımdır</p> <p>Dini Hükümler konusu: 11 kazanımdır</p> <p>İslam Medeniyeti konusu: 13 kazanımdır</p> <p>Ders Kitabının Bir Başka Başlığı Peygamberimizin Hicret Sonrası Hayatı adlı konusu:11 kazanımdır</p> <p>Ders kitabının bir başka konusu olan İslam'da Sosyal Hayat:11 kazanımdır</p>	
<p>12. mesleki Arapça ders kitabında ders saati olarak:</p> <p>Kur'an Kıssaları konusu: 18 Saat olarak geçmektedir</p> <p>Tevhid Ve Şirk konusu: 18 saat olarak geçmektedir</p> <p>Peygamberimizin Hicret Sonrası Hayatı konusu: 16 saat olarak geçmektedir</p> <p>Dini Hükümler konusu:18 Saat olarak geçmektedir</p> <p>İslam Medeniyeti konusu:20 saat olarak geçmektedir</p> <p>İslam'da Sosyal Hayat konusu:18 saat olarak geçmektedir</p>	<p>Toplam 108 ders saati bulunmaktadır.</p>
<p>Mesleki Arapça ders kitabında ders saati Yüzdesi: 16,66</p>	<p>Toplamda 100 saat</p>

Araştırmaya konu olan ders kitabı, MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nun 25.06.2018 gün ve 12254648 sayılı yazısına istinaden kabul edilen bir eğitim aracıdır (MEB Devlet Kitapları, 2018).

1.2.7. Arapça Ders Kitabı Organizasyon Şeması

Arapça ders kitabının organizasyon şemasında belirtilen içerikler şu şekilde verilmiştir.

Ders Kitabının Tema Numarası Kaçınıc Tema Olduğu

Ders Temasının İsmi

Ders Kitabının Tema İçerikleri ve Temada İşlenecek Konuları

Ders Kitabının Ders Numarası ve Konu Başlıkları

Ders Kitabının Temasındaki Qr Kodu

Ders Kitabının Tema Numarası Kaçınıc Tema Olduğu

Ders Kitabının Alıştırma Yönerge Kısmı

Ders Kitabının Sayfa Numara ve Ses Dosyaları

Ders Kitabının Temel Becerileri ile İlgili Bilgiler:

Ders Kitabındaki Mavi Renkli Bütün Alıştırmaların Temel Dinleme Becerileri Olduğu

Ders Kitabındaki Pembe Renkli Bütün Alıştırmaların Temel Okuma Becerileri Olduğu

Ders Kitabındaki Sarı Renkli Bütün Alıştırmalar Temel Konuşma Becerileri Olduğu

Ders Kitabındaki Yeşil Renkli Bütün Alıştırmalar Temel Yazma Becerileri Olduğu

Ders Kitabının Alt Becerileri ile İlgili Bilgiler:

Ders Kitabında Temel Becerileri ile Tamamlayıcı Alt Becerilerin Olduğu

Ders Kitabında Okuma Becerisinin Ders Kitabındaki

Ders Kitabındaki Yazma Becerisinin Olduğu

Ders Kitabında Konuşma Becerisinin Olduğu

Ders Kitabında Diyalog Becerisinin Olduğu (MEB Devlet Kitapları, 2018).

1.2.8. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı İçindekiler Bölümü

Ders kitabı içindekiler kısmı bir kitapta olması gereken bölümlerdendir. Ders kitabı içindekiler bölümü kitapta bulunan konu ve bilgilere ulaşmada öğretmenler ve öğrenciler için kolaylık sağlamaktadır.

Tablo 1.4. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı İçindekiler Bölümü

جَدْوَلُ الْمُحْتَوِيَاتِ	
التوحيد والشرك	الوَحْدَةُ الْأُولَى
مَدْخَلٌ إِلَى دَرَسَةِ الْعَقِيدَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ	
الإلهيات	
النبوات	
الغيبيات	
قصص القرآن الكريم	الوَحْدَةُ الثَّانِيَّةُ
النبوة والرسالة	
قصة نبي الله نوح	
قصة نبي الله إبراهيم	
قصة نبي الله موسى آل وِفْرَعُونَ	
سيرة النَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ الْهَجْرَةِ	الوَحْدَةُ الثَّلَاثَةُ
الهجرة وأعمال النَّبِيِّ ﷺ فِي الْمَدِينَةِ	
قتال النَّبِيِّ ﷺ قَبْلَ الْحُدَيْبِيَّةِ	
قتال النبي ﷺ بَعْدَ الْحُدَيْبِيَّةِ	
حَجَّةُ الْوَدَاعِ وَوَفَاةُ النَّبِيِّ ﷺ	
الأحكام الدِّينِيَّةُ	الوحدة الرابعة

الطَّيِّبَاتِ وَالْخَبَائِثِ	
ألفاظ الإباحة	
ألفاظ التَّخْرِيمِ	
ألفاظ الكراهة	
لِحَيَاةِ الْجَمَاعَةِ فِي الْإِسْلَامِ	الْوَحْدَةُ الْخَامِسَةُ
العدل	
الحرية	
العُمران	
التكافل	
الحضارة الإسلامية	الوحدة السادسة
الحضارة الإسلامية وخصائصها	
مظاهر الحضارة الإسلامية	
مراكز الحضارة الإسلامية	
قائمة المُفْرَدَاتِ	
المراجع	

1.2.9. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı Konuları

1. TEMA:

Tablo 1.5. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 1. Tema

	التوحيد والشرك	Tevhid ve Şirk
1	مدخل إلى دراسة العقيدة الإسلامية	İslam Akaidi Dersine Giriş
2	الإلهيات	İlahiyat
3	النبوات	Nübüvvet (Peygamberlik)
4	الغيبات	Ğaybiyyat (Gaybi İlimler)

2. TEMA:

Tablo 1.6. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 2. Tema

	قصص القرآن الكريم	K. Kerim Kıssaları
1	النبوة والرسالة	Peygamberlik ve Risalet
2	قصة نبي الله نوح	Allah'ın Peygamberi Nuh Aleyhisselamın Kıssası
3	قصة نبي الله إبراهيم	Allah'ın Peygamberi İbrahim Aleyhisselamın Kıssası
4	قصة نبي الله موسى ال وفرعون	Allah'ın Peygamberi Musa Aleyhisselam ve Firavunun Kıssası

3. TEMA:

Tablo 1.7. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 3. Tema

	سيرة النَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ الْهَجْرَةِ	Hicretten Sonra Peygamberin (Sav) Hayatı
1	الهجرة وأعمال النَّبِيِّ ﷺ فِي الْمَدِينَةِ	Hicret ve Nebi (Sav) Medine'deki Uygulamaları
2	قتال النَّبِيِّ ﷺ قَبْلَ الْحُدَيْبِيَّةِ	Hudeybiye'den Önce Nebi (Sav) Savaşları
3	قتال النبي ﷺ بَعْدَ الْحُدَيْبِيَّةِ	Hudeybiye'den Sonra Nebi (Sav) Savaşları
4	حَجَّةُ الْوَدَاعِ وَوفاة النَّبِيِّ ﷺ	Veda Haccı ve Nebi (Sav) Vefatı

4. TEMA:

Tablo 1.8. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 4. Tema

	الأحكام الدِّينِيَّة	Dini Hükümler
1	الطَّيِّبَاتِ وَالْخَبَائِثِ	İyi ve Kötü Şeyler
2	ألفاظ الإباحة	Helal Lafızlar
3	ألفاظ التحريم	Haram Lafızlar
4	ألفاظ الكراهة	Mekruh Lafızlar

5. TEMA:

Tablo 1.9. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 5. Tema

	لحياة الاجتماعية في الإسلام	İslam'da Sosyal Hayat
1	العدل	Adalet
2	الحرية	Özgürlük
3	العمران	Medeniyet
4	التكافل	Sorumluluk

6. TEMA:

Tablo 1.10. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı 6. Tema

	الحضارة الإسلامية	İslam Medeniyeti
1	الحضارة الإسلامية وخصائصها	İslam Medeniyeti ve Özellikleri
2	مظاهر الحضارة الإسلامية	İslam Medeniyetinin Tezahürleri
3	مراكز الحضارة الإسلامية	İslam Medeniyetinin Merkezleri

1.2.10. Arapça Ders Kitabının Konuları ve Anlatım İçerikleri

1. Ünite: Tevhid ve Şirk

1. Ders: İslam Akaidi Dersine Giriş:

Bu derste, İslam akaidi dersine giriş konusu hakkında bilgiler verilmiştir. الحقيقة , العقيدة , العلم , والعقل , والإيمان , العقيدة , Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 10. sayfasında konu şu şekilde anlatılmıştır:

العقيدة هي الإيمان الثابت في القلب، ويُسمى العلم الذي يُدرّس العقيدة: علم التوحيد، أما علم الكلام فهو العلم الذي يذكر الأدلة على صحة العقيدة الإسلامية.

وَمَصْدَرُ عِلْمِ الْعَقِيدَةِ: الْخَبْرُ الصَّادِقُ مِنَ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ، وَالْعَقْلُ السَّلِيمُ الَّذِي يُرْتَدُّ إِلَى الْإِيمَانِ. وَيُدْرَسُ هَذَا الْعِلْمُ صِفَاتِ اللَّهِ «الْإِلَهِيَّاتِ» «وَالنَّبَوَاتِ» «الْإِيمَانِ بِالْأَنْبِيَاءِ»، وَالْمَعَادِ الْيَوْمِ الْآخِرِ.

Akide, imanın kalpte sübut bulmasıdır. Tevhid ilmi olarak da isimlendirilir. Kelam ilmi ise İslami akidenin doğruluğunu anlatan, işaret eden ispatlayan ilimdir.

Akide ilminin kaynağı: kitaptan, sünnetten gelen doğru haberler ve doğru imana yönelten akliselim (doğru düşünce) olarak tanımlanmıştır. Bu ilim, Allah'ın sıfatlarını (ilahiyat,) peygamberlere imanını (nübüvveti) ve ahiret gününe imanını öğretir.

Dersin gramer konusunda ise sahih ve mu'tel fiiller şu şekilde anlatılmıştır.

فِعْلُ الصَّحِيحِ: هُوَ الَّذِي خَلَا أَصْلُهُ مِنْ أَحْرُفِ الْعِلَّةِ الثَّلَاثَةِ: الْأَلْفِ وَالْوَاوِ وَالْيَاءِ،
مِثْلُ: دَرَسَ كَتَبَ لَعِبَ حَفِظَ، قَرَأَ، أَكَلَ، شَكَ، حَجَّ

Sahih fiil: Asıl olan harflerinde illet harfi bulundurmayan fiile sahih fiil denir. Elif, Vav, Ya. Harfleri.

Misal: Ders yaptı, Yazdı, Oynadı, Ezberledi, Okudu, Yedi, Şüphe duydu, haccetti.

Mu'tel fiilin tanımına şu şekilde yer verilmiştir;

الفعل المُعْتَلُّ: هُوَ الَّذِي كَانَ أَحَدَ حُرُوفِهِ الْأَصْلِيَّةِ حَرْفِ عِلَّةٍ،
مِثْلُ: وَقَفَ، وَعَدَ، وَصَلَ، نَامَ، بَاعَ، قَادَ، رَمَى، مَشَى، سَعَى،

Mu'tel Fiil: Asli harflerinden bir tanesi illetli olan fiile mu'tel fiil denir.

Bu dersin ünitesinde öğrenciye İslam akaidi hakkındaki bilgiler parça ve metin verilerek öğrencinin bilgi sahibi olması sağlanmıştır. Aynı zamanda dersin gramer kısmında sahih ve mu'tel fiiller hakkında kısa ve net bir şekilde bilgi sahibi olması sağlanarak öğrencinin Arapça bilgisine katkıda bulunulmuştur.

2. Ders: İlahiyat

Bu derste, İlahiyat hakkında bilgiler verilmiştir. وحدانية، عقلائية، ربانية، رهبانية، أحد، رهبانية، ربانية، عقلائية، وحدانية. Bu derste, İlahiyat hakkında bilgiler verilmiştir. خالص، إخلص، خالص، يُثْرِك، شرًاك، شريك، شرك، توحيد، واحدة، وَحْدَه، hakkında bilgiler verilmiştir. Metin ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 17. sayfasında İlahiyat konusu şu şekilde anlatılmıştır:

هل كتبت واجب علم التوحيد يا عبد الرحيم؟

نعم، والحمد لله. وقرأت درس الوحدانية

ما معنى وحدانية الله؟

هي باختصار: لا إله إلا الله وحده لا شريك له.

هذا صحيح، قال تعالى: (... وَمَا أُمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ...) [البينة: ٥]

أي: لا يعبدون معه أحدًا.

ديننا دين الوحدانية، الدين الحق، قال تعالى: ... إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ... آل عمران: ١٩

Ya Abdurrahman tevhid ilmi ödevini yazdın mı?

Evet, Allah'a hamd olsun vahdaniyyet dersini okudum.

Allah'ın birliğinin manası nedir?

Kısa bir ifade ile Allah'ın birliği özetlenirse, Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur ve O birdir Onun şeriki ortağı yoktur.

Bu doğrudur, Allah Teâlâ bu konu hakkında: “Hâlbuki onlara, Allah'a kulluk etmeleri, O'na yürekten inanıp boyun eğmeleri emredilmişti” demiştir (Beyyine/5) (DİB, 2023).

Yani Onun haricinde hiç kimseye ibadet etmezler.

Dinimiz hem bir olan hem de hak olan gerçek dindir, Allah Teâlâ bu konu hakkında buyurdu ki: Kuşkusuz Allah katında din İslam'dır (Âl-i imrân/19).

İlahiyat ünitesinin gramer konusunda sahih fiilin çeşitlerine şu şekilde yer verilmiştir:

الفعل الصحيح ثلاثة أنواع:

المهموز: هو ما كان أحدَ حُرُوفِهِ الأصلية همزة، وذلك

مِثْلَ أَخَذَ، أَكَلَ، وَأَدَّ، مَلَأَ، بَدَأَ.

المُضَعَّف: هو ما كان حَرْفَاهُ القانِي والثَّالِثِ مُدْعَمَيْنِ، وذلك

مِثْلَ مَسَّ ضَلَّ مَدَّ، ظَنَّ، رَدَّ.

السالم: هو ما خَلَا أَصْلُهُ مِنَ الهمزة والتضعيف، وذلك

مِثْلَ: كَتَبَ دَرَسَ لَعِبَ حَفِظَ، جَلَسَ.

Sahih fiilin üç çeşit olduğu bunların mehmuz fiil, mudaaf fiil ve salim fiil olup bunların tanımları ve misalleri verilmiştir. Mehmuz fiil, kök harflerinde hemze olan fiildir. Mudaaf fiil ise, fiilin harflerinden 2 ve 3. harflerin birbirine şedde ile bağlanması yada başka bir ifade ile idğam edilmesidir. Son olarak salim fiil, kök harflerinde hemzenin ve şeddenin olmadığı fiillerdir.

Mehmuz Fiil, Mudaaf Fiil ve Salim Fiile ait misaller aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1.11. Mehmuz Fiil, Mudaaf Fiil Salim Fiile Ait Misaller

الفعل الصحيح	
أَكَلَ	مهموز
ظَنَّ	مضعف
كَتَبَ	سالم

Alıştırma kısımlarından kelimelerin mazi, muzari ve emir kipleri şu şekilde verilmiştir.

Tablo 1.12. Kelimelerin Mazi, Muzari Ve Emir Kipleri

الأمر	المضارع	لفعل الماضي
اقْرَأْ	يَقْرَأُ	قَرَأَ
خَذْ	يَأْخُذُ	أَخَذَ
ارْزُدْ - رُدْ	يَرْزُدُ	أَكَلَ

3. Ders: Nübüvvet (Peygamberlik)

Bu derste Nübüvvet (Peygamberlik) hakkında bilgiler verilmiştir. الألوهية، الإلهية gibi kelimeler hakkında bilgiler verilmiştir. Metin ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkında bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 22-23. sayfasında Nübüvvet (Peygamberlik) konusu şu şekilde anlatılmıştır:

أرسل هو من أوحى الله تعالى إليه بشرع، وأمره بتبليغه.

وَرَسُولُنَا مُحَمَّدٌ خَاتَمَ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: (مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ...) [الأحزاب: ٤٠].

وللرسل صفات يميزون بها من غيرهم قال الصابوني: (لا بُدَّ للرسول من معاني يختص بها عن غيره، فيصير بها أهلاً للسفارة بين الله وبين خلقه، فمن ذلك أن يكون أعقل من أهل عصره، وأحسنهم خلقاً). [البداية من الكفاية (٩٥)].

وصفات الرسل الأمانة والصدق، والفتانة، والعصمة، وتبليغ ما أمروا بتبليغه.

Resul, Allah'ın hükümlerini vahyettiği ve ona tebliği emrettiği kuludur.

Nebi ve Resullerin sonuncusu olarak Peygamber efendimiz (sav) gelmektedir. Allah Teâla Ahzâb Suresi 40. ayetinde bu konuya şöyle açıklık getirmiştir.

“Muhammed (sav) içinizden hiçbir erkeğin babası değildir, fakat o Allah'ın elçisidir ve peygamberlerin sonuncusudur”(Ahzâb Suresi/40).

Resullerin birinin diğerlerinden ayıran sıfatları vardır, Sabuni şöyle demiştir: “Resullerin birinin diğerlerinden ayıran özellikleri vardır, elçilik konusunda Allah ve Onun yarattıkları arasında işin ehli olurlar. Bu nedenle asırların halklarının en akıllısı ve ahlaki olarak da en iyileri olurlar.”

Peygamberlerin özellikleri: güvenilir, doğru, ferasetli, masum ve tebliğ edilmesi emredilene tebliğ etmesidir.

Nübüvvet bahsinin gramer konusunda Mu'tel fiilin kısımlarına şu şekilde yer verilmiştir:

الفِعْلُ الْمُعْتَلُّ: لَهُ ثَلَاثَةٌ أَقْسَامٍ:

المثال: هو المبدوء بحَرْفِ عِلَّةٍ، وذلك مثل: وَعَكَ، وَقَفَ، وَعَدَّ، وَصَلَّ.

الأجوف: هو ما كان حَرْفُهُ الْقَانِي الْأَصْلِي حَرْفَ عِلَّةٍ، وذلك مثل: قَالَ بَاعَ، زَادَ، قَادَ، عَادَ.

الناقص: هو ما كان حَرْفُهُ الثَّالِثُ الْأَصْلِي حَرْفَ عِلَّةٍ، وذلك مثل: سَعَى، مَشَى، دَعَا، نَهَى

Mu'tel fiilin üç çeşit olduğu bunların misal fiil, ecvef fiil ve nakıs fiil olup bunların tanımları ve misalleri verilmiştir.

Tablo 1.13. Gramer Bölümünden Misal Fiil, Ecvef Fiil ve Nakıs Fiil

الفِعْلُ الْمُعْتَلُّ		
Örnekte görüldüğü üzere fiilin illet harfi ile başladığı fiiller misal fiillerdir.	وَصَلَّ	المثال
Fiilin kök harflerinin ikinci harfinin illetli olduğu fiil ecvef fiildir.	قَالَ	الأجوف
Fiilin kök harflerinden üçüncü harfinin illetli olduğu fiil nakıs fiildir.	مَشَى	الناقص

4. Ders: Ğaybiyyat (Gaybi İlimler)

Bu derste Ğaybiyyata dair ilimler hakkında bilgiler verilmiştir. الأخرى، الأخيرة، الصفرة، البدر، السَّقَر، الوعظ، البعث، بعثت، البعوث، المعاد، المعيد، المعار، الساعات، لآخر، الآخرة،

القدر، gibi kelimeler kullanılmıştır. Metin ve sorular verilir söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 29. sayfasında gaybi ilimler konusu şu şekilde anlatılmıştır:

ما معنى الغيبيات يا والدي؟

الغيبيات يا ولدي ، هي الأمور الغائبة عن حواسنا السليمة، وَوَصَلَ إِلَيْنَا خَبْرُهَا عَنْ طَرِيقِ السَّمَاعِ؛
لِذَلِكَ سُمِّيَتْ الْغَيْبِيَّاتُ بِالسَّمْعِيَّاتِ.

ما معنى السَّمَاعِ؟

المقصود بالسَّمَاعِ ما رَوَى الصَّحَابَةُ عَنِ النَّبِيِّ ، وَنَقَلَهُ الرِّوَاةُ لَنَا.

وماذا نَدْرُسُ فِي دَرَسِ الْغَيْبِيَّاتِ يَا أُنْتِ؟

أحداثَ الْيَوْمِ الْآخِرِ مِنَ الْبَعْثِ وَالْحَشْرِ وَالْمَعَادِ.

وهل اسْتَوَعِبَ الصَّحَابَةُ هَذِهِ الْغَيْبِيَّاتِ عَنِ النَّبِيِّ ؟

نعم، وَصَدَّقُوا بِهَا، فَتَرَكُوا الشُّرْكَ، وَأَمَنُوا بِاللَّهِ، وَكَفَرُوا بِالطَّاغُوتِ.

Babacığım ğaybiyyatın anlamı nedir?

Oğlum, ğaybiyyat duyu organlarımız yolu ile bilmediğimiz işlerdir, onunla ilgili bilgiler işitme yoluyla bize ulaştı, bu nedenle ğaybiyyat ve sem'iyat olarak isimlendirilir.

İşitmenin manası nedir?

İşitmeden amaç, sahabenin Peygamber efendimizden (sav) bizim için naklettiklerini rivayet etmesidir.

Babacığım, ğaybiyyat dersinde ne öğretilir?

Ahret günündeki olayları, toplanma, yeniden diriliş ve dönüş öğretilir.

Sahabeler bu ğaybiyyat meselelerini Peygamber efendimizden (sav) duydu mu?

Evet, Onu doğruladılar, Allah'a ortak koşmayı terk ettiler, Allah'a iman ettiler, putları terk ettiler inkâr ettiler.

Gaybi İlimler konusunun gramer konusunda lefif mu'tel fiilin kısımlarına şu şekilde yer verilmiştir:

لَفِعْلُ الْمُعْتَلِّ اللَّفِيفِ: هو ما كان في حُرُوفِهِ الْأَصْلِيَّةِ حَرْفًا عِلَّةً، وله قِسْمَانِ

- اللَّفِيفِ الْمَفْرُوقِ: هو ما كان حَرْفَانِ مِنْ حُرُوفِهِ الْأَصْلِيَّةِ حَرْفِي عِلَّةٍ مَفْرُوقًا بَيْنَهُمَا بِحَرْفٍ صَحِيحٍ،
وذلك مثل: وَعِي، وَقِي، وَفِي،

- اللَّفِيفِ الْمَقْرُونِ: هو ما كان حَرْفَانِ مِنْ حُرُوفِهِ الْأَصْلِيَّةِ حَرْفِي عِلَّةٍ مُتتَابِعَيْنِ، وذلك مثل: رَوَى،
نَوَى، هَوَى حَوَى

Tablo 1.14. Gramer Bölümünden Lefif Mu'tel Fiilin Kısımları

Fiilin kök harflerinden iki tanesinin illetli olduğu fiilere Lefif Mutel Fiil denmektedir. Kendi bünyesinde iki başlık altında değerlendirilir.		لَفِعْلُ الْمُعْتَلِّ اللَّفِيفِ
Fiilin kök harflerinden iki tanesinin illetli olduğu ve fiilin harflerinde bir sahih harfin bulunduğu fiillere Lefif-i mefruk denir.	وفى	اللَّفِيفِ الْمَفْرُوقِ
Fiilin kök harflerinden iki tanesinin illetli olduğu ve ard arda gelen fiiller Lefif-i Makrun olarak değerlendirilir.	روى	اللَّفِيفِ الْمَقْرُونِ

Ünitenin sonunda ders özeti dinleme şeklinde verildiği kısım şu şekilde verilmiştir.

نصوص الاستماع

التمرين

Tablo 1.15. Birinci Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu

الدَّرْسُ الأول - مَدْخَلٌ إلى دراسة العقيدة الإسلامية	
أ. العقيدة ب. التوحيد ج. الكلام د. العقل	١
أ. العقيدة الإسلامية . ب. علم الكلام . ج. العقل السليم. د. اليوم الآخر	٣،٢
مسائل العقيدة هي كُلُّ ما وَجَبَ على المُسلم التصديقُ به كالإيمان بالله، ومعرفة أسمائه وصفاته، والإيمان بالملائكة، والكتب، والرُّسُل، ومعرفة ما وَجَبَ لَهُمْ، وما يَسْتَحِيلُ عَلَيْهِمْ، والإيمان باليوم الآخر، والقدر خَيْرُهُ وشَرُّهُ	
الدرس الثاني – الإلهيات	
أ. وَحْدَانِيَّة. ب. وَحْدَه ج. شريك. د. مُخْلِصِينَ	١
أ. قال تعالى: إِنَّ الدِّينَ عند الله الإسلام ب. ديننا دين الوحدانية . ج. مُخْلِصِينَ له الدين. د. لا يَعْْبُدُونَ معه أَحَدًا	٣،٢

<p>تَتَعَلَّمُ فِي دَرَسِ الْإِلَهِيَّاتِ الْحَدِيثَ عَنِ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ؛ لِأَنَّهُ كَلَامُ اللَّهِ وَكَلَامُ اللَّهِ صِفَةٌ مِنْ صِفَاتِهِ، وَكَذَلِكَ الْقَضَاءُ وَالْقَدْرُ؛ لِأَنَّ الْقَضَاءَ وَالْقَدْرَ عَلَّمَ اللَّهُ، وَعَلَّمَ اللَّهُ صِفَةً مِنْ صِفَاتِهِ</p>	
<p>الدَّرْسُ الثَّلَاثُ – النِّبَوَاتُ</p>	
<p>أ. الألوهية ب النبوة ت. الوحي ث. النَّبِيِّين</p>	<p>١</p>
<p>أ. خاتم النبيين ب. أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا . ت. رسول الله ث. صفات الرسل</p>	<p>٣،٢</p>
<p>نَبِينًا مُحَمَّدَ مَعْصُومٍ فِي كُلِّ مَا يُبَلِّغُ بِهِ عَنِ اللَّهِ، قَالَ تَعَالَى: (وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ، إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ) [النجم: ١-٥]. وقد اتَّفَقَتِ الْأُمَّةُ عَلَىٰ أَنَّ الرُّسُلَ مَعْصُومِينَ فِي نَقْلِ الرِّسَالَةِ، فَلَا يَنْسَوْنَ شَيْئًا مِمَّا أَوْحَاهُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ.</p>	
<p>الدرس الرابع – الغيبات</p>	
<p>أ. الآخرة ب المعاد ت. البعث ث. القدر</p>	<p>١</p>
<p>أ. طريق السَّماع ب. اليوم الآخر. ت. يَكْفُرُونَ بِالطَّاغُوتِ ث. أحداث الآخرة</p>	<p>٣،٢</p>

2. Ünite: Kuran-ı Kerim Kıssaları

1. Ders: Peygamberlik ve Risalet:

Bu derste, peygamberlik ve risalet hakkında bilgiler verilmiştir. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır. النَّبَاءُ، الْأَنْبَاءُ، الْأَنْبِيَاءُ، الرُّسُلُ، الرُّسُولُ، الغُسلُ، الرِّسْوُ، النَّبُوَّةُ، النَّبِيُّ، النَّبِوءَةُ، الْقُوَّةُ، الْأَصَالَةُ، الرِّسَالَةُ، الرُّسُلُ، الرُّسُولُ، النَّبِيُّ، النَّبِوءَةُ، الْأَنْبِيَاءُ، الْأَنْبَاءُ gibi kelimeler hakkında bilgiler verilmiştir.

Ders kitabının 36. sayfasında peygamberlik ve risalet konusu şu şekilde anlatılmıştır.

النَّبِوءَةُ اخْتِيَارُ اللَّهِ لِعَبْدٍ مِنْ عِبَادِهِ، بِإِنزَالِ الْوَحْيِ عَلَيْهِ؛ لِتُبَيِّنَ لَهُ الشَّرِيعَةَ الَّتِي يَجِبُ عَلَيْهِ اتِّبَاعُهَا، فَإِذَا أَمَرَ اللَّهُ هَذَا النَّبِيَّ بِتَبْلِيغِ تِلْكَ الشَّرِيعَةِ لِلنَّاسِ كَانَ رَسُولًا.

فَالرِّسَالَةُ فَضْلٌ عَظِيمٌ مِنَ اللَّهِ، يَهَبُهُ لِمَنْ أَرَادَ، لَا تُكْتَسَبُ بِجَهْدٍ، قَالَ ... اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ..
الأنعام ١٢٤

وَعَدَدَ الرُّسُلِ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ رَسُولًا، مِنْهُمْ أَوْلُو الْعِزْمِ، وَهُمْ: نُوحٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَمُوسَى وَعِيسَى وَمُحَمَّدٌ عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ، وَأَفْضَلُهُمْ رَسُولُ اللَّهِ مُحَمَّدٌ

Yukarıda verilen parçada Peygamberlik (Nübüvvet), ona tabi olması istenen şeriatı açıklamak için kendisine gelmiş olan vahiy vasıtası ile Allah tarafından kullarından birisini seçmesidir. Allah'ın seçmiş olduğu kullarından olan bu nebiye şeriatı insanlara tebliğ etmeyi (ulaştırmayı) emrettiğinde O kişi Resul olmuş olur. Risalet, Allah'tan büyük bir değer, ihsandır. Allah Onu dilediği kuluna verir. Peygamberlik çalışılarak kazanılmaz. Allah Kuran-ı Kerim de bu konuda şöyle buyurur: “Allah, elçiliğini kime vereceğini çok iyi bilir” (En’âm/ 124.).

Peygamber olanların sayısı Kur'an-ı Kerim'de yirmi beş olarak geçmektedir. İsmi geçen Peygamberlerden Ulul Azm (Büyük güç sahipleri) olanlar bulunmaktadır. İbrahim, Nuh, Musa, İsa ve Muhammed (sav) dir. Peygamberlerden Ulul Azm olanlardan en büyüğü olarak Allah'ın resulü Muhammed (sav)'dir.

Nübüvvet ve risalet konusunun gramer konusunda mücerred ve mezid fiilin kısımlarına, fiil çeşitlerine şu şekilde yer verilmiştir;

الْفِعْلُ فِي الْعَرَبِيَّةِ مِنْ حَيْثُ الزِّيَادَةُ وَالنَّجْرُ دُ نَوْعَانِ:

مَجْرَدٌ: مَا كَانَتْ جَمِيعُ أَحْرُفِهِ أَصْلِيَّةً، وَلَيْسَ مَعَهَا حَرْفٌ زَائِدٌ، وَذَلِكَ

مثل: كتب، قام، كَسَبَ وَهَبَ سَعَى.

مزید: ما كان مع أَحْرَفِهِ الْأَصْلِيَّةِ أَحْرَفُ زَائِدَةً، وَذَلِكَ

. مثل: استقام كاتب، اِكْتَسَبَ أَكْرَمَ، أُعْطِيَ

Fiiller 2 ye ayrılmaktadır. Mücerred olan ve ziyadeleştirilmiş fiiller.

Mücerred fiilin tanımı şu şekilde yapılmaktadır; harflerin tamamı kök harflerden meydana gelir ve bu harfler ek almamıştır. Mücerred fiile misal vermek gerekirse قام سعي verilebilir.

Bir diğer fiil çeşidi ise mezid fiillerdir. Mezid fiilin tanımı ise, kök harflerine ek olarak harf alan fiillere mezid fiil denmektedir. Mezid fiile misal vermek gerekirse: اعطي كاتب استقام verilebilir.

الفعل نوعان:

أ. الثلاثي: هو ما كان مُرَكَّبًا مِنْ ثَلَاثَةِ أَحْرَفٍ أَصْلِيَّةٍ، وَذَلِكَ مِثْلُ: شَرَعَ، خَنِمَ، كَفَرَ.

ب. فوق الثلاثي: هو ما كان مُرَكَّبًا مِنْ أَرْبَعَةِ أَحْرَفٍ فَمَا فَوْقَ، وَذَلِكَ مِثْلُ: أَنْذَرَ، وَصَى، سَاعَدَ

Fiiller 3'lü ve 3 harfin üstündekiler olmak üzere 2 yönden incelenmektedir.

Üçlü olanları açıklarsak: kök harfleri 3'ten meydana gelen fiiller olarak tanımlanmaktadır. Kök harfleri 3 harften oluşan fiillere misal olarak: ختم شرع verilebilir.

Bir diğer fiil olan 3 harfin üstündekiler şu şekilde açıklanmıştır: kök harfleri 4 ve daha fazla harflerin olduğu fiillerdir. 3 harfin üstündekilere misal vermek gerekirse; ساعد انذر verilebilir.

Nübüvvet ve risalet konusu ders kitabının 39. sayfasında K. Kerim'in En'am süresinde 83-86. ayetlerde şöyle verilmiştir;

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى

وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ

İnanıp da imanlarına herhangi bir haksızlık bulaştırmayanlar var ya, işte güven onlarıdır ve onlar doğru yolu bulanlardır (En‘âm/82).

İşte bu, kavmine karşı İbrâhim’e verdiğimiz delillerimizdir. Biz dilediğimiz kimselerin derecelerini yükseltiriz. Şüphesiz ki senin rabbin hikmet sahibidir, hakkıyla bilendir (En‘âm/83).

Biz ona İshak ve Ya‘kub’u da armağan ettik; hepsini de doğru yola ilettik. Daha önce de Nûh’u ve onun soyundan Dâvûd’u, Süleyman’ı, Eyyûb’u, Yûsuf’u, Mûsâ’yı ve Hârûn’u doğru yola iletmıştik. Biz, iyi davrananları böyle mükâfatlandırırız (En‘âm/84).

Zekeriyyâ, Yahyâ, İsâ ve İlyâs’ı da (doğru yola iletmıştik). Hepsi de iyilerden idi (En‘âm/85).

İsmâil, Elyesa‘, Yûnus ve Lût’u da (hidayete erdirdik). Hepsini âlemlere üstün kıldık (En‘âm/86).

2. Ders: Allah’ın Peygamberi Nuh Aleyhisselamın Kıssası

Bu derste, Allah’ın Peygamberi Nuh aleyhisselamın kıssası hakkında bilgiler verilmiştir. أغْرَقَ، أغْدَقَ، الدَّوَابِّ، الوَهَابِنِ السَّرَابِ، الغُرَابِ، سفينة، حريصة، رئيسة، حزينة، عيسى، ليس، يئس. أُغْرِقَ، أُغْدِقَ، أُغْفَضَ، أُغْفَضَ، أُغْفَضَ kelimeler oldukça fazla kullanılmıştır. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 42. sayfasında Allah’ın Peygamberi Nuh aleyhisselamın kıssası diyalog şeklinde şu şekilde anlatılmıştır;

ذَرَسْنَا الْيَوْمَ عَنْ قِصَّةِ سَيِّدِنَا نُوحٍ.

قِصَّةُ الْقُرْآنِ أَحْسَنُ الْقِصَصِ، خَاصَّةً قِصَّةُ التَّبْيِينِ.

أَحْسَنْتَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ. لَقَدْ أُرْسِلْنَا لَنَا نُوْحًا إِلَى قَوْمِهِ، وَبَقِيَ يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ يَسْعُ مِئَةَ وَخَمْسِينَ
عَامًا، وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ.

وَحِينَ يئس مِنْهُمْ قَالَ لِرَبِّهِ: ... رَبِّ لَا تُذَرْ عَلَيَّ الْأَرْضَ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا... نوح: ٢٦

هَذَا صَحِيحٌ، فَقَدْ عَلَّمَهُ اللَّهُ صُنْعَ سَفِينَةٍ، فَحَمَلَ فِيهَا أَهْلَهُ وَأَصْحَابَهُ الْمُؤْمِنِينَ، وَمِنْ كُلِّ الطَّيُورِ وَالذَّوَابِّ
رُوحَيْنِ اثْنَيْنِ.

ثُمَّ أَرْسَلَ اللَّهُ الطُّوفَانَ فَأَغْرَقَ كُلَّ مَن فَوْقَ الْأَرْضِ، وَنَجَّ نُوْحًا وَمَنْ عَلَى السَّفِينَةِ.

Bugün ki dersimiz efendimiz Nuh Aleyhisselamın kıssasıdır.

Kıssaların en güzeli Kur'an kıssalarıdır. Özellikle Peygamber kıssalarıdır.

Aferin sana Abdurrahman. Rabbimiz, onu kavmine gönderdi. 950 sene boyunca onları Allah'a iman etmek için çağırmaya devam etti. Çok azı dışında ona inanmadılar.

Onlardan umutsuzluğa kapıldığında Rabbine dedi ki: “Rabbim, yeryüzünde inkârcılardan hiç kimseyi bırakma” (Nuh/26).

Bu doğru. Allah ona bir gemi inşa etmesini öğretti. Ailesini, inanan arkadaşlarını, bütün kuşlardan ve binek hayvanlarından birer çifti gemi ile taşıdı.

Sonra Allah, Bir tufan gönderdi ve yeryüzünde bulunan her şey boğuldu. Nuh Aleyhisselam ve gemide olanlar kurtuldu.

Dersin gramer kısmında sülasi mücerred fiil ve sülasi mezid fiiller şu şekilde gelmektedir;

الفعل الثلاثي المُجرَّد: هو ما كان مُركَّبًا من ثلاثة أحرف، وذلك

مثل كَتَبَ، شَكَ، قَضَى، نام، وعى.

Sülasi mücerred fiil: Üç harften oluşan fiillerdir. Misal : كتب، شك، قضى، نام، وعى

الفعل الثلاثي المزيد: بحرف واحد فيكون مُركَّبًا من أربعة أحرف، وذلك مثل: أكرم، أحسن، أرسل، قاتل، حاول، لاق، سبَّح، عظم.

Sülasi mezid fiil: Bir harf ile artırılır. Dört harften oluşur. Misal : اكرم، احسن، ارسل، قاتل، حاول، لاقى، سبح، عظم

Ders kitabının 48. ve 49. sayfasında Allah'ın Peygamberi İbrahim aleyhisselamın kıssası şeklinde şu şekilde anlatılmıştır;

كان قوم إبراهيم الله يعبُدون الأصنام، فدعاهم إلى التوحيد، وقال لهم: ما هذه السمائل التي أنتم لها
عاكفون (الأنبياء ٥٢)،

فأجابوه أن هذا من فعل آبائهم. قال لقد كنتم أنتم وأباؤكم في ضلالٍ مبينٍ (الأنبياء ٤٤)

لكن قومهم أصروا على الشرك، فأقسم أن يهدم أصنامهم وانتظر حتى جاء يوم عيد لهم، ولما طلبوا
منه أن يخرج معهم قال لهم إني

سقيم، قال ابن كثير (أي: مريض القلب من عبادتكم الأوثان من دون الله) (تفسير ابن كثير (٧/٢٥)) ،
فكسر الأصنام إلا أكبر صنم لهم. فلما عادوا تساءلوا عن الفاعل، واتهموا إبراهيم الله، فقال لهم مستهزئاً: ... بل
فعلت كبيرهم هذا فستلوهم إن كانوا ينطقون [الأنبياء: ٦٣]، فأرادوا أن يخرقوه بالنار، ولكن الله من أمر النار
ألا تحرقه

İbrahim Aleyhisselamın kavmi, halkı putlara kulluk ediyordu. İbrahim Aleyhisselam onları Tevhid olan (Allah'ın birliğine) davet etti ve devamında kavmine şöyle dedi: “Şu kendilerine tapmakta olduğunuz heykeller de ne oluyor diye sormuştu?” (Enbiya/52).

Kavmi de bunlar babalarımızın yaptığı işlerdir diye İbrahim Aleyhisselama cevap olarak söylediler. “İbrahim, doğrusu sizde atalarınız da apaçık bir sapıklık içindediniz dedi” (Enbiya/54).

Ancak İbrahim Aleyhisselamın kavmi Allah'a ortak koşmada ısrarcı davrandılar. Böyle olunca İbrahim Aleyhisselam kavminin putlarını kırmaya yemin etti. Ve kavminin bayram gününün gelmesini bekledi. Kavmindekiler İbrahim Aleyhisselama birlikte çıkmalarını söylediklerinde, İbrahim Aleyhisselama onlara ben rahatsızım dedi. İbn-i Kesir bu kelime ile alakalı şunu der: “yani Allah'ı bırakıp bunun haricinde putlara tapma konusunda kalbim rahatsızdır” (İbn. Kesir tefsirinden 7/25). İbrahim Aleyhisselam büyük put dışındaki putları kırdı. Kavmi geri döndüklerinde putların kırılmış olduklarını görünce bu işin failini soruşturmaya başladılar.

Bu konuda İbrahim Aleyhisselamı suçladılar. İbrahim Aleyhisselam da onlara, alay ederek şunları söyledi: “İbrahim, Hayır, dedi, bu işi şu büyükleri yapmıştır eğer konuşabiliyorlarsa onlara sorun!” (Enbiya/63).

Kavmi, İbrahim Aleyhisselamı ateşte yakmak istedi. Ancak Allah, ateşe onu yakmamasını emretti ve İbrahim Aleyhisselamı kurtardı.

Dersin Gramer kısmı şu şekilde anlatılmıştır:

Tablo 1.17. Sülasi Üç Harfli Fiillere Harf Eklenmesi

Sülasi üç harfli fiil, bir harf artırımı yapılarak dört harfli hale getirilir.	مثل: حَطَّمَ، عَظَّمَ،	يُزَادُ الْفِعْلُ الثَّلَاثِي بِحَرْفٍ وَاحِدٍ، فَيُصْبِحُ عَلَى أَرْبَعَةِ أَحْرَافٍ
Sülasi üç harfli fiil, bir başka şekilde ise beş harfli hale getirmek için iki harf ilave edilerek yapılır.	مثل: انْتَصَرَ، انْتَظَرَ، تَعَدَّى، تَحَدَّى	أَوْ بِحَرْفَيْنِ، فَيُصْبِحُ عَلَى خَمْسَةِ أَحْرَافٍ

Dersin gramer kısmına ait misal tablo şeklinde şu şekilde verilmiştir.

Tablo 1.18. Sülasi Üç Harfli Fiil Ek Harf Almış Zaman Misalleri

الامر	المضارع	الماضي الثلاثي
تقدم	يتقدم	تقدم
انتظر	ينتظر	انتظر
تعجب	يتعجب	تعجب
انتصر	ينتصر	انتصر

Bir başka alıştırımda mücerred fiil, bir harf eklenmiş ve iki harf eklenmiş fiillere misaller aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 1.19. Mücerred Fiil, Bir Harf Eklenmiş ve İki Harf Eklenmiş Fiiller

الفعل المجرد	علم	كسر	قضي	جهد
المزيد بحرف واحد	أ علم	أ كسر	أ قضي	جاهد
المزيد بحرفين	اعتلم	انكسر	اقتضي	اجتهد

Ders kitabının 50. sayfasında Allah'ın Peygamberi İbrahim Aleyhisselamın kıssası şu şekilde tamamlanmıştır;

لَمَّا اجْتَمَعَ قَوْمُ إِبْرَاهِيمَ ، أَخْبَرَهُمْ أَنَّهُ سَقِيمٌ كَيْ لَا يَذْهَبَ مَعَهُمْ إِلَى الْعِيدِ ، وَحِينَ سَأَلُوهُ إِنْ كَانَ يَعْلَمُ لِمَاذَا انْكَسَرَتِ الْأَصْنَامُ؟ قَالَ لَهُمْ فَعَلْ ذَلِكَ كَبِيرُهُمْ ، وَهُوَ أَلَمْ يَتَّعَمَدِ الْكُذْبَ ، بَلْ أَرَادَ أَنْ يُنْبِئَهُمْ خَطَأَ مَا يَعْبُدُونَ ، فَهُوَ اللَّهُ لَمْ يَكُنْ يَقْصِدُ أَنَّهُ مَرِيضٌ بَدَنِيًّا ، وَإِنَّمَا أَرَادَ أَنَّهُ مُتَعَبٌ الْقَلْبِ مِنْ عِبَادَتِهِمْ لِلْأَصْنَامِ

İbrahim'in kavmi bir araya gelip toplanınca, İbrahim Aleyhisselam kavmi ile beraber bayrama gitmemek için onlara hasta olduğunu söyledi. Kavmi, İbrahim Aleyhisselama putları neden kırdığını sorduklarında, onlara şöyle dedi, bu işi putların büyüğü yaptı dedi. İbrahim Aleyhisselam bunu söylerken yalan söylemeyi kast etmediği, bunun tam tersi olarak kavminin taptığı şeylerin yanlışlığını tespit ederek ispat etmek istedi. İbrahim Aleyhisselam bedenen (fiziksel) hasta olduğunu kast etmediği, oradaki kavmin putlara tapması sebebiyle, kalbinin yorgun olduğunu bildirmek istedi.

4. Ders: Allah'ın Peygamberi Musa Aleyhisselam ve Firavunun Kıssası

Bu derste, Allah'ın Peygamberi Musa aleyhisselam ve Firavunun kıssası hakkında bilgiler verilmiştir. التعلیم، التعليق، التبیین، التبليغ، الدعوة، الفجوة، الدعوى، الشمعة، الكسرة، الدعوى، الفجوة، الدعوة، التبليغ، التبیین، التعليق، التعلیم kelimeler oldukça fazla kullanılmıştır. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 52. sayfasında Allah'ın Peygamberi Musa aleyhisselam ve Firavunun kıssası diyalog şeklinde şu şekilde anlatılmıştır:

سَأَحْدِثُكُمْ الْيَوْمَ عَنْ قِصَّةٍ مِنْ قِصَصِ مُوسَى مَعَ فِرْعَوْنَ. وَهِيَ قِصَّةٌ سَحَرَةَ فِرْعَوْنَ

جزاك الله خيراً يا أبا

لَقَدْ كَانَتْ مَعْجَزَةُ مُوسَى اللَّهُ تَحْوِيلَ الْعَصَا إِلَى حَيَّةٍ، وَظَنَّ فِرْعَوْنُ ذَلِكَ سِحْرًا
لَأَنَّهُ لَا يَعْلَمُ نِعْمَةَ الرِّسَالَةِ، وَمَاذَا فَعَلَ؟

جَمَعَ السَّحْرَةَ، فَجَعَلُوا عَصِيَّهُمْ كَأَنَّهَا تَتَحَرَّكُ، لَكِنْ حَيَّةَ مُوسَى أَكَلَتْ عَصِيَّهُمْ
وَمَاذَا حَصَلَ بَعْدَ ذَلِكَ؟

أَمِنَ السَّحْرَةَ بِرَبِّ مُوسَى فَعَذَّبَهُمْ فِرْعَوْنُ، وَفَرَّ مُوسَى وَقَوْمُهُ مِنْ أَدَاهِ.

Musa Aleyhisselam ile Firavunun kıssalarından birinden bugün sizlere anlatacağım.

Bugün size, Firavun ile Musa (as) kıssalarından size bahsedeceğim. O kıssamız, Firavun' un sihirbazlarının kıssasıdır.

Allah razı olsun babacığım, seni hayırla mükâfatlandırın.

Musa Aleyhisselam'ın mucizesi asayı yılanı dönüştürmekti ve Musa Aleyhisselam'ın mucizesini Firavun bir sihir zannetmişti.

Çünkü O peygamberlik nimetinin(mucizesinin) ne olduğunu bilmiyordu, bunun üzerine Firavun ne yaptı?

Firavun Sihirbazlarını topladı. Sihirbazlar asalarını atıp sanki hareket ediyormuş gibi gösterince, ancak Musa Aleyhisselam'ın asısından dönüşen yılanı sihirbazların asalarını yedi

Bu olaydan sonra Musa Aleyhisselam'ın Rabbine sihirbazlar iman etti. Sihirbazların iman etmesinden sonra Firavunda sihirbazlara işkence etti. Bunun sonucunda Musa Aleyhisselam ve kavmi Firavunun eziyetinden kaçtılar.

Bu dersin gramerinde mezid fiil ile bilgiler verilmiştir.

Tablo 1.20. Mezid Fiil ve Harf Eklenmiş Durumları

Mezid fiil: harflerin artırılması ile tabloda verildiği gibi olabilmektedir.	قد يكون مزيداً	الفعل المزيد
Bir harf ilaveli olması halinde buna sülasi mezid rubai denmektedir.	بحرف واحد	أَخْبِرَ عَظْمَ، حمل
Mezid fiil iki harften oluşabilir buna ise sülasi mezid humasi denmektedir.	أو حَرْفَيْنِ	حَمَلٌ، انْتَصَرَ، تَغَلَّبَ
Mezid fiile üç harf eklenmesi halinde buna sülasi mezid südasi denmektedir.	أو ثلاثة أَحْرَفٍ	اسْتَعْفَرَ، اسْتَقْبَلَ، اسْتَخْرَجَ، اسْتَسْقَى

Ders kitabının 55. sayfasında Allah'ın Peygamberi Musa aleyhisselam ve Firavunun kıssası, Taha Süresi 65-70 ayetlerinde şu şekilde verilmiştir.

Allah şöyle buyurdu:

قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى
قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا جِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى
فَارْتَسَسَ فِي نَفْسِهِ خَيْفَةً مُوسَى
قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى
وَأَلْقَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلْفَهْفَهُ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاجِرٍ وَلَا يَفْلِحُ السَّاجِرُ حَيْثُ أَتَى
فَأَلْقَى السِّحْرَةَ سَجْدًا قَالُوا أَمَّا رَبِّ هُرُونَ وَمُوسَى

Dediler ki: “Ey Mûsâ! Ya sen at, yahut ilk atan biz olalım” (Tâ-hâ/65).

O “Hayır, siz atın” dedi. Bir de baktı ki, onların ipleri ve sopaları yaptıkları sihirden ötürü kendisine doğru akıp geliyor gibi görünüyor! (Tâ-hâ/66).

Mûsâ birden içinde bir korku duydu (Tâ-hâ/67).

“Korkma!” dedik, “Üstün gelecek olan kesinlikle sensin (Tâ-hâ/68).

Sağ elindeki at da onların yaptıklarını yalayıp yutsun; onların yaptığı sihirbaz hilesinden ibaret. Sihirbaz ise amacı ne olursa olsun başarıya ulaşamaz” (Tâ-hâ/69).

Sonunda sihirbazlar secdeye kapandılar ve “Biz Mûsâ ile Hârûn’un rabbine iman ettik” dediler (Tâ-hâ/70).

Ünitenin sonunda dersin özetinin dinleme şeklinde verildiği kısım şu şekilde verilmiştir.

نصوص الاستماع

التمرين

Tablo 1.21. İkinci Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu

الدَّرْسُ الأول - النبوة والرسالة	
أ. الرسالة ب. النبوة ت. الرُّسُل ث. الأنبياء	١
أ. رسول الله ب. أولو العزم ت. خمسة وعشرون، ث. إنزال الوحي.	٣،٢
جاءت الرسالات السماوية كلها لهداية البشر، وقد عانى الرسل الكرام كثيرًا من أقوامهم، فَأَرْسَلَ اللهُ مَعَهُمْ مِنَ الْمُعْجَزَاتِ مَا يُبْرِهُنَ عَلَى صِدْقِهِمْ، وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ كَانُوا مُعَانِدِينَ	
الدرس الثاني - قصة نبي الله نوح القه	
أ. بيبس ب. سفينة ت. الدواب ث. أغرق	١
أ. قصص النبيين ب. أحسن القصص ت. تسع مئة وخمسين عاما. ث. زوجين اثنين	٣،٢
اختار نوح مكانًا بعيدًا عن المدينة، وأخذ من آمن معه وأصبَحوا يُجهزون السفينة الَّتِي سَتُنْفِذُهُمْ مِنَ الْعَرَقِ، وَالْكَافِرُونَ يَسْتَهْزِئُونَ بِهِ، وَيَسْخَرُونَ مِنْهُ	١.
الدرس الثالث - قصة نبي الله إبراهيم	
أ. التماثيل ب سقيم ت. فَطَرَهُنَّ ث. مُسْتَهْزِئُ	١
أ. يعبدون الأصنام. ب. يوم عيد ت. ضلال مبين. ث. نساء لوا عن الفاعل	٣،٢
الدرس الثالث - قصة نبي الله موسى الله وَفِرْعَوْنَ	

أ. التبليغ ب. الدعوة ت. اصطفتك ث. السحرة.	١
أ. جزاك الله خيرًا. ب. نعمة الرسالة نت. تحويل العصا ث. فر من أذاه.	٣.٢
بدأ التحدي بين موسى عليه السلام والسحرة، فاستنصر السحرة بعزة فرعون، فألقوا جبالهم وعصيهم، وسحروا أعين الناس، واسترهبوهم، وجاءوا بسحر عظيم، فانتهج بذلك فرعون وجنوده ظنًا منهم أنهم قد فازوا، فاستعان موسى عليه السلام بالله، وألقى عصاه فنحوّلت إلى حية تسعى، تأكل جبال السحرة بسرعة.	

Ders kitabının 67. sayfasında Hudeybiye'den önce Nebi (Sav) savaşları ile ilgili parça şu şekilde anlatılmıştır:

ما الفَرْقُ بَيْنَ الغَزْوَةِ والسَّرِيَةِ يا أستاذ؟

الغزوة هي المَعْرَكَةُ الَّتِي حَضَرَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ، والسَّرِيَةُ هي المَعْرَكَةُ الَّتِي لَمْ يُشَارِكْ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ

أَعْرِفُ مِنَ الغَزَوَاتِ بَدْرًا الكُبْرَى، وَأَحَدًا، وَالخندق، وذلك قبل صلح الحديبية

أَحْسَنْتَ يا فاتح، من يُخْبِرُنِي عن قِصَّةِ غَزْوَةِ بَدْرٍ؟

حاول المسلمون استرجاع أموالهم، وأرادوا اعتراض قافلة قريش، لكن المشركين أرادوا الحرب

فَكَانَتْ غَزْوَةُ بَدْرٍ، وكان فيها انتصار الحق على الباطل؛ ولذلك سُمِّيَتْ يَوْمَ الفُرْقَانِ

وماذا عن غَزْوَةِ أُحُدٍ؟

لم يَنْتَصِرْ فِيهَا المُسْلِمُونَ انْتِصَارًا كَامِلًا؛ لِمُخَالَفَةِ الرِّمَاءِ أوَامِرِ الرِّسُولِ

Bu parçada gazve ve seriyeye arasındaki farklar anlatılmıştır.

Gazve savaşı ve seriyeye arasındaki fark nedir ey üstadım (hocam)?

Gazve, Allah Resul'ünün (sav) bizzat katıldığı savaşlardır. Seriyeye ise Allah Resulü' nün (sav) katılmadığı savaşlardır.

Büyük Bedir savaşı, Uhud Savaşı ve Hendek benim bildiklerim gazvelerdir. Tüm bu savaşlar Hudeybiye antlaşmasından önce olmuştur.

Çok güzel Fatih. Bedir Gazve'si savaşını bana kim anlatacak?

Müslümanlar kendi mallarını geri almak için uğraştılar ve bunun için Kureyş kafilesini engellemek istediler. Fakat Müşrikler savaşı istediler.

Bedir Gazvesi hakkın batıla galip geldiği bir savaş oldu. Bundan dolayı Furkan Günü olarak isimlendirildi.

Uhud Gazvesi hakkına ne söylersin?

Peygamberin (sav) emirlerine okçular muhalefet etmesinden dolayı Müslümanlar tam olarak bir zaferle galip gelemedi.

Gramer bölümünde humasi fiil hakkında şu şekilde anlatılmıştır:

الفعل الثلاثي المزيد بحرفين يكون بناؤه على خمسة أحرف، ويبدأ بتاء أو بهمزة وصل، وذلك

مثل نَقَدَمَ، تَرَجَعَ، تَعَدَى، تَحَدَى، انتصر، اغتَمَرَ، اِحْتَفَلَ، أَقْتَنَلْ

Sülası mezid fiile iki harf eklenmesi ile humasi fiil yapılır. بناء Ta ile ve بهَمْزَة vasıl hemzesi ile başlar.

Gramer kısmında, humasi fiil kısımları masdarlarının yapılışı ve mazi, muzari ve masdar misalleri şu şekilde verilmiştir.

مَصْدَرُ الْفِعْلِ الْخُمَاسِيِّ قِسْمَانِ

المبدوء بهَمْزَة وصل:

يَكُونُ بِكَسْرِ الْحَرْفِ الْثَالِثِ وَزِيَادَةِ أَلِفٍ قَبْلَ آخِرِهِ، وَذَلِكَ

مِثْلُ: اِحْتَفَلَّ يَحْتَفِلُ احْتِفَالًا، اقْتَتَلَّ يَقْتَتِلُ اقْتِتَالًا، انْهَزَمَ يَنْهَزِمُ انْهِزَامًا

المبدوء بتاء:

يَكُونُ بِضَمِّ الْحَرْفِ قَبْلَ الْآخِرِ فَحَسْبُ، وَذَلِكَ مِثْلُ :

تَقَدَّمَ يَتَقَدَّمُ تَقَدُّمًا، تَسَابَقَ يَتَسَابَقُ تَسَابُقًا، تَعَبَّدَ يَتَعَبَّدُ تَعَبُّدًا

Sülası mezid humasi fiillerin masdarı iki kısımdır.

Birinci olarak vasıl hemzesiyle başlayanları açıklarsak: Bu fiillerin masdarında üçüncü harf kesralı olmaktadır. Bu fiilin sondan bir önceki harfine elif harfi ilave edilerek elde edilir.

Sülası mezid humasi fiillerin masdarının ikincisi ta harfi ile başlayanlardır. Sondan bir önceki harfin damme yapılmasıyla meydana gelir.

3. Ders: Hudeybiye'den Sonra Nebi (Sav) Savaşları

Bu derste, Hudeybiye'den sonra Nebi (Sav) Savaşları hakkında bilgiler verilmiştir. خَبِيرٌ، جَعْفَرٌ، خَبِيرٌ، حَبْرٌ، الْفُهْدُ، الْجَهْدُ، الْعَبْدُ، الْعَهْدُ، مَعْشَرٌ، الْعَهْدُ، الْعَبْدُ، الْجَهْدُ، الْفُهْدُ، حَبْرٌ، خَبِيرٌ، جَعْفَرٌ، خَبِيرٌ، النجاء، اللقطاء، الطغراء، مغبر، مغشتر، العهد، العبد، الجهد، الفهد، حبر، خبير، جعفر، خير. الطلقاء، المغشيب، gibi kelimeler oldukça fazla kullanılmıştır. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 72. sayfasında Hudeybiye'den sonraki olaylar ile ilgili parça şu şekilde anlatılmıştır:

بَعْدَ صَلْحِ الْحَدِيبِيَّةِ بَدَأَ الْيَهُودُ فِي خَبِيرٍ بِالْخِيَانَةِ، مَعَ أَنَّ الْمُسْلِمِينَ عَامَلُوهُمْ مُعَامَلَةً حَسَنَةً؛

لَأَنَّهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ. عِنْدَ ذَلِكَ حَاصِرَ الْمُسْلِمُونَ خَبِيرًا، وَهَزَمُوا الْيَهُودَ.

وَكَذَلِكَ اعْتَدَتْ قُرَيْشٌ عَلَى قَبِيلَةِ خُرَازَةَ الَّتِي كَانَتْ بَيْنَهَا وَبَيْنَ الْمُسْلِمِينَ عَهْدٌ، فَسَارَ الرَّسُولُ ﷺ بِجَيْشِهِ

سَنَةَ ثَمَانَ لِلْهَجْرَةِ حَتَّى دَخَلَ مَكَّةَ، مَعَ عَشْرَةِ آلَافٍ مُسْلِمًا، فَلَمَّا انْتَصَرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ قَالَ لَهُمْ: «مَا تَرُونَ أُنِّي

فَاعِلٌ بِكُمْ؟» قالوا: خَيْرًا. قال: «اذْهَبُوا فَأَنْتُمْ الطَّلَاقُ». ثم اعتدى الروم على المسلمين في غزوة مؤتة سنة ثمان للهجرة، وفي سنة تسع للهجرة، خَرَجَ النَّبِيُّ إِلَيْهِمْ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ.

Bu parçada hudeybiye antlaşmasının Müslümanlar açısından bir değerlendirilmesi yapılmaktadır. Hudeybiye Antlaşmasından sonra hayber de bulunan Yahudilerin ehli kitaba mensup olmasından, Müslümanlar Yahudilere iyi ve güzel bir muamamelede buldukları halde, Müslümanlara karşı ihanet işine girdiler. Bu ihanete karşı, Müslümanlar da hayberi kuşatıp Yahudileri hezimete uğratıp yendiler. Bu durum sonucunda Kureyş halkı Müslümanlar ile aralarında bulunan antlaşmaya rağmen, Müslümanlar ile antlaşması mevcut olan Huzaa Kabilesine karşı savaşmak için harekete geçti.

Hicri sekizinci yılda Peygamber efendimiz (sav) ordusu ile sefere çıktı. Bu yolculukta Peygamber efendimiz (sav) ile yanında beraber olan on bin Müslüman ile Mekke'ye girdi. Peygamber efendimiz (sav), müşriklere karşı kazandığı bu zaferle onlara şöyle dedi: “şimdi size nasıl davranacağımı sanıyorsunuz?” Mekkeliler dedi ki: “hayır ve iyilik umuyoruz” Peygamber efendimiz (sav) de onlara şöyle dedi: “Gidiniz, sizler serbestsiniz.”

Daha sonra Bizans hicretin sekizinci yılında Mute gazvesinde Müslümanlara savaş açtı. Bir kez daha Müslümanlara saldırmak için Hicri dokuzuncu yılda saldırmaya yeltendiler bunun neticesinde de Peygamber efendimiz (sav) Tebuk Gazvesinde onlara karşı harekete geçti.

Dersin gramer kısmında ise Üç Harf İlaveli Sülasi Mezid Fiil aşağıdaki gibi anlatılmıştır.

Tablo 1.23. Sülasi Mezid Fiile Üç Harf Eklenmesi

Sülasi mezide üç harf İlave edilip 6 harf üzerine inşa edilmesi ile üç harfli sülasi mezid fiil elde edilir. Ayrıca bu fiil vasıl hemzesi ile başlamaktadır.	مَثَلٌ : اسْتَعْفَرَ اسْتَنْهَضَ، اسْتَسَلَّمَ، اسْتَسْقَى، اسْتَشْفَى، اسْتَقْصَى	الفعل الثلاثي المزيد بثلاثة أَحْرَفُ يَكُونُ بِنَاوِهِ عَلَى سِتَّةِ أَحْرَفٍ، وَيَبْدَأُ بِهَمْزَةٍ وَصَلٍ
اسْتَسَلَّمَ Teslim oldular	سَلَّمَ Selam vermek	اسْتَتَّ Kelimenin başına getirilerek yapılır

Tablo 1.24. Südasi Fiil Masdarı

Südasi Fiilin Mastarı	Südasi fiiler vasıl hemzesi ile başlar ve daha sonra fiilin 3. Harfi kesralanır, son olarak da fiilin sondan bir önceki harfe elif harfinin eklenmesi ile südasi fiil elde edilir.	المبدوء بهَمْزَة وصل يكون بكسر الحرف التَّالِثِ وزيادة ألف قَبْلَ آخِرِهِ، وذلك	مَصْدَرُ الْفِعْلِ السُّدَاسِي
اسْتِغْفَار Bağışlanma dilenmek	يَسْتَغْفِرُ Bağışlanma dileniyor	اسْتَعْفَرَ Bağışlanma dilendi (istek anlamı katmış)	Fiile istek anlamı katabilir, değişiklik ifade edebilir
اسْتِعْمَال Kullanmak	يَسْتَعْمِلُ Kullanıyor	اسْتَعْمَلَ Kullandı (değişiklik ifade edilmiş)	
اسْتِشْقَاء	يَسْتَشْقِي	اسْتَشْقَى	

4. Ders: Veda Haccı ve Nebi (Sav)'in Vefatı

Bu derste, Veda Haccı ve Nebi (Sav)'in vefatı hakkında bilgiler verilmiştir. وصل تجلّی، توفّی، تُولّی، تَوَكّي، أَجْمَلْت، أَكْرَمْت، أَتَمَمْت، أَكْمَلْت، مُرَانِي، مَجَارِي، مُحَابِي، مَرَابِي، وَفَد، وَقْت، gibi kelimeler oldukça fazla kullanılmıştır. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 76. sayfasında Veda Haccı ve Nebi (Sav)'in vefatı hakkında bilgiler ile ilgili parça şu şekilde anlatılmıştır:

ما رَأَيْكُمْ يا شباب أن تَتَذَكَّرَ بَعْضَ أحداثِ السيرة بَعْدَ أن انْتَهَيْنا من الطعام؟

نِعمَ الرَّأي، ما أَجْمَلَ الحديثَ عن النَّبيِّ الكَرِيمِ

بِغَدِ فَتْحِ مَكَّةِ دَخَلَ الناسَ في دينِ الله أفواجًا، وفي السَّنَةِ التاسعة للهجرة كان عام الوفود

وفي العام التالي حَجَّ الرَّسولَ وَمَعَهُ كَثِيرٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

وهناك خطب حُطْبَةُ الوِداعِ، فَأَوْصَحَ أن المُسْلِمَ لا يكون قاتِلًا، ولا مرابيًا، ولا ظالما للنساء

وأَعْلَنَ فيها قَوْلَ الله: (الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا) [المائدة:

[۳

وقد توفي النبي في الثاني عشر من شهر ربيع الأول، ودُفِنَ في حُجْرَةِ السَيِّدَةِ

عائشة؛ أمام الرُّوضَةِ الْمُطَهَّرَةِ.

Bu parçada bize Veda Haccı ve Nebi (Sav)'in vefatı hakkındaki bilgiler diyalog şeklinde verilmiştir. Bu parçada: Yemeği bitirdikten sonra bazı siret hadiselerini gençler hatırlamak ister misiniz bu konuda ne dersiniz? Güzel bir düşüncedir. Peygamber efendimiz (sav) den bahsetmek ne kadar da güzel bir düşüncedir. İnsanlar Mekke'nin fethedilmesinden sonra bölük bölük Allah'ın dinine girdiler. Hicretin dokuzuncu yıl ise elçiler yılıydı. Ertesi yılda Peygamber efendimiz (sav) ve onunla birlikte birçok mümin hac vazifesini yaptı. Veda hutbesini arada Resulullah (sav) açıklamıştır. (Hutbesinde) Müslümanların katil olamayacağı aynı zamanda faiz yiyemeyeceği ve kadınlara karşı zalimlik yapamayacağını açıkladı. Allah'ın şu ayetini hutbesinde duyurdu: Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size nimetimi tamamladım, sizin için din olarak İslâmiyet'i beğendim (Mâide/3). Hz. Muhammed (sav) Rebiulevvel ayının onikisinde vefat etti. Ravza-i mutahharanın önünde Hz. Aişe'nin odasında defnedildi.

Dersin gramer kısmında ise ismin çeşitleri aşağıdaki gibi anlatılmıştır.

الاسم نوعان

جامد : هو ما لا يُؤخَذُ من غيرِهِ، وَذَلِكَ مِثْلُ قَلَمٍ، كِتَابٍ، جِدَارٍ، نَبَاتٍ.

مُشْتَقٌّ : هو ما يُؤخَذُ من غيرِهِ، وَذَلِكَ مِثْلُ: اسم الفاعل واسم المفعول

İsim iki çeşittir:

Camid: Kendi varlığı haricinden elde edilmeyene denir. (kendisinden kelime türetilmeyen)

Müştak: Kendi varlığından elde edilene denir. (kendisinden kelime türetilen)

أ. اسم الفاعل

يَدُلُّ عَلَى مَنْ قَامَ بِالْفِعْلِ، وَلَوْ كَانَ غَيْرَ عَاقِلٍ، وَذَلِكَ مِثْلُ: مُسْلِمٍ، عَادِلٍ، جَارِحِ كَاسِرٍ

ب. اسم المفعول

يَدُلُّ عَلَى مَنْ وَقَعَ عَلَيْهِ الْفِعْلُ، وَلَوْ كَانَ غَيْرَ عَاقِلٍ وَذَلِكَ مِثْلُ: مَأْكُولٍ، مَحْبُوبٍ، مَسْجُونٍ، مَظْلُومٍ

İsmi Fail: Fiili yapan kişiye işaret edendir ve akıl olmasa dahi.

Bir diğer konu olan İsmi Meful ise: Akıl melekesi olmasa da fiili yapan kişiye delalet edene ismi meful denmektedir.

Ders kitabınının 78. sayfasında ismi fail ve ismi meful hakkında bazı misalleri aşağıda şu şekilde verilmiştir.

Tablo 1.25. İsmi Fail ve İsmi Meful

اسم المفعول	اسم الفاعل	الفعل
مَقْتُولٌ	قَاتِلٌ	قَتَلَ
مُعَلِّمٌ	مُعَلِّمٌ	عَلَّمَ
مُخْرَجٌ	مُخْرَجٌ	أَخْرَجَ

Ünitenin sonunda dersin özetinin dinleme şeklinde verildiği kısım şu şekilde verilmiştir.

نصوص الاستماع

Tablo 1.26. Üçüncü Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu

الدرس الأول - الهجرة وأعمال النَّبِيِّ ﷺ في المدينة	
١	أ. السيرة ب. الهجرة ت. المهاجر ث. الأنصار
٢	أ. المؤاخاة بين المهاجرين والأنصار. ب. وثيقة المدينة. ت. أهل الصُّفَّة. ث. المسجد النبوي
١٢	ومن الأعمال المهمّة بعد الهجرة كتابة رسول الله وثيقة تُشبه الدستور، تُوضِّح التزامات المواطنين داخل المدينة من مسلمين ويهود، وتُرتِّم العلاقة بينهم على أساس من احترام الحقوق والواجبات.
الدرس الثاني - قتال النَّبِيِّ ﷺ قَبْلَ الحديبية	
١	أ. السرية ب. الغزوة ت. قافلة ث. الخندق.
٢	أ. يوم الفرقان. ب. صلح الحديبية. ت. انتصار الحق على الباطل. ث. مخالفة الرماة.

١١	غزوة الخندق أو الأحزاب من أهم غزوات الرسول ، فقد حاصر المشركون المسلمين في المدينة المنورة، واتفقوا مع اليهود في داخل المدينة على الانتهاء من دعوة النبي
الدرس الثالث - قتال النبي ﷺ بَعْدَ الْخُدَيْبِيَّةِ	
١	أ. خَيْبَرَ ب. الْعَهْدُ ت. مَعْشَرَ ث. الطَّلَاءُ.
٢	١. قبيلة خزاعة ب فتح مكة ت أهل الكتاب. ث. غزوة تبوك
١٠ ١١	من مُحَمَّدَ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرْقَلِ عَظِيمِ الرُّومِ. سَلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى أَمَّا بَعْدُ؛ فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدَعَايَةِ الْإِسْلَامِ، أَسْلَمَ تَسْلَمَ يُؤْتِيكَ اللَّهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ
الدرس الرابع - حَجَّةُ الْوَدَاعِ وَوَفَاةُ النَّبِيِّ ﷺ	
١	أ. وَفْدُ ب. مُرَابِي ت. أَكْمَلْتُ ث. نُؤْتِي
٢	أ. عَامُ الْوَفُودِ. ب. خُطْبَةُ الْوَدَاعِ. ت. الرُّؤْيَا الْمُطَهَّرَةُ، ث. حُجْرَةُ السَّيِّدَةِ عَائِشَةَ.
١١	جاء في خُطْبَةِ الْوَدَاعِ: مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضِلِّهِ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

4. Ünite: Dini Hükümler

1. Ders: İyi ve Kötü Şeyler:

Bu derste, iyi ve kötü şeyler hakkında bilgiler verilmiştir. الواجب, الحجاب, المكروه, المكروب, الزحام, الأهرام, الحرام, الكلام, المباح, الجراح, المراح, المتاح, القالب, gibi kelimeler oldukça fazla kullanılmıştır. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 84-85. sayfasında iyi ve kötü şeyler hakkında bilgiler ile ilgili parça şu şekilde anlatılmıştır:

:عَمَالُ الْإِنْسَانِ ثَلَاثَةٌ: أَعْمَالُ اللِّسَانِ وَأَعْمَالُ الْقَلْبِ وَأَعْمَالُ الْجَوَارِحِ، وَلِهَذَا الْأَعْمَالُ أَحْكَامُ أَحْمَاهَا

أ. الواجب وهو ما يُثاب الإنسان على فعله، ويُعاقب على تركه

ب. والحرام ما يُثاب الإنسان على تركه، ويُعاقب على فعله

ت. والمندوب: ما فيه أجر على الفعل، ولا عقوبة على تركه

ث. والمكروه: ما فيه أجر على الترك، ولا عقوبة على فعله

ج. والمباح: ما يجوز فعله، فلا أجر فيه ولا عقاب

وقد وضع الإسلام ميزانا دقيقا لأحكام، قال في وصف النبي: ... يُجَلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ

الْخَبَائِثَ (... [الأعراف: ١٥٧])، فالحلال هو الطيبات، والحرام هو الخبائث

İnsanın amelleri üç çeşittir: bunlar dil, kalp ve organlarla yapılan işler amellerdir. Bu amellerin mühim hükümleri vardır.

Vacibin tanımı şu şekilde yapılmıştır. Yapıldığında sevap kazandığı ve terk ettiğinde günah olan hususlardır.

Haramın tanımı ise: Terkinde sevap kazandığı ve yapıldığında günah olan hususlara haram denmektedir.

Mendup: Yapılmasında ecir olan ve terkedilmesinde ceza olmayandır.

Mekruh: Terkedilmesinde ecir olan ve yapılmasında ceza olmayana denir.

Mübah: yapılması caiz olan ve herhangi bir ecir, ceza olmayana denir.

İslam bu hükümler için hükümler koymuştur. Allah, peygamberi vasıflarken şöyle buyurmuştur: Peygamber onlara iyiliği emreder ve onları kötülükten meneder (Araf/157). Helal olan iyi şeylerdir, haram olan kötü şeylerdir.

Dersin gramer kısmında ise ismi fail hakkında bilgiler şu şekilde verilmiştir.

اسم الفاعل:

اسم يَدُلُّ على من قام بالفعل، ولو كان غير عاقل.

يُشتق اسم الفاعل من الفعل الثلاثي المُجَرَّد على وَزْنِ فاعِلٍ؛ أي بزيادة ألف بعد الحَرْفِ الأول، مع كسر الحرف الثالث،

. مثل: دَرَسَ - دَارَسَ، كَتَبَ - كَاتَبَ، عَمَلَ - عَامَلَ

İsmi fail: fiili yapan kimseye denir ve fiilin kendisinden türetilendir.

Mücerred sülasi fiilden ismi fail yapılırken, (وَزْنِ فاعِلِ) fail vezninden yapılır, ilk harfine elif harfi eklenir, üçüncü harfi kesra yapılır. Yazdı, yazan, yaptı yapan gibi.

2. Ders: Helal Lafızlar

Bu derste, helal lafızlar hakkında bilgiler verilmiştir. السؤال, الجلال, الحلال, قاعدة, قائمة, فائدة, المُسْتَجِيب, المُسْتَعِيب, المُسْتَجِير, المباح, الجراح, الجناح, الحراب gibi قاعدة, قائمة, فائدة, المُسْتَجِيب, المُسْتَعِيب, المُسْتَجِير, المباح, الجراح, الجناح, الحراب kelimeler oldukça fazla kullanılmıştır. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 91. sayfasında helal lafızlar hakkında bilgiler ile ilgili parça şu şekilde anlatılmıştır

يسمى المباح: الحلال والجائز، ولكن كيف نَعْرِفُ أَنْ شَيْئاً ما مُباح؟

هناك طريقتان الأول: بالنص الصريح، مثل قوله: (وَأَحَلَّ اللهُ الْبَيْعَ) (البقرة ٢٧٥)، أو بِنَفْيِ الْإِثْمِ

(عن الشَّيْءِ، كَقَوْلِهِ: فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ...) البقرة ٢٠٣٠

(ومثله نَفْيُ الْجُنَاحِ، كَقَوْلِهِ: (... لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعاً أَوْ أَشْتَاتاً ..) (النور): (٦)

(أَحْسَنْتَ. وكذلك نَفْيُ الْخُرْجِ، كَقَوْلِهِ: ... لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ ...) (النور) (٦١)

وما الطريق الثاني لِمَعْرِفَةِ الْمُبَاحِ يا مُعَلِّمِي؟

قاعدة: الأصل في الأشياء الإباحة؛ أي كُلُّ شَيْءٍ لا يَضُرُّ، ولم يُحرِّمه اللهُ، فهو مُباح

Mubah, helal ve caiz olarak isimlendirilir, ancak bir şeyin mubah olup olmadığını nerden biliriz?

Bunu anlamak için iki yoldan bahsedebiliriz: birinci yol, açık bir nass ile şu sözü gibi; “Allah alım satımı helal kılmıştır” (Bakara/275). Bir şeyin haram olmadığı ifade edilmesi ise; şu ayette ki gibi: “Allah’a saygılı olan için iki günde (dönmekte) acele edene günah yoktur” (Bakara/203).

Kuran-ı Kerimin şu ayetinde bu durum ile alakalı sakınca olmadığı ifade şöyle açıklanmıştır: “Birlikte veya ayrı ayrı yemenizde sizin için bir günah yoktur.” (Nur/61).

Güzel, bir şeyde sorumluluğun olmadığı Kuran-ı Kerimin şu ayetinde bahsettiği gibi: “Gözleri görmeyen için bir sakınca yoktur, topal içinde bir sakınca yoktur” (Nur/61).

Hocam, bir şeyin mubah olduğunu öğrenmenin ikinci yolu nedir?

Kural olarak: eşyada asıl olan mubah olmasıdır, yani Allah’ın haram kılmadığı ve zararsız olan her şeydir.

Dersin gramer kısmı şu şekildedir.

يُشْتَقُّ اسْمُ الْفَاعِلِ مِنَ الْفِعْلِ الْمَزِيدِ بِإِبْدَالِ حَرْفِ الْمُضَارَعِ مِيمًا مضمومة وكسرة ما قبل آخره، وذلك

مثل: أسَلِمَ - مُسَلِّمٌ،

اسْتَجَابَ - مُسْتَجِيبٌ،

اسْتَعْفَرَ - مُسْتَعْفِرٌ،

قَاتَلَ - مُقَاتِلٌ،

تَقَدَّمَ - مُتَقَدِّمٌ.

Bu dersin gramer bölümünde mezid fiilden ismi fail yapılışı anlatılırken; fiildeki muzarart harfi kaldırılır, onun yerine ötreli (dammeli) bir mim harfi getirildikten sonra fiilin en son harfinden bir önceki harfin harekesi kesre yapılır. Misal: Teslim oldu, teslim olan, cevap verdi, cevap veren, af diledi, af dileyen, savaştı, savaşan, ilerledi, ilerleyen.

3. Ders: Haram Lafızlar

Bu derde, haram lafızlar hakkında bilgiler verilmiştir. المحظور المنذور, المحصور gibi kelimeler oldukça fazla kullanılmıştır. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 97. sayfasında haram lafızlar hakkında bilgiler ile ilgili parça şu şekilde anlatılmıştır.

الحرام ما يُدَمَّ فاعِلُهُ ويُقال للحرام معصية، وذنْب، وتحْظور، والتحریم حق خالص لله. وهناك أساليب وألفاظ عَرَبِيَّة تأتي في القرآن والسُنَّة؛ لتدل على التَّحريم، منها: أ. التَّنْفِي، كَقَوْلِهِ تَعَالَى: (وَلَا تُسْرِفُوا ..) (الأعراف (٣١)).

ب. لفظة التَّحريم ومُشْتَقَّاتُهَا، كَقَوْلِهِ تَعَالَى: (حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ ...) المائدة: ٣

ت. التصريح بعدم الجَل ، كَقَوْلِ الرَّسُولِ : «لَا يَجِلُّ مَالُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا يَطِيبُ

[البیهقي في السنن الكبرى، (٩٧/٦)

ث. طَلَبُ التَّرْكَ، كَقَوْلِهِ : اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ ... [البخاري في الوصايا، (٢٧٦٦)، ومسلم في الإيمان، (١٤٥)].

ج. ذِكْرُ عُقُوبَةِ دُنْيَوِيَّةٍ عَلَيْهِ، كَقَوْلِهِ : (وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً ... [النور: ٤].

ح. التَّهْدِيدُ بِالْعِقَابِ، كَقَوْلِهِ تَعَالَى: (... فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ...) (البقرة) ٢٧٩

Haram, işleyeni kötü yapan şeydir. Haram için denilir: isyan, günah, yasak. Yasaklama, Allah'a özel bir haktır. Bu tabirler ile alakalı Kuran ve sünnette geçen haram olduğu hakkında bazı Arapça üslup ve lafızlar şöyledir:

Nehy ifadesi şöyle anlatılmıştır: “israf etmeyin” (Araf/31).

Haram lafzı ve türevleri hakkında Kuran-ı Kerim’de şu şekilde açıklaması yapılmıştır: “Murdar hayvan size haram kılınmıştır” (Maide/3).

Bir şeyin helal olmaması hakkında: Peygamber efendimizin (sav) hadisi şerifinde: “Müslüman bir kişinin malı, kendi gönül rızası ile vermesi haricinde bir başkasına helal olmaz” buyurmuştur (Beyhaki süneni Kübra 6/97).

Bir diğerk konu olan terk isteği hakkında: Peygamber efendimizin (sav) hadisi şerifinde: “yedi büyük gúnahtan kaçınım” (Buhari, Vasiyetler 2766, Müslim, İman 145).

Yine bir başka konu olan dünyevi cezanın zikredilmesi hakkında: Kuran-ı Kerim de şu şekilde açıklaması yapılmıştır: “İffetli kadınlara iftira atan, sonrada dört şahit getiremeyen kimselere seksen sopa vurun” (Nur/4).

Son olarak Ahiret azabı ile tehdit konusu hakkında: Kuran-ı Kerim de şu şekilde açıklaması yapılmıştır: “Bunu yapmazsanız Allah ve Resulü tarafından size bir savaş açıldığını bilin” (Bakara/279).

Gramer kısmı:

من الأسماء المُشْتَقَّة اسم المفعول، وهو اسم يُدَلُّ على من وقع عليه الفِعْلُ، ولو كان غير عاقل،
وذلك

. مِثْلُ مُشْرُوبٍ، مَأْكُولٍ، مَعْلُومٍ، مَكْسُورٍ، مَضْرُوبٍ

İsmi meful: fiilden yapılır ve fiilin üzerinde vuku bulduğu gerçekleştiğidir. (fiilden nesne türetilme işlemi olup fiilin başına fethalı bir mim getirilir sondan bir önceki harfine vav eklenmesi ile yapılır). Misal; içilen, yiyilen, bilinen, kırılan, dövülen.

4. Ders: Mekruh Lafızlar

Bu derste, mekruh lafızlar hakkında bilgiler verilmiştir. أبغض، ابرد، أبعد، أبيض، المكرورات، المقرات، المُكْرَهَات، المكروهات، مُسْتَحْدَمٌ، مُسْتَعَجَلٌ، مُسْتَعْمَلٌ، مُسْتَعَجَلٌ، أبغض، ابرد، أبعد، أبيض، المكرورات، المقرات، المُكْرَهَات، المكروهات، مُسْتَحْدَمٌ، مُسْتَعَجَلٌ، مُسْتَعْمَلٌ، مُسْتَعَجَلٌ gibi kelimeler oldukça fazla kullanılmıştır. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 103. sayfasında mekruh lafızlar hakkında bilgiler ile ilgili parça şu şekilde anlatılmıştır:

أريد أن أشرب الشاي بسرعة، لَدَيَّ عَمَلٌ مُسْتَعَجَلٌ.

لَكِنَّ الْقُرْبَ وَإِقْفًا مَكْرُوهَ، نَهَى عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ.

وما معنى مَكْرُوه؟

المكروه ما فيه أجر على تركه، ولا عقوبة على فِعْلِهِ.

وكيف نَعْرِفُ أَنْ فِعْلاً ما مَكْرُوه في الشريعة الإسلامية؟

إذا جاءنا في القرآن أو الحديث أنّ الله ورسوله قد كرّهوا لنا ذلك الفعل كقول الرسول إنّ الله كره لكم قيل وقال وكثرة السؤال». [البخاري في الزكاة، (١٤٠٧)، ومسلم في الأفضية (٥٩٣)]
ومثل ذلك النَّفْيُ غَيْرَ الْجَازِمِ كَقَوْلِ أُمِّ سَلْمَةَ: نُهَيْنَا عَنْ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ، وَلَمْ يُعَزَمَ عَلَيْنَا.

Hızlı bir şekilde çay içmek istiyorum. Acil işim var.

Ancak ayakta durarak bir şey içmek mekruhtur. Peygamber efendimiz (sav) onu yasakladı.

Mekruh ne demektir?

Mekruh, terkedilmesinde mükâfat yapıldığında ise cezası olmayandır.

İslam şeriatında mekruh olan bir fiili nasıl anlarız?

Eğer Kur'an ve hadiste Allah Resulünün bir eylemden dolayı bizde hoş görmediği olursa, Resul'ün şu sözü gibi “Allah sizin için dedikoduyu ve çok soru sormayı hoş görmez”

Bunlar ise kesin olmayan yasak olana misaldir. Ümmü selemenin şu sözü gibi “cenazeleri takip etmek bize yasaklandı, bunda kararlı olunmadı”

Dersin gramer kısmında şu şekilde açıklanmıştır:

يُسْتَقَ اسم المفعول من الفعل فَوْق الثلاثي، بإبدال حرف المضارع ميما مضمومة وفتح ما قبل آخره،

مثل: اسْتَعَجَلَ - مُسْتَعَجِلٌ، اسْتَعْفَرَ مُسْتَعْفِرٌ، احْتَمَلَ - مُحْتَمِلٌ، اُنْتَبَرَ - مُنْتَبِرٌ، تَعَجَّلَ - مُتَعَجِّلٌ.

Harf sayısı üçten fazla fiiller, ismi meful yapılırken fiilin başındaki muzaaraat harfi atılır, yerine dammeli bir harf getirilir. Fiilin sondan bir önceki harfin harekesi fetha yapılıdır.

Ünitenin sonunda dersin özetinin dinleme şeklinde verildiği kısım şu şekilde verilmiştir.

نصوص الاستماع

Tablo 1.27. Dördüncü Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu

الدرس الأول - الطَّيِّبَاتِ وَالْخَبَائِثِ	
١	أ. الواجب ب. المباح ت. الحرام ث. المكروه
٣٠٢	أ. الطيبات والخبائث ب. أعمال الجوارح ت. يُثَاب على فعله ث. ميزان دقيق
١١	المؤمن هو من آمن بالله ورسوله، والكافر من لم يؤمن بالله، لكن الإيمان ليس بالقول وحده، فالمؤمن عامل بما أمره الله، قائم بما طلبه منه، يفعل الخير، ويترك الشر، ويأمر بالمعروف وينهى عن المنكر، فالإيمان ما وقر في القلب، وصدق العمل
الدَّرْسُ الثَّانِي - أَلْفَاظُ الْإِبَاحَةِ	
١	أ. الخلال ب. الجناح ت. المُستجيب ث. قاعدة
٣٠٢	أ. الخلال والجائز. ب. نفي الخرج. ت. نص صريح ث. الأصل في الأشياء الإباحة.
١.	القرآن الكريم كلام الله تعالى؛ لذلك هو في أعلى درجات البلاغة، ويحتاج في فهمه للمُجتهدين، فالمُجتهد يَعْلَمُ الألفاظ الدالة على الإباحة أو الحزمة أو الوجوب.

الدَّرْس الثالث - أَلْفَاظ التَّحْرِيم	
١	أ. المحظور ب. حَرَم ت. مَعْصِيَة ث. النفي
٣٠٢	أ. حق خالص. ب. يُدَمِّمُ فَاعِلُهُ. ت. السبع الموبقات ث. التهديد بالعقاب.
١.	خَلَقَ اللهُ الأَشْيَاءَ لِنَفْعِ الْإِنْسَانِ؛ لذلك فالأصل فيها الحل، والحرام ليس كثيراً، فكثير من الطعام حلال وقليل من المطعوم حرام، وكذلك المشروبات ومثل ذلك الملابس، فالحري مَثَلًا حرام على الرجال؛ لأنه لباس النساء، لكن كثيراً من المنسوجات خلال.
الدرس الثالث - ألفاظ الكراهة	
١	أ. مُسْتَعَجَلٌ ب. أَبْغَضَ ت. المكروهات ث. المتشابه.
٣٠٢	أ. لا عقوبة على فِعْلِهِ. ب. كره لَكُمْ. ت. اتباع الجنائز ث. فيه أجر على تركه
	يُكْرَهُ لِلْمُسْلِمِ أَنْ يَسْأَلَ بوجه الله غير الجنة، ويكره له أن يُصَلِّي بحضرة القلعم، وأن يَلْتَفِتَ في الصلاة من غير عُذْر، وأن يخرج من المسجد بعد الأذان. فَكُلْ هذه الأفعال غَيْرُ مُسْتَحْسَنَةٍ لِكِنَّهَا غَيْرُ مُحَرَّمَةٍ

5. Ünite: İslam'da Sosyal Hayat

1. Ders: Adalet

Bu derste, adalet hakkında bilgiler verilmiştir. العدالة، عبادة، العبادة، عدالة، القصد gibi kelimeler oldukça fazla kullanılmıştır. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 111. sayfasında adalet hakkında bilgiler ile ilgili parça şu şekilde anlatılmıştır:

إِنَّ الْعَدْلَ مِنْ أَعْظَمِ الْقِيَمِ الَّتِي أُمِرَتِ الْأُمَّةُ الْإِسْلَامِيَّةُ بِهَا. وَهُوَ مِنْ أَمِّهِمْ مَقَاصِدِ الشَّرْعِ، وَالْعَدْلُ: أَنْ يُعْطَى كُلُّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ، وَفِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ آيَاتٌ كَثِيرَةٌ تَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَكَذَلِكَ أَحَادِيثُ النَّبِيِّ قَالَ اللَّهُ: (إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ ...) [النَّحْلُ: ٩٠]، وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: (وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ...) [النِّسَاءُ: ٥٨]. فَالْعَدْلُ أَسَاسُ الْمَلِكِ.

وقال النبي: «لو أن فاطمة بنت محمد سرقت لقطع محمد يدها». [البخاري في أحاديث الأنبياء،

(٣٣١٦)، ومسلم في الحدود، (١٦٨٨)]

Şüphesiz ki adalet, İslam ümmetine emredilmiş en büyük hazinelerdendir. Adalet, şeriatın en önemli amaçlarından biridir. Adalet: her bir hak sahibine hakkını teslim etmektir. Kuran-ı kerimde ve peygamberin hadislerinde adaleti emreden birçok ayet vardır. Allah şöyle buyurmuştur: Allah adaleti ve ihsanı emreder. (Nahl/90). Allah Teâla şöyle dedi: “İnsanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder” (Nisa/58).

Peygamber efendimiz (sav) şöyle buyurdu: eğer Muhammed'in (sav) kızı Fatıma (r.a) bir şey çalarsa, Muhammed (sav) onun elini keser (Buhari, 3316 ve Müslim 1688).

Gramer konusunda, ma'lum fiil ve meç'ul fiil aşağıda verilmiştir. Ma'lum fiil, fiilin fail aldığı durumlar olduğu, meç'ul fiilin ise fiilin fail almadığı durumlardır.

الفعل الذي يُعرف فاعله يُسمى الفعل المبنى للمعلوم، وذلك مثل أفعال الآية في المجموعة (أ).
الفعل الذي لا يُعرف فاعله يُسمى الفعل المبنى للمجهول، وذلك مثل أفعال الآيات في المجموعة.

(ب)

2. Ders: Özgürlük

Bu derste, özgürlük hakkında bilgiler verilmiştir. الحرية، الحزبية، الحرية المألوف، الحزبية، الحرية gibi kelimeler oldukça fazla kullanılmıştır. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 116-117. sayfasında özgürlük hakkında bilgiler ile ilgili parça şu şekilde anlatılmıştır:

الحرية من أهم القيم التي أكرم الإنسان بها في الإسلام، فإذا فقدت الحرية فلا معنى للحياة.
الإسلام دين القيم فيه يعلو الحق، وتسود الأمانة، وينتشر المعروف، وتحتزم الحريات.
لكن ما معنى الحرية؟

الحرية في الإسلام تعني أن للفرد حق الاختيار دون قهر من غير إضرار بالآخرين.

هل أفهم من ذلك أن الإسلام ضمن حرية الاعتقاد؟

نعم، لكن بعد الدخول في الإسلام يُطالب المسلم باتباع أوامره كلها؛ لأنه هو من اختاره دون إجبار.

ما حدود الحرية في التعامل مع الآخرين؟

أن يُعامل الناس بما يتفق مع الأخلاق والقيم الشرعية، وليس وفقاً للقوة.

Hürriyet, İslam'da insana lütfedilen en önemli değerdir. Şayet hürriyet kaybolup giderse hayatın anlamı olmaz.

İslam değerler dinidir, onda hak üstündür, iyilik yaygındır, güvenilirlik hâkimdir, hürriyete saygı gösterilmektedir.

Ancak hürriyetin manası nedir?

İslam'da özgürlük, her ferdin zorlama olmadan seçim hakkının olmasıdır, başkalarının da zorlaması olmamasıdır.

Bununla İslam inanç hürriyeti garanti ettiği anlaşılıyor.

Evet, ancak İslam'a dâhil olduktan sonra Müslümandan tüm emirlere uyması istenir. Çünkü O, zorlama olmadan İslam'ı seçmiştir.

Başkalarıyla olan davranışta özgürlüğün sınır nedir?

İnsanlara ahlaki ve şeri değerlere bağlı olmalı, gücüne göre değil.

Grammer dersinde; meçhul fiil ve naibu fail şu şekilde verilmiştir.

الفعل المبني للمجهول: هو الذي لم يُعْرَفَ فاعِلُهُ

مِثْل: قُتِلَ، كُتِبَ، نُفِحَ.

نائب الفاعل هو الذي يقوم مقام الفاعل عِنْدَمَا يُحْدَفُ،

مِثْل: الْإِنْسَانُ الصَّيَامُ، نَفْحَةٌ.

Mechul fiil falinin bilinmemesidir. (fiilin ilk harfi damme, sondan bir önceki harfin harekesi kesra yapılır) Misal öldürüldü, yazıldı, üflendi.

Naibu fail, failin yerine ikame edilendir. (cümlede meful olarak değil, fail olarak geçer ayrıca failin harekesi gibi hareke alır) Misal insan, oruç.

3. Ders: Medeniyet

Bu derste, medeniyet hakkında bilgiler verilmiştir. الخلق، اللقمة، الحكمة، الحنكة gibi kelimeler oldukça fazla kullanılmıştır. Parça ve sorular verilip söz konusu kavramlar hakkındaki bilgiler öğretilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının 120. sayfasında medeniyet hakkındaki ilgili parça şu şekilde anlatılmıştır:

اسْتَخْلَفَ اللهُ الْإِنْسَانَ لِيَقُومَ بَعْمَارَةَ الْأَرْضِ، قَالَ (: هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا ...) [هود : ٦١]؛ أَي طَلَبَ مِنْكُمْ عُمْرَانَهَا.

وللعمران جانبان جانب مادي وهو كُلُّ ما له علاقة بالمكان من بناء وطرق ونحو ذلك،

وجانب معنوي يَشْمَلُ الجوانب السياسية والاقتصادية والاجتماعية والثقافية في حياة الناس.

ولدوام العُمران أمر الله أن يكون الحق هو الحاكم في المُجْتَمَعِ، وفي الحديث: «فَالْحَقُّ يَغْلُو

وَلَا يُغْلَى الدارِقَطْنِي فِي سَنَتِهِ (٣/٢٥٢))، والعُمران لا يُفَرِّضُ عَلَى النَّاسِ بِالْقُوَّةِ، بَلْ يَكُونُ مِنَ

التزام الناس، فإذا حفظت الأمانة، وانتشرت العفة، وُجِدَ الحق، وإذا ضُيِّعَتِ الأمانة، وانتشرت

الرديلة ضاع الحق، وسقط العُمران.

Allah insanı halife seçti ve şöyle buyurdu: O sizi yerden var etti ve size orayı mamur hale getirme görevi verdi (Hud/62). Sizden her birinizden imarını istedi.

وما معنى التكافل يا أبا؟

التكافل أن يُجْتَمَعَ على المصالح المُشْتَرَكَةِ، وأن يُتَعَاوَنَ في دفع المظالم وتسوية الخلافات.

إذا التكافل ليس مُجَرَّدَ التَّعَاوُنِ.

هذا صحيح، فدفع الضَّرَرِ والمُفْسَدَةِ عن أفراد المُجْتَمَعِ ومُساعدَةُ المُخْتِاجِ وإِغَاثَةُ الملهوفِ وحماية الضعيف، كلها من التكافل في الإسلام.

التكافل الاجتماعي في الإسلام يَشْمَلُ كُلَّ النَّاسِ بِغَضِّ النَّظَرِ عن دينهم.

كما قال تعالى: (لَا يَنْهِيكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ

وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ) [المتحنة: ٨]

Müslüman bir toplumda yardımlaşma ve dayanışma nasıl olur?

Toplumun fertleri arasındaki dayanışma olur.

Dayanışma baba ne demektir?

Dayanışma ortak faydalar üstünde birleşmektir, zulmü ortadan kaldırmak da yardımlaşmaktır, anlaşmazlıkları çözmekte dayanışmadır.

O zaman dayanışma yalnızca yardımlaşma değildir.

Bu doğrudur, toplumun bireylerinden bozukluğu ve zararı gidermektir, muhtaçlara yardım etmektir, üzüntü duyana yardım etmektir, zayıf olanı korumaktır, bunların tamamı İslam'daki sorumluluklardır.

İslam da toplumsal dayanışma, dinine bakılmaksızın tüm insanlığı kapsar.

Allah Teâlâ'nın söylediği gibi: “Allah din konusunda sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlarla iyi ilişkiler içinde olmanızı ve onlara adaletli davranmanızı yasaklamaz. Allah adaletli olanları elbette sever”(Mümtehine/8).

Dersin gramer bölümünde; Muteaddi fiil ve lazım fiil hakkındaki bilgiler şu şekilde verilmiştir:

أ. الفِعْلُ المَبْنِي للمجهول هو الذي لم يُعْرَفِ فاعله

ب. الفِعْلُ المُتَعَدِّي إن بُنِيَ للمجهول ناب المفعول به عن الفاعل،

مثل: يُوعِظُ، كُتِبَ.

ت. إذا بُنِيَ الفِعْلُ اللّازِم للمجهول ناب عن الفاعل الجار والمجرور

مثل: جيء، نقر

Muteaddi fiil, failin mefulün bih meçhulü ile inşa edilir. Misal, öğüt verildi, yazıldı.

Lazım fiili, naibu failin (sözde öznesi) meçhulü cer edilmesi ile inşa edilir. Misal, getirildi, üflendi.

Ünitenin sonunda dersin özetinin dinleme şeklinde verildiği kısım şu şekilde verilmiştir.

نصوص الاستماع

Tablo 1.28. Beşinci Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu

الدَّرْسُ الأول - العدل	
١	أ. العدالة ب. القِسْطُ ت. المساواة ث. القيم.
٣٠٢	أ. مَقاصِدُ الشَّرْعِ. ب. إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ ت. أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ. ث. العدل أساس الملك.
١٠	٣،٢ جَعَلَ الْقُرْآنَ الْعَدْلَ هَدَفَ الرِّسَالَاتِ السَّمَاوِيَّةِ كُلِّهَا، فَقَالَ : (لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ) [الحديد: ٢٥]؛ فَبِالْعَدْلِ أَنْزَلْتُ الْكُتُبَ، وَبُعِثْتُ الرُّسُلَ، وَبِالْعَدْلِ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ.
الدرس الثاني - الحرية	
١	أ. الحرية ب. المعروف ت. اتباع ث. إخبار
٣٠٢	أ. تسود الأمانة. ب. حق الاختيار ت. حرية الاعتقاد ث. القيم الشرعية.
١١	الحرية قيمة مهمة في الإسلام، فالإنسان يكون مُكَلَّفًا إذا كان حُرًّا، وإذا أكره المسلم على فعل شيء فلا يُحاسب عليه، فالحرية أساس التكليف، ولا يجوز أن تُمنع حرية الناس دون حق.
الدَّرْسُ الثالث - العُمران	
١	أ. الحكمة ب. العفة ت. التزام ث. الرذيلة
٣٠٢	أ. عمارة الأرض. ب. جانب مَعْنَوِي. ت. الحاكم في المُجْتَمَعِ ث. الحق يعلو
الدرس الرابع - التكافل	

أ. التَّعَاوُن ب. الْمُجْتَمَع ت. المَفْسَدَة ث. المَحْتَا ج	١
أ. دَفْع الضَّرَر ب. تَسْوِيَة الخَلَا فَا ت. إِغَا ثَة المَلْهَوف ث. يُجِبُّ المَفْطِي طِين	٣٠٢
قَالَ رَسولُ اللَّهِ : «مَثَلُ المُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِهِم وَتَرَاحِمِهِم وَتَعَاطُفِهِم، مَثَلُ الجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عَضُو تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الجَسَدِ بِالسَّهْرِ وَالحَمَى». [البخاري في الأدب، (٦٠١١)، ومسلم في البر والصلة والأداب، (٢٥٨٦)]	١٤

أُنْطَلِقَتِ الحضارة الإسلامية من المدينة المنورة، فقد وَضَعَ

الرسول فيها أُسس البناء الاجتماعي والسياسي والاقتصادي للدولة الإسلامية ثم أُنْتَقَلَ مَرْكَزُ الحضارة الإسلامية إلى دِمَشْقٍ في عَهْدِ الأمويين، فَازْدَهَرَتِ حضارة الإسلام فيها، وانطلقت منها إشعاعات الفكر، وَوَقَدَ عليها العُلَمَاءُ وَالْمُنْتَزِعُونَ وَالْفُقَهَاءُ، وَارْتَفَعَتِ المباني الشامخة. ثم بنى المنصور مدينة بغداد، وبنى فيها جامعَه المشهور، وصارت مدينة بغداد

مركز الحضارة في العالم، وحين صَعَفَتِ الخلافة العباسية كان للقااهرة في المشرق، ولقُرطبة في الأندلس نصيبٌ كبير من الحضارة الإسلامية. وَبَعْدَ فتح السلطان مُحَمَّدُ الفاتح الإسطنبول عام ١٤٥٣ هـ، تَقَدَّمت الحضارة الإسلامية، وتَأَثَّرَتِ أُرْبًا بِعَظَائِمِهَا

İslam medeniyeti Medine-i münevvere den başlamıştır. Resulullah (sav) İslam devletinin iktisadi, sosyal ve toplumsal yapısının temellerini orada atmıştı. Daha sonra İslam medeniyetinin merkezi Emeviler döneminde Şam'a taşındı ve İslam medeniyeti orada parlamıştır. Fikirlerin ışıkları orada meydana çıktı. Fakihler, mütercimler ve âlimler geldiler. Orada yüksek binalar yapıldı. Daha sonra Bağdat şehrini Mansur kurdu ve orada meşhur bilinen bir üniversite kurdu.

Bağdat şehri dünyada medeniyetin merkezi haline geldi. Abbasî halifeliği zayıfladığında doğuda Kahire vardı. İslam medeniyetinde Endülüs'teki Kurtuba'nın büyük bir payı vardır. Fatih'in İstanbul'u 1453'de fethinden sonra İslam medeniyeti gelişti ve Avrupa'yı etkiledi.

Dersin gramer bölümünde; Mecrur olanlar aşağıda misaller verilerek şu şekilde açıklanmıştır.

المجرورات في العربية هي

أ. المجرور بحرف جرّ، نحو: وكان تأسيس المسجد النبوي إيدانًا بتحويلها إلى مدينة إسلامية

ب. المجرور بالإضافة، نحو: أصدر رسول الله ﷺ دستور المدينة.

ت. المجرور بالتبعية نحو كان تأسيس المسجد النبوي إيدانًا بتحويلها إلى مدينة إسلامية

Harfi cer ile mecrur yapılanlar.

İzafet ile (isim tamlaması) ile mecrur yapılanlar.

Tabi olanlar ile mecrur yapılanlar.

Ders kitabının 150. sayfasında gramer bölümünün merfu, mecrur ve mansup olanlar tablo şeklinde şu şekilde verilmiştir.

Tablo 1.29. Merfu, Mecrur ve Mansup Olanlar

جَدْوَلِ الْمَرْفُوعَاتِ وَالْمَنْصُوبَاتِ وَالْمَجْرُورَاتِ		
المرفوعات	المنصوبات	المجرورات
الفاعل	المفعول به	المجرور بحرف جر
نائب الفاعل	خَيْرَ كَانَ	المضاف إليه
المُبْتَدَأُ	اسم إِنَّ	المجرور بالتبعية
الخبر		
اسم كان		
خَبَرِ إِنَّ		

Ünitenin sonunda dersin özetinin dinleme şeklinde verildiği kısım şu şekilde verilmiştir.

نصوص الاستماع

Tablo 1.30. Altıncı Ünite Ders Özeti Dinleme Tablosu

الدَّرْسُ الأول - الحضارة الإسلامية وخصائصها	
أ. الثقافة ب. قرطبة ت الترف ث. جور	١
أ. الحضارة الإسلامية ب المدينة الفاضلة بت. الشعوب المسلمة ث. وسائل الراحة	٣٠٢
عُرِفَت الحضارة الإسلامية بالإبداع العمراني الراقى، ومن رأى المَسْجِدَ الأموي عَزَفَ رُقي البناء الإسلامي في العصر الأموي أما العصر العباسي فَقِيَمَتِ الحضارة، فقد برز فيه عُلماء في شتى العلوم، وأنشؤوا حضارة علمية خالدة	١١
الدرس الثاني - مظاهر الحضارة الإسلامية	
أ. مظهر ب. تصميم ت الفنون ث. المشرق	١
أ. الجامع القبلي ب. قبلة المسلمين. ت. قبة الصخرة. ث. نظام الوقف	٣٠٢
إن البناء الحالي للجامع القبلي يعود إلى العصر الأموي، فَقَدَ بَدَأَ الخليفة عبد الملك بن مروان بناء المَسْجِدِ، وأتمه ابنه الوليد، وكان في الأصل مُكوَّنًا من خمسة عشر رواقًا، ثم اخْتُصِرَتْ أَرْوَقَتُهُ فِي عَهْدِ الفاطميين إلى سبع أروقة؛ ليتمكن من مقاومة الزلازل	١.
الدرس الثالث - مراكز الحضارة الإسلامية	
أ أَرْدَهَرَت. ب. الشامخة ت. المترجمون ث. الخلافة	١

<p>أ. أسس البناء الاجتماعي ب. مركز الحضارة ت إشعاعات الفكر. ث. المباني الشامخة.</p>	<p>٣٠٢</p>
<p>لمصر في التاريخ الإسلامي أربع عواصم: مدينة الفسطاط» التي بناها الصحابي عمرو بن العاص بعد فتحه ليضر عام ٦٤١م، وثانيها مدينة العسكر» التي أسسها العباسيون عام ٧٥٠م، ثم مدينة «القطائع» التي أنشأها أحمد بن طولون مؤسس الدولة الطولونية عام ٨٦٩م. ثم أنشئت «القاهرة» الفاطمية</p>	<p>١.</p>

1.2.11. Mesleki Arapça Dersi Alıştırma Seçiminin İncelenmesi

Ders kitabındaki alıştırma sorularının bir kısmı tablo şeklinde aşağıda şu şekilde verilmiştir.

Tablo 1.31. Ders Kitabı Kelime Alıştırma Soru Çeşitleri

1	استمع إلى التراكيب، ثم أعدها	Terkipleri dinle, sonra tekrarla denilmiştir.
2	استمع إلى الكلمات، ثم ضع دائرة حول الكلمة التي تسمعها	Kelimeleri dinle, sonra duyduğun kelimenin etrafına bir daire işareti koyulması istenmiştir.
3	استمع إلى الجمل، ثم أعدها	Cümleleri dinle, sonra tekrarla denilmiştir.
4	استمع إلى التراكيب، ثم اختر الكلمة المناسبة مما بين القوسين، وانطق العبارة	Verilen terkipleri dinle, sonra iki parantez içerisindeki uygun kelimeyi seç, ibareyi konuş denilmiştir.
5	استمع إلى الجمل، ثم اختر الجواب الصحيح، وأقرأه	Cümleleri dinle, sonra doğru cevabı seç ve oku denilmiştir.
6	استمع إلى النص الآتي، ثم أقرأه	Gelen parçayı sen dinle, sonra onu oku
7	اجب عن الأسئلة شفويًا مستعينًا بالنص	Metinden faydalanılarak soruları sözlü olarak cevapla
8	ضع إشارة (✓) أمام العبارة الصحيحة، وإشارة (x) أمام العبارة غير الصحيحة	Doğru cümlelerin önüne (✓) işaretini, yanlış cümlelerin önüne (x) işareti bırak denilmiştir.

9	أَقْرَأِ الآيَاتِ، ثُمَّ ضَعْ خَطًّا تَحْتَ الْفِعْلِ الصَّحِيحِ وَخَطَّيْنِ تَحْتَ الْفِعْلِ الْمُعْتَلِّ	Ayetleri oku, sonra sahih fiilin altına bir çizgi koy, mu'tel fiilin altına 2 çizgi(hat) koy şeklinde verilmiştir.
10	اسْتَمِعْ إِلَى النَّصِّ، ثُمَّ اسْتَخْرِجْ مِنْهُ الْكَلِمَاتِ النَّاقِصَةَ، وَانطِقْهَا	Parçayı (metni) dinle, sonra eksik kelimeleri ondan çıkar sonra telaffuz et edilmiştir.
11	صِلْ بَيْنَ الْكَلِمَةِ وَتَعْرِيفِهَا، كَمَا فِي الْمَثَالِ	Misaldeki gibi kelimeyi tanımıyla eşleştir edilmiştir.
12	اخْتَرِ كَلِمَةً مِمَّا بَيْنَ الْقَوْسَيْنِ؛ لِتُعَبِّرَ الْجُمْلَةَ عَنِ الصُّورَةِ: (يَنَامُ، تَقِفُ يَأْكُلُ، يَمْشِي)	Parantez içindeki kelimelerden birini seç, resmi anlatan doğru fiilin seçilmesi istenmiştir.
13	اَكْتُبِ التَّعْرِيفَاتِ الَّتِي جَمَعْتَهَا فِي السُّؤَالِ السَّابِقِ، كَمَا فِي الْمَثَالِ، ثُمَّ انطِقْهَا	Önceki sorularda topladığınız bilinenleri misaldeki gibi yaz ve sonra telaffuz et edilmiştir.
14	اَنْشِئْ شَفْوِيًّا جُمْلًا تَسْتَعْمِلُ فِيهَا الْكَلِمَاتِ الْآتِيَةَ	Gelen kelimeleri kullanarak sözlü olacak şekilde cümleler oluşturun edilmiştir.
15	اسْتَمِعْ إِلَى النَّصِّ، ثُمَّ امْلَأِ الْفَرَاغَ بِالْكَلِمَةِ الْمُنَاسِبَةِ	Metni dinle sonra uygun kelimeyi boşluğa doldurun edilmiştir.
16	اسْتَمِعْ إِلَى الْحَوَارِ الْآتِيَةِ، ثُمَّ أَقْرَأْهَا، وَتَبَادَلِ الْأَدْوَارِ مَعَ زَمَلَانِكَ	Aşağıdaki konuşmayı dinleyin, sonra okuyun, arkadaşlarınızla değiştirerek yapın edilmiştir
17	قَدِّمِ عَرْضًا أَمَامَ زَمَلَانِكَ تَشْرَحُ لَهُمْ فِيهِ الْمَفَاهِيمِ الْآتِيَةَ	Arkadaşlarınızın önünde gelen ifadeleri açıklayan bir takdim sunum yapın edilmiştir.

18	تأمل الصورة، ثم عر عنها بجمل مفيدة	Resme bakın, sonra ondan anlamlı cümleler tabir edin denilmiştir.
19	ناقش زملاءك في مفهوم العقيدة الإسلامية	İslam akaidi inancını arkadaşlarınızla tartışın denilmiştir.
20	حول الأفعال الآتية إلى المضارع والأمر ملاحظا التغيرات عليها، ثم أقرأها	Gelen fiilleri mazi, muzari ve emir fiile değiştirerek çevir sonra onu oku denilmiştir.
21	تحدث لزملائك عن وجود الله واتصافه بكل صفات الكمال	Bir başka alıştırma kısımlarından, Allah'ın varlığı hakkında ve sıfatlarının tamamı hakkında bahsedilmesi istenmiştir.
22	ناقش زملاءك في صفة الوحدانية ودليلها	Bir başka alıştırma kısımlarından, vahdaniyet sıfatını ve onun delilini arkadaşınla tartışması istenmiştir.

1.2.12. 12. Sınıf Mesleki Arapça Dersi Kelime Listesi

KELİME LİSTESİ

Ders kitabının 152. sayfasında Arapça kelimelerin Türkçe anlamı verilmiştir. Bir kısmı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1.32. Ders Kitabı Kelime Listesi

	قائمة المفردات	
1	Babalar	آباء م- أب
2	Sabah erken kalktı, her işte acele etti	ابتكر ابتكر ابتكاراً
3	En basit	أبسط
4	Tabi olun, uyun	اتبعوا
5	Anlaşma yaptılar	أبزموا
6	Kahramanlar	أنطلا
7	Türkler	أتراك
8	En belirgin, en bariz	أبرز
9	Birleşti	اتصل
10	En basit şekli ile	أبسط أشكاله
11	Uyanlar, tabi olanlar	أتباع - م - تتبع
12	Yolcu	ابن السبيل
13	En belirgin, en açık	أبلج
14	İşi sağlam yapmak	إتقان - ج - إتقانات
15	Eserler, izler	آثار - م - (أثر)

16	Tahrik	إثارة
قائمة المفردات		
17	Sabit ve muhkem kılmak	إثبات - ج - إثباتات
18	Etki, ,iz, eser	أثر - ج - آثار
19	Ağırlıklar	أثقال - م - ثقل
20	Toplandı	اجتمع
21	Sözler, hadisi şerifler	أحاديث - م - (حديث)
22	Toplamak, ittifak etmek	إجماع - ج - (إجماعات)
23	Kardeşlik	أخوة
24	Geride bıraktı	أخرت
25	Günah, suç	إثم - ج - آثام
26	Hadisi şerifin rivayetini aktardı	أخرج
27	Daha hafif, en hafifi	أخف
28	Aşağıda	أدنا
29	En aşağısı	أدنى
30	Gizlemek	إخفاء
31	Geri gitmek, yıldızların batışı	إدبار
32	Samimiyet	إخلاص

1.2.14. Mesleki Arapça Dersi Kaynakça Bölümü

Ders kitabının 164. son sayfası olan kaynakça aşağıda tablo şeklinde verilmiştir.

Tablo 1.33. Ders Kitabı Kaynakça Bölümü

	المراجع
1	İbn Cübeyr, Ebü'l-Hüseyn Muhammed b. Ahmed b. Cübeyr b. Muhammed b. Cübeyr el-Kinânî el-Belensi, er-Rihle, Beyrut, Birinci Baskı, (m.2010)
2	İbn Haldûn, Ebû Zeyd Veliyyüddin Abdurrahmân b. Muhammed b. Muhammed b. Muhammed 02 b. Hasen el-Hadrami el-Mağribî et-Tunisî, Mukaddime, Baskı Abdullah ed-Derviş, Dâr-u yu'arab, Şam, Birinci Baskı, (m.2004)
3	İbn Asâkir, Ebü'l-Kasım Ali b. el-Hasen b. Hibetullah b. Abdullah b. Hüseyin ed-Dimaşki eş-Şâfiî, Tebyînü kezibi'l-müfteri, Matbaat-u Tevfik, Şam, (h.1347)
4	İbn Kesir, Ebü'l-Fidâ' Imâdüddîn İsmâîl b. Şihâbüddin Ömer b. Kesir b. Duveyb. Kesir el-Kaysi 04 el-Kureşî el-Busrâvî ed-Dimaşki eş-Şâfiî, el-Bidâye ve'n-nihâye, Dâr-u Alemi'l kutub, (m.2003)
5	İbn Kesir, Ebü'l-Fidâ' Imâdüddin İsmâîl b. Şihâbiddin Ömer b. Kesir b. Duveyb. Kesir el-Kaysi el-Kureşî el-Busrâvî ed-Dimaşki eş-Şâfiî, Tefsîrül-Kur'âni'l-'azîm, Dâr-u Tayyibe, (m.2002)
6	İbn Hişâm, Ebû Muhammed Cemâlüddin Abdülmelik b. Hişâm b. Eyyüb el-Himyerî el-Meâfirî el- Basri el-Misri, es-Sîretü'n-nebeviyye, müessesetü ulumi'l-Kur'an, tarihsiz baskı
7	Cessâs, Ebû Bekr Ahmed b. Ali er-Râzî, Ahkâmü'l-Kur'ân, Baskı: Muhammed Sadık el-Kamhavi, Dâr-u ihyâi't-Türâsi'l-Arabiyyi, Beyrut, (h.1405)

8	Fahredden Er-Râzî, Ebu Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Fahrüddin Muhammed b. Ömer b. Hüseyin er- 3 Râzî et-Taberistânî, el-mahsul, Baskı: Taha Jabir Alwani, Müessesetü'r-Risale, Üçüncü Baskı, (m 1997)
9	Sâbûnî, Ebû Muhammed Nuruddin Ahmed b. Mahmûd b. Ebî Bekr es-Sâbûnî el-Buhârî, el- Bidâye min'el-Kifâye fi'l-hidâye, Baskı: Fethullah Halif, Dâr'u- l Meârif, Mısır, (m.1969)
10	Gazzâlî, Hüccetü'l-İslâm Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Ahmed el- Gazzâlî et-Tûsî, Meârici'l Kuds fi medârici ma'rifeti'n-nefs, Dâru'l âfâki'l cedide, Beyrut, İkinci Baskı, (m.1975)
11	İbnul Kayyim El-cevziyye Muhammed bin Ebu bekir bin Eyyüp. İlam el-muvakkiin an Rabbi'l-alemin. Darul kutup el-ilmîye. Beyrut 1.baskı 1411.H 1991.M

Görsel kaynakça olarak ders kitabının 164. olan son sayfasında; ders kitabındaki tüm görsellerin İstisraf Eğitim ve Arşt. Danış. Hizm. San. Ve Tic. Ltd. Şti'nin özel olarak tasarladığına değinilmiştir.

Kaynakça Hakkında Değerlendirme:

Kitapta kullanılan bütün kaynaklar meşhur klasik kaynaklardan oluşmaktadır. Bu kaynaklar, 12. sınıf ders kitabında kullanılan metinlerin ana konularıyla ilgili olarak başvuru eserlerden oluşmaktadır. Kaynaklarda dikkat çeken husus bunların daha çok Arap Dili ve Edebiyatı alanıyla ilgili değil de tefsir, fıkıh, siyer ve kelim gibi diğer İslami ilimlerle ilgili oluşudur. Kitap yazarları, her parçanın sonunda dilbilgisi ile ilgili konulara yer vermişlerdir. Buna rağmen kaynakçada hangi gramer kitaplarının esas alındığına dair bir bilgi verilmemiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu başlık içerisinde Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam-Hatip Lisesi 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını öğreten öğretmenlere ve 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını okuyan öğrencilerin kitap hakkındaki düşüncelerine yönelik araştırma yöntemi ile alakalı bilgi içerikleri sunulmuştur.

Bu kapsamda ilk olarak araştırmanın modeli hakkında bilgi verilmiştir. Sonrasında bu araştırma için veri toplama, araştırmanın evreni, son olarak da bu konularda verilerin analizleri hakkında bilgiler verilmiştir.

2.1.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada karma model kullanılmıştır. Karma yöntem, araştırmalarda çıkarımlar edinmek için nitel ve nicel yaklaşımlar kullanılarak, araştırmacı tarafından veri toplanması, verilerin analiz edilmesi ile çeşitli bakış açılarını bir diyalog ile ortaya konması olarak tanımlanmıştır (Clark, 2015, s. 5.).

Bir düşünce çerçevesinde araştırma sorularını tek olarak bir paradigmanın cevaplama yetersiz olduğu yerde, bu sorunu çözmede karma yöntem kullanılabilir (Bir Eğitim Teknolojisi Araştırmasına Dayalı Olarak Karma Yöntem Araştırması Deneyimi, 2014, s. 67.). Karma yöntem ile nitel ve nicel yöntemlerin dengelenmesi, bu paradigmanın güçlü yönünü göstermektedir. (Bir Eğitim Teknolojisi Araştırmasına Dayalı Olarak Karma Yöntem Araştırması Deneyimi, 2014, s. 66.)

Creswell ve Plano Clark karma yöntemin özelliklerini aşağıdaki gibi tanımlamışlardır:

Nitel ve nicel yöntemlerin beraber kullanılmasını sağlayan bir yaklaşımdır.

Yapılan araştırmada nitel ve nicel verilerin toplanıp analiz edilmesine ve beraber kullanılmasına hedeflenir.

Bu yöntemin temel dayanağı, nitel ve nicel yöntemlerin beraber kullanılması ile sorunun, ayrı ayrı olarak yapılan yöntemler ile sorunun anlaşılmasına katkıda bulunur. (Bir Eğitim Teknolojisi Araştırmasına Dayalı Olarak Karma Yöntem Araştırması Deneyimi, 2014, s. 69.)

2.1.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı, Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam-Hatip Lisesi 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını öğreten öğretmenlere yönelik 25 adet sorudan meydana gelen “Öğretmen Anketi” ve 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını okuyan öğrencilere yönelik olarak 20 adet sorudan meydana gelen “Öğrenci Anketinden” oluşmaktadır. Yapılan anket sonucuna göre ortaya çıkan bilgiler tablolar şeklinde sunulmuştur.

Öğretmen anketindeki son 5 soru öğrenci anketinde bulunmamaktadır. Anadolu İmam-Hatip Lisesi 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabının incelenmesi ve değerlendirilmesi yapmak için yapılan araştırmayı desteklemek üzere 9 Arapça öğretmeni ile birebir görüşülmüş olup elde edilen veriler sonuç kısmında verilmiştir.

Bu araştırmada likert tipi Ölçek kullanılmıştır. Öğretmen ve öğrencilerden Mesleki Arapça ders kitabına yönelik düşüncelerini ortaya çıkarmak için “Tamamen katılıyorum / katılıyorum / emin değilim / katılmıyorum / hiç katılmıyorum” seçeneklerinden uygun olanını işaretlemesi istenmiştir. Bu araştırmadaki anket soruları kaynakçada belirtilen yüksek lisans tezinden alınmıştır (Işıdan, 2014).

2.1.3. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evreni Bingöl il merkezinde bulunan 4 Anadolu İmam-Hatip Lisesinde (Rabia Hatun Kız AİHL, Selahaddin Eyyübi AİHL, 15 Temmuz Milli İrade AİHL, Bingöl AİHL) çalışan 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını öğreten 9 öğretmen ve bu okullarda 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını okuyan 113 kız ve 139 erkek toplamda 252 öğrenciden oluşmaktadır.

Bu liselerde toplam 252 öğrenci eğitim almaktadır. 12. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına hazırlanmalarından dolayı kaygı ve endişe halleri, anket uygulama sürecinde öğrencilerin devamsızlıklarını kullanmaları, anket sorularına hatalı kodlamaları, eksik doldurmaları ayrıca anketi doldurmak istemeyen öğrencilerin

bulunması gibi bazı nedenlerden dolayı anketlerden bir kısmı veri toplama sürecinde işleme konulmamıştır.

Anket araştırması için toplam 252 öğrenciye ulaşılmış olup anket formu doldurulmuştur. Anket formunu öğrencilere uygulayabilmek amacıyla söz konusu anket için MEB'den izin alınmıştır.

2.1.4. Veri Analizi

Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam-Hatip Lisesinde görev yapan 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını öğreten öğretmenlere ve 12. sınıf Mesleki Arapça ders kitabını okuyan öğrencilere uygulanan anket sonucunda toplanan veriler, SPSS programında analiz edildikten sonra elde edilen verilerin bilimsel yöntemlerle değerlendirilmesi yapıp tablo ve grafikler halinde verilmiştir.

Anket Tablo Çalışma Grubu Olgusal Durumu

Anket ile ilgili sorularda: **1- Hiç Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Emin Değilim, 4-Katılıyorum, 5-Tamamen Katılıyorum** seçenekleri verilmiştir. Öğrenci ve öğretmenlerden söz konusu seçeneklerinden uygun olanını işaretlemesi istenmiştir.

Tablo 2.1. Anket Soru Ortalamaları

	Cinsiyetiniz	Okuduğunuz	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10
		Lise										
Anket Sayısı	252	252	252	252	252	252	252	252	252	252	252	252
Ortalama	1,55	2,95	4,17	4,10	3,14	3,25	3,96	3,67	3,08	3,31	3,93	3,63
Minimum	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Maximum	2	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

	S11	S12	S13	S14	S15	S16	S17	S18	S19	S20
Anket Sayısı	252	252	252	252	252	252	252	252	252	252
Ortalama	3,11	3,14	3,46	3,77	3,27	3,67	3,39	3,68	3,17	3,44
Minimum	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Maximum	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam Hatip Liselerinde (Rabia Hatun Kız AİHL, Selahaddin Eyyübi AİHL, 15 Temmuz Milli İrade AİHL, Bingöl AİHL) anket uygulanmıştır. Anket 20 sorudan oluşmakta ve 252 öğrencinin ankete katıldığı görülmektedir. Ankete kız ve erkek öğrenciler katılmıştır. Anket soruları 5 farklı şekilde cevaplanmaktadır.

Anket formu 1. soru 4.17 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 2. soru 4.10 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 3. soru 3.14 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 4. soru 3.25 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 5. soru 3.96 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 6. soru 3.67 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 7. soru 3.08 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 8. soru 3.31 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 9. soru 3.93 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 10. soru 3.63 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 11. soru 3.11 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 12. soru 3.14 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 13. soru 3.46 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 14. soru 3.77 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 15. soru 3.27 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 16. soru 3.67 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 17. soru 3.39 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 18. soru 3.68 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 19. soru 3.17 ortalama ile cevaplanmıştır.

Anket formu 20. soru 3.44 ortalama ile cevaplanmıştır.

Tablo 2.2. Öğrencilerin Cinsiyet Bilgileri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Kız	113	44,8	44,8	44,8
Erkek	139	55,2	55,2	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam-Hatip Lisesinde okuyan öğrencilere yapılan ankete 113 kız, 139 erkek öğrenci katılmıştır. Erkek öğrencilerin oranı %55,2 iken kız öğrencilerin oranı %44,8'dir. Ankete katılan öğrencilerin cinsiyet açısından değerlendirilmesi yapıldığında, erkek öğrenci katılımının fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 2.3. Öğretmenlerin Cinsiyet Bilgileri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Kadın	4	44,44	0,4455	0,4455
Erkek	5	55,55	0,5555	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam-Hatip Lisesinde Mesleki Arapça ders kitabını öğreten öğretmenlerden anket çalışmasına 4 Kadın ve 5 erkek öğretmenin katıldığı görülmektedir.

Tablo 2.4. Öğrencilerin Okuduğu Lise

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Rabia Hatun Kız AİHL	56	22,2	22,2	22,2
Selahaddin Eyyübi AİHL	25	9,9	9,9	32,1
15 Temmuz Milli İrade AİHL	46	18,3	18,3	50,4
Bingöl AİHL	125	49,6	49,6	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam-Hatip Liselerinde okuyan öğrenci sayıları tablo 2.4. de sıklık ve oransal olarak verilmiştir. Rabia Hatun Kız AİHL %22,2 ile 56 kız öğrenci ankete katılmıştır. Selahaddin Eyyübi AİHL %9,9 ile 25 erkek öğrenci ankete katılmıştır. 15 Temmuz Milli İrade AİHL %18,3 ile 46 erkek öğrenci ankete katılmıştır. Bingöl AİHL %49,6 ile 68 erkek ve 57 kız toplamda 125 öğrenci ankete katılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Bulgular

Anadolu İmam Hatip Lisesi 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabının incelenmesi ve değerlendirilmesini yapmak için Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam Hatip Lisesi 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını öğreten öğretmenlere ve 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını okuyan öğrencilere anket uygulaması yapılmıştır. Uyguladığımız bu anket ile öğretmen ve öğrencilerden alınan veriler sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar bu bölümde verilmiştir.

Anket verileri ışığında öncelikle öğretmenlerin görüşleri tablo şeklinde verilip açıklanmıştır. Daha sonra aynı şekilde öğrenci görüşleri tablo şeklinde gösterilmiş ve açıklaması yapılmıştır. Son olarak tablodaki aynı sorunun öğretmen ve öğrenci görüşleri ve yorumları birlikte açıklanmıştır. Bu doğrultuda anket sorularının oran/yüzdesele değerleri verilmiştir.

3.1.1. Ders Kitabı Taslağının ve Planıyla Alakalı Bulgular Bölümü

Ders kitabı taslağının ve planıyla alakalı öğretmen ve öğrencilerden alınan veriler açıklanmıştır.

Tablo 3.1. Ders Kitabı Taslağının ve Planıyla Alakalı Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	1	11,1	11,1	11,1
Katılıyorum	5	55,6	55,6	66,7
Tamamen Katılıyorum	3	33,3	33,3	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %33,3'nün kitabın taslağının ve planın yeterince açık ve uygunluğu bakımından "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit

edilmiştir. Öğretmenlerin %55,6'sının ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %11,1'inin ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.2. Ders Kitabı Taslağının ve Planıyla Alakalı Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	3	1,2	1,2	1,2
Katılmıyorum	11	4,4	4,4	5,6
Emin Değilim	35	13,9	13,9	19,4
Katılıyorum	94	37,3	37,3	56,7
Tamamen Katılıyorum	109	43,3	43,3	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %43,3'ü kitabın taslağının ve planın yeterince açık ve uygunluğu bakımından “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %37,3'ünün ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %13,9'unun ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %4,4'ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %1,2'sinin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Ders Kitabının Taslağı ve Planı İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.1. ve Tablo 3.2. İncelendiğinde kitabın taslağının ve planın yeterince açık ve uygundur düşüncesine öğretmenlerin %33,3'nün “Tamamen Katılıyorum” cevabını verdiği, öğrenciler ise %43,3'ü “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %55,6'sının “Katılıyorum” ifadesini verdiği, öğrencilerin ise %37,3'ünün ise “Katılıyorum” ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Emin Değilim” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %13,9'unun ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %11,1'inin ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri, öğrencilerin %4,4'ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %1,2’sinin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.3. Ders Kitabının Görsel Açından Etkili Bir Şekilde Düzenlendiği İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	1	11,1	11,1	11,1
Katılıyorum	5	55,6	55,6	66,7
Tamamen Katılıyorum	3	33,3	33,3	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %33,3’nün ile kitabın taslağının ve planın yeterince açık ve uygunluğu bakımından “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %55,6’sının ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %11,1’inin ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.4. Ders Kitabının Görsel Açından Etkili Bir Şekilde Düzenlendiği İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	6	2,4	2,4	2,4
Katılmıyorum	17	6,7	6,7	9,1
Emin Değilim	28	11,1	11,1	20,2
Katılıyorum	95	37,7	37,7	57,9
Tamamen Katılıyorum	106	42,1	42,1	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %42,1'i 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında görsellik etkili olacak halde düzenlendiği ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %37,7'sinin ise "Katılıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %11,1'nin ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %6,7'sinin ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %2,4'ünün ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabının Görsel Açıdan Etkili Bir Şekilde Düzenlendiği İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.3. ve Tablo 3.4. İncelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabının görsel açıdan etkili bir şekilde düzenlendiği düşüncesine öğretmenlerin %33,3'nün "Tamamen Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrenciler ise %42,1'inin "Tamamen Katılıyorum" cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %55,6'sının "Katılıyorum" ifadesini verdiği, öğrencilerin ise %37,7'sinin ise "Katılıyorum" ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde "Emin Değilim" cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %11,1' inin ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %11,1'inin ise "Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri, öğrencilerin %6,7' sinin ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde "Hiç Katılmıyorum" cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %2,4'ünün ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.5. Kelimeler ve Terimler Sözlüğü Yeterlidir Kısmı İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Emin Değilim	1	11,1	11,1	11,1
Katılıyorum	8	88,9	88,9	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Tablo 3.5. kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %88,9'unun 12. sınıf mesleki ders kitabındaki liste şeklinde verilen kelimelerin ve ders kitabında verilmiş olan terimler sözlüğü yeterlidir ile ilgili kısma “Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %11,1'isinin ise “Emin Değilim” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.6. Materyal Amaçlarının Rahat Olduğu ve Anlaşılır Olduğu İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	1	11,1	11,1	11,1
Emin Değilim	3	33,3	33,3	44,4
Katılıyorum	3	33,3	33,3	77,8
Tamamen Katılıyorum	2	22,2	22,2	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %22,2'sinin 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında mevcut materyal amaçlarının hem öğretmenler hem de öğrenciler için rahat olduğu ve anlaşılır olduğunu düşünüyorum ile ilgili olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %33,3'ünün ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %33,3'ünün ise “Emin Değilim” ifadesini cevabını vermiştir. Öğretmenlerin %11,1'inin ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

3.1.2. Kitaptaki Aktiviteler İle İlgili Bulgular

Kitaptaki aktiviteler ile ilgili öğretmen ve öğrencilerden alınan veriler açıklanmıştır.

Tablo 3.7. Aktivitelerin Arapça Konuşmada Yeterli Düzeyde Diyalog Kurmaya Katkısıyla Alakalı Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	3	33,3	33,3	33,3
Emin Değilim	5	55,6	55,6	88,9
Katılıyorum	1	11,1	11,1	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %11,1'inin 12. sınıf mesleki arapça ders kitabındaki aktiviteler Arapçada yeterli olarak iletişim kurmaya katkısı ile ilgili olarak "Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %55,6'sının ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %33,3'ünün ise "Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.8. Aktivitelerin Arapça Konuşmada Yeterli Düzeyde Diyalog Kurmaya Katkısıyla Alakalı Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	21	8,3	8,3	8,3
Katılmıyorum	46	18,3	18,3	26,6
Emin Değilim	93	36,9	36,9	63,5
Katılıyorum	60	23,8	23,8	87,3
Tamamen Katılıyorum	32	12,7	12,7	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan katılan lise öğrencilerinin %12,7'i 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabındaki aktiviteler arapçada yeterli olarak iletişim kurmaya katkısı ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %23,8'inin

ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %36,9’unun ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %18,3’ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %8,3’ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabındaki Aktivitelerin Arapça Konuşmada Yeterli Düzeyde Diyalog Kurmaya Katkısıyla Alakalı Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.7. ve Tablo 3.8. İncelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabındaki aktiviteler arapçada yeterli olarak iletişim kurmaya katkısı ile ilgili düşünceye öğretmenlerin içerisinde “Tamamen Katılıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrenciler ise %12,7’sinin “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %11,1’isinin “Katılıyorum” ifadesini verdiği, öğrencilerin ise %23,8’inin ise “Katılıyorum” ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %55,6’sının “Emin Değilim” cevabını verdiği, öğrencilerin %36,9’ unun ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %33,3’ünün “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri, öğrencilerin %18,3’ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %8,3’ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.9. Ders Kitabında Verilen Oyunlar Arapça Dersine Olan İlgiyi Artırıyor ile İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	2	22,2	22,2	22,2
Emin Değilim	3	33,3	33,3	55,6
Katılıyorum	4	44,4	44,4	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Tablo 3.9. da ankete katılan öğretmenlerin %44,4'ünün 12. Sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen oyunlar arapça dersine olan ilgiyi artırıyor ile ilgili olarak “Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %33,3'ünün ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %22,2'sinin ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.10. Kitapta Verilmiş Aktiviteler Tekli, Eşli veya Grup Şeklinde Çalışmayı Sağlıyor İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	4	44,4	44,4	44,4
Emin Değilim	2	22,2	22,2	66,7
Katılıyorum	3	33,3	33,3	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Tablo 3.10. kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %33,3'ünün 12. sınıf mesleki Arapça dersinde kitapta verilmiş aktivitelerin tekli, eşli veya grup şeklinde çalışmayı sağlıyor ile ilgili olarak “Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %22,2'sinin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %44,4'ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.11. Kitapta Verilmiş Aktiviteler Tekli, Eşli veya Grup Şeklinde Çalışmayı Sağlıyor İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	21	8,3	8,3	8,3
Katılmıyorum	45	17,9	17,9	26,2
Emin Değilim	70	27,8	27,8	54,0
Katılıyorum	81	32,1	32,1	86,1
Tamamen Katılıyorum	35	13,9	13,9	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Tablo 3.11.de tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %13,9'u 12. sınıf mesleki Arapça dersinde kitapta verilmiş aktivitelerin tekli, eşli veya grup şeklinde çalışmayı sağlıyor ile ilgili olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %32,1'inin ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %27,8'inin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %17,9'unun ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %8,3'ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Dersinde Kitapta Verilmiş Aktiviteler Tekli, Eşli veya Grup Şeklinde Çalışmayı Sağlıyor İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.10. ve Tablo 3.11. İncelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça dersinde kitapta verilmiş aktivitelerin tekli, eşli veya grup şeklinde çalışmayı sağlıyor ile ilgili düşünceye öğretmenlerin içerisinde “Tamamen Katılıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrenciler ise %13,9'unun “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün “Katılıyorum” ifadesini verdiği, öğrencilerin ise %32,1'inin ise “Katılıyorum” ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %22,2'sinin “Emin Değilim” cevabını verdiği, öğrencilerin %27,8'sinin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %44,4'ünün “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri, öğrencilerin %17,9'unun ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %8,3'ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.12. Kitapta Verilen Resim ve Fotoğraf İlk Defa Karşılaşılan Kelimelerde Öğrenmeyi Çok Daha Kolaylaştırıyor İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Emin Değilim	2	22,2	22,2	22,2
Katılıyorum	1	11,1	11,1	33,3
Tamamen Katılıyorum	6	66,7	66,7	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %66,7'sinin 12. sınıf mesleki Arapça dersinde kitapta verilen resim ve fotoğraf ilk defa karşılaşılan kelimelerde öğrenmeyi çok daha kolaylaştırıyor ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %11,1'inin "Katılıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %22,2'sinin ise "Emin Değilim" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.13. Kitapta Verilen Resim ve Fotoğraf İlk Defa Karşılaşılan Kelimelerde Öğrenmeyi Çok Daha Kolaylaştırıyor İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	5	2,0	2,0	2,0
Katılmıyorum	15	6,0	6,0	7,9
Emin Değilim	45	17,9	17,9	25,8
Katılıyorum	106	42,1	42,1	67,9
Tamamen Katılıyorum	81	32,1	32,1	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %32,1'i 12. sınıf mesleki Arapça dersinde kitapta verilen resim ve fotoğraf ilk defa karşılaşılan kelimelerde öğrenmeyi çok daha

kolaylaştırıyor ile ilgili olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %42,1’inin ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %17,9’unun ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %6,0’sının ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %2,0’ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Dersinde Kitapta Verilen Resim Ve Fotoğraf İlk Defa Karşılaşılan Kelimelerde Öğrenmeyi Çok Daha Kolaylaştırıyor İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.12. ve Tablo 3.13. incelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça dersinde kitapta verilen resim ve fotoğraf ilk defa karşılaşılan kelimelerde öğrenmeyi çok daha kolaylaştırıyor ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %66,7’sinin “Tamamen Katılıyorum” cevabını verdiği, öğrenciler ise %32,1’inin “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %11,1’inin “Katılıyorum” ifadesini verdiği, öğrencilerin ise %42,1’inin ise “Katılıyorum” ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %22,2’sinin “Emin Değilim” cevabını verdiği, öğrencilerin %17,9’unun ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %6,0’ının ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %2,0’ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.14. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabında Verilen Metinlerin İşitilmesi Neticesinde Kelimelerin Daha İyi Söylenmesi Sağlanmaktadır İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Emin Değilim	1	11,1	11,1	11,1
Katılıyorum	3	33,3	33,3	44,4
Tamamen Katılıyorum	5	55,6	55,6	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Tablo 3.14. de tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %55,6'sının 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen metinlerin işitilmesi neticesinde kelimelerin daha iyi söylenmesi sağlanmaktadır ile ilgili olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %33,3'ünün “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %11,1'inin ise “Emin Değilim” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.15. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabında Verilen Metinlerin İşitilmesi Neticesinde Kelimelerin Daha İyi Söylenmesi Sağlanmaktadır İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	12	4,8	4,8	4,8
Katılmıyorum	29	11,5	11,5	16,3
Emin Değilim	55	21,8	21,8	38,1
Katılıyorum	89	35,3	35,3	73,4
Tamamen Katılıyorum	67	26,6	26,6	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %26,6'sı 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen metinlerin işitilmesi neticesinde kelimelerin daha iyi söylenmesi sağlanmaktadır ile ilgili olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %35,3'ünün ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %21,8'inin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %11,5'inin ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %4,8'inin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabında Verilen Metinlerin İşitilmesi Neticesinde Kelimelerin Daha İyi Söylenmesi Sağlanmaktadır İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.14. ve Tablo 3.15. incelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen metinlerin işitilmesi neticesinde kelimelerin daha iyi söylenmesi sağlanmaktadır ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %55,6'sının “Tamamen Katılıyorum” cevabını verdiği, öğrenciler ise %26,6'sının “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün “Katılıyorum” ifadesini verdiği, öğrencilerin ise %35,3'ünün ise “Katılıyorum” ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %11,1'inin “Emin Değilim” cevabını verdiği, öğrencilerin %21,8'inin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %11,5'inin ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %4,8'inin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.16. Verilen Aktivitelerle Hem Özgün Hem de Bağımlı Olmadan Cevap Vermekle Alakalı Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	2	22,2	22,2	22,2
Emin Değilim	3	33,3	33,3	55,6
Katılıyorum	4	44,4	44,4	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin % 44,4'ünün 12. sınıf Arapça ders kitabında verilen aktivitelerle hem özgün hem de bağımlı olmadan cevap vermekle alakalı olarak

“Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %33,3’ünün ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %22,2’sinin ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.17. Verilen Aktivitelerle Hem Özgün Hem de Bağımlı Olmadan Cevap Vermekle Alakalı Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	23	9,1	9,1	9,1
Katılmıyorum	56	22,2	22,2	31,3
Emin Değilim	82	32,5	32,5	63,9
Katılıyorum	60	23,8	23,8	87,7
Tamamen Katılıyorum	31	12,3	12,3	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %12,3’ü 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen aktivitelerle hem özgün hem de bağımlı olmadan cevap vermekle alakalı olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %23,8’inin ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %32,5’inin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %22,2’sinin ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %9,1’inin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabında Verilen Aktivitelerle Hem Özgün Hem de Bağımlı Olmadan Cevap Vermekle Alakalı Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.16. ve Tablo 3.17. incelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen aktivitelerle hem özgün hem de bağımlı olmadan cevap vermekle alakalı düşünceye öğretmenlerin içerisinde “Tamamen Katılıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrenciler ise %12,3’ünün “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %44,4'ünün "Katılıyorum" ifadesini verdiği, öğrencilerin ise %23,8'inin ise "Katılıyorum" ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün "Emin Değilim" cevabını verdiği, öğrencilerin %32,5'inin ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %22,2'sinin "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. öğrencilerin %22,2'sinin "Katılmıyorum" cevabını vermişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde "Hiç Katılmıyorum" cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %9,1'inin ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.18. Verilen Dilbilgisi Kurallarıyla Kelimelerin Şarkı Şeklinde, Öykü Anlatımı Tarzında Birde Oyunla Öğretimi Yapılıyor İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	2	22,2	22,2	22,2
Emin Değilim	3	33,3	33,3	55,6
Tamamen Katılıyorum	4	44,4	44,4	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin % 44,4'ünün 12. sınıf mesleki Arapça dersi kitabında verilen dilbilgisi kurallarıyla kelimelerin şarkı şeklinde, öykü anlatımı tarzında birde oyunla öğretimi yapıyor ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %33,3'ünün "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %22,2'sinin ise "Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.19. Kitabında Verilen Dilbilgisi Kurallarıyla Kelimelerin Şarkı Şeklinde, Öykü Anlatımı Tarzında Bir de Oyunla Öğretimi Yapılıyor İle İlgili Öğrenci Görüşleri İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	46	18,3	18,3	18,3
Katılmıyorum	42	16,7	16,7	34,9
Emin Değilim	27	10,7	10,7	45,6
Katılıyorum	62	24,6	24,6	70,2
Tamamen Katılıyorum	75	29,8	29,8	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %29,8'inin 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen dilbilgisi kurallarıyla kelimelerin şarkı şeklinde, öykü anlatımı tarzında bir de oyunla öğretimi yapılıyor ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %24,6'sının ise "Katılıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %10,7'sinin ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %16,7'sinin ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %18,3'ünün ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabında Verilen Dilbilgisi Kurallarıyla Kelimelerin Şarkı Şeklinde, Öykü Anlatımı Tarzında Birde Oyunla Öğretimi Yapılıyor İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.18. ve Tablo 3.19. incelendiğinde 12. sınıf mesleki arapça dersi kitabında verilen dilbilgisi kurallarıyla kelimelerin şarkı şeklinde, öykü anlatımı tarzında bir de oyunla öğretimi yapılıyor ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %44,4'ünün "Tamamen Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrenciler ise %29,8'inin "Tamamen Katılıyorum" cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin içerisinde “Katılıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin ise %24,6’sının ise “Katılıyorum” ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %33,3’ünün “Emin Değilim” cevabını verdiği, öğrencilerin %10,7’sinin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %22,2’sinin “Katılmıyorum” cevabını verdiği, öğrencilerin %16,7’sinin ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %18,3’ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

3.1.3. Beceriler İle İlgili Bulgular

Beceriler ile ilgili öğretmen ve öğrencilerden alınan veriler açıklanmıştır.

Tablo 3.20. Verilen Materyallerin 4 Dil Becerisi olan (Okuyabilmek, Yazabilmek, Konuşmak, Dinlemek) Uyumlu Sunuluyor İle Alakalı Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Emin Değilim	3	33,3	33,3	33,3
Katılıyorum	1	11,1	11,1	44,4
Tamamen Katılıyorum	5	55,6	55,6	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %55,6’sının 12. sınıf mesleki Arapça dersi kitabında verilen materyallerin 4 dil becerisi olan (okuyabilmek, yazabilmek, konuşmak, dinlemek) uyumlu sunuluyor ile alakalı olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %11,1’inin “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %33,3’ünün ise “Emin Değilim” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.21. Kitabında Verilen Materyallerin 4 Dil Becerisi olan (Okuyabilmek, Yazabilmek, Konuşmak, Dinlemek) Uyumlu Sunuluyor İle Alakalı Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	6	2,4	2,4	2,4
Katılmıyorum	25	9,9	9,9	12,3
Emin Değilim	44	17,5	17,5	29,8
Katılıyorum	82	32,5	32,5	62,3
Tamamen Katılıyorum	95	37,7	37,7	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %37,7'sinin 12. sınıf mesleki arapça dersi kitabında verilen materyallerin 4 dil becerisi olan (okuyabilmek, yazabilmek, konuşmak, dinlemek) uyumlu sunuluyor ile alakalı olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %32,5'inin ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %17,5'inin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %9,9'unun ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %2,4'ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabında Verilen Materyallerin 4 Dil Becerisi olan (Okuyabilmek, Yazabilmek, Konuşmak, Dinlemek) Uyumlu Sunuluyor İle Alakalı Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.18. ve Tablo 3.19. incelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça dersi kitabında verilen materyallerin 4 dil becerisi olan (okuyabilmek, yazabilmek, konuşmak, dinlemek) uyumlu sunuluyor ile alakalı düşünceye öğretmenlerin %55,6'sının “Tamamen Katılıyorum” cevabını verdiği, öğrenciler ise %37,7'sinin “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %11,1'inin "Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin ise %32,5'inin ise "Katılıyorum" ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün "Emin Değilim" cevabını verdiği, öğrencilerin %17,5'inin ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde "Katılmıyorum" cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %9,9'unun ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde "Hiç Katılmıyorum" cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %2,4'ünün ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.22. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabı Arapça Telaffuz Doğallığını Koruyacak Şekilde Çalışma Sağlıyor İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	1	11,1	11,1	11,1
Emin Değilim	3	33,3	33,3	44,4
Katılıyorum	2	22,2	22,2	66,7
Tamamen Katılıyorum	3	33,3	33,3	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %33,3'ünün 12. sınıf mesleki Arapça kitabı arapça telaffuz doğallığını koruyacak şekilde çalışma sağlıyor ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %22,2'sinin "Katılıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %33,3'ünün ise "Emin Değilim" ifadesini seçtikleri ve öğretmenlerin %11,1'inin ise "Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.23. Telaffuz Doğallığını Koruyacak Şekilde Çalışma Sağlıyor İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	11	4,4	4,4	4,4
Katılmıyorum	27	10,7	10,7	15,1
Emin Değilim	57	22,6	22,6	37,7
Katılıyorum	107	42,5	42,5	80,2
Tamamen Katılıyorum	50	19,8	19,8	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %19,8'inin 12. sınıf mesleki Arapça kitabı arapça telaffuz doğallığını koruyacak şekilde çalışma sağlıyor ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %42,5'inin ise "Katılıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %22,6'sının ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %10,7'sinin ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %4,4'ünün ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabı Arapça Telaffuz Doğallığını Koruyacak Şekilde Çalışma Sağlıyor İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.22. ve Tablo 3.23. İncelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça kitabında arapça telaffuz doğallığını koruyacak şekilde çalışma sağlıyor ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %33,3'ünün "Tamamen Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrenciler ise %19,8'inin "Tamamen Katılıyorum" cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %22,2'sinin "Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin ise %42,5'inin ise "Katılıyorum" ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün "Emin Değilim" cevabını verdiği, öğrencilerin %22,6'sının ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %11,1'inin "Katılmıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin %10,7'sinin ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %4,4’ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

3.1.4. Kitaptaki Dil İle İlgili Bulgular

Kitaptaki dil ile ilgili öğretmen ve öğrencilerden alınan veriler açıklanmıştır.

Tablo 3.24. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabında Kullanılan Dil Günlük Hayatta Konuşulan Arapçayı Yansıtıyor İle Alakalı Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	1	11,1	11,1	11,1
Katılmıyorum	2	22,2	22,2	33,3
Emin Değilim	3	33,3	33,3	66,7
Katılıyorum	3	33,3	33,3	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Tablo 3.24. de tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %33,3’ünün 12. sınıf mesleki Arapça kitabında kullanılan dil günlük hayatta konuşulan arapçayı yansıtıyor ile alakalı olarak “Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %33,3’ünün “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %22,2’sinin ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri ve öğretmenlerin %11,1’inin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.25. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabında Kullanılan Dil Günlük Hayatta Konuşulan Arapçayı Yansıtıyor İle Alakalı Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	27	10,7	10,7	10,7
Katılmıyorum	45	17,9	17,9	28,6
Emin Değilim	87	34,5	34,5	63,1
Katılıyorum	60	23,8	23,8	86,9
Tamamen Katılıyorum	33	13,1	13,1	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %13,1'inin 12. sınıf mesleki Arapça kitabında kullanılan dil günlük hayatta konuşulan arapçayı yansıtıyor ile alakalı olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %23,8'inin ise "Katılıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %34,5'inin ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %17,9'unun ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %10,7'sinin ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabında Kullanılan Dil Günlük Hayatta Konuşulan Arapçayı Yansıtıyor İle Alakalı Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.24. ve Tablo 3.25. İncelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça kitabında kullanılan dil günlük hayatta konuşulan arapçayı yansıtıyor ile alakalı düşünceye öğretmenlerin içerisinde "Tamamen Katılıyorum" cevabını veren bulunmamakta olup, öğrenciler ise %13,1'inin "Tamamen Katılıyorum" cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün "Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin ise %23,8'inin ise "Katılıyorum" ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün "Emin Değilim" cevabını verdiği, öğrencilerin %34,5'inin ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %22,2'sinin “Katılmıyorum” cevabını verdiği, öğrencilerin %17,9'unun ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %11,1'inin “Hiç Katılmıyorum” seçeneğini cevapladığı, öğrencilerin %10,7'sinin “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.26. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabının Öğrencilerin Arapça Düzeyine Uygun Olacak Şekilde Dil Kullandığı İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	1	11,1	11,1	11,1
Katılmıyorum	4	44,4	44,4	55,6
Emin Değilim	3	33,3	33,3	88,9
Katılıyorum	1	11,1	11,1	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %11,1'inin 12. sınıf mesleki Arapça kitabının öğrencilerin arapça düzeyine uygun olacak şekilde dil kullandığı ile ilgili olarak “Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %33,3'ünün “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %44,4'ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri ve öğretmenlerin %11,1'inin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.27. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabının Öğrencilerin Arapça Düzeyine Uygun Olacak Şekilde Dil Kullandığı İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	18	7,1	7,1	7,1
Katılmıyorum	62	24,6	24,6	31,7
Emin Değilim	74	29,4	29,4	61,1
Katılıyorum	63	25,0	25,0	86,1
Tamamen Katılıyorum	35	13,9	13,9	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Tablo 3.27. de tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %13,9'unun 12. sınıf mesleki Arapça kitabının öğrencilerin arapça düzeyine uygun olacak şekilde dil kullandığı ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %25,0'nın ise "Katılıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %29,4'ünün ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %24,6'sının ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %7,1'inin ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabının Öğrencilerin Arapça Düzeyine Uygun Olacak Şekilde Dil Kullandığı İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.26. ve Tablo 3.27. incelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça kitabının öğrencilerin arapça düzeyine uygun olacak şekilde dil kullandığı ile ilgili düşünceye öğretmenlerin içerisinde "Tamamen Katılıyorum" cevabını veren bulunmamakta olup, öğrenciler ise %13,9'unun "Tamamen Katılıyorum" cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %11,1'inin "Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin ise %25,0'nın ise "Katılıyorum" ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün "Emin Değilim" cevabını verdiği, öğrencilerin %29,4'ünün ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %44,4'ünün "Katılmıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin %24,6'sının ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %11,1'inin "Hiç Katılmıyorum" seçeneğini cevapladığı, öğrencilerin %7,1'inin ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.28 Verilen Dilbilgisi Konuları Kelimelerin Öğretim Sırası Gözetilecek Şekilde Uygun Verilmiştir İle Alakalı Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Emin Değilim	2	22,2	22,2	22,2
Katılıyorum	5	55,6	55,6	77,8
Tamamen Katılıyorum	2	22,2	22,2	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %22,2'sinin 12. sınıf mesleki Arapça kitabı içeriğinde verilen dilbilgisi konuları kelimelerin öğretim sırası gözetilecek şekilde uygun verilmiştir ile alakalı olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %55,6'sının “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %22,2'sinin ise “Emin Değilim” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.29. Verilen Dilbilgisi Konuları Kelimelerin Öğretim Sırası Gözetilecek Şekilde Uygun Verilmiştir İle Alakalı Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	13	5,2	5,2	5,2
Katılmıyorum	40	15,9	15,9	21,0
Emin Değilim	69	27,4	27,4	48,4
Katılıyorum	78	31,0	31,0	79,4
Tamamen Katılıyorum	52	20,6	20,6	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %20,6'sının 12. sınıf mesleki Arapça kitabı içeriğinde verilen dilbilgisi konuları kelimelerin öğretim sırası gözetilecek şekilde uygun

verilmiştir ile alakalı olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %31,0’ının ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %27,4’ünün ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %15,9’unun ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %5,2’sinin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabı İçeriğinde Verilen Dilbilgisi Konuları Kelimelerin Öğretim Sırası Gözetilecek Şekilde Uygun Verilmiştir İle Alakalı Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.28. ve Tablo 3.29. İncelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça kitabı içeriğinde verilen dilbilgisi konuları kelimelerin öğretim sırası gözetilecek şekilde uygun verilmiştir ile alakalı düşünceye öğretmenlerin %22,2’sinin “Tamamen Katılıyorum” cevabını verdiği, öğrenciler ise %20,6’sının “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %55,6’sının “Katılıyorum” cevabını verdiği, öğrencilerin ise %31,0’ının ise “Katılıyorum” ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %22,2’sinin “Emin Değilim” cevabını verdiği, öğrencilerin %27,4’ünün ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %15,9’unun ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %5,2’sinin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.30 Dilbilgisi Konularının Basit ve Kısa Bir Şekilde Misallerle Verildiği İle Alakalı Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılıyorum	5	55,6	55,6	55,6
Tamamen Katılıyorum	4	44,4	44,4	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Tablo 3.30. da tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %44,4'ünün 12. sınıf mesleki Arapça kitabında verilmiş olan dilbilgisi konularının basit ve kısa bir şekilde misallerle verildiği ile alakalı olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %55,6'sının “Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.31. Dilbilgisi Konularının Basit ve Kısa Bir Şekilde Misallerle Verildiği İle Alakalı Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	11	4,4	4,4	4,4
Katılmıyorum	24	9,5	9,5	13,9
Emin Değilim	42	16,7	16,7	30,6
Katılıyorum	111	44,0	44,0	74,6
Tamamen Katılıyorum	64	25,4	25,4	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %25,4'ünün 12. sınıf mesleki Arapça kitabında verilmiş olan dilbilgisi konularının basit ve kısa bir şekilde misallerle verildiği ile alakalı olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %44,0'ının ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %16,7'sinin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %9,5'inin ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %4,4'ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabında Verilmiş Olan Dilbilgisi Konularının Basit ve Kısa bir Şekilde Misallerle Verildiği İle Alakalı Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.30. ve Tablo 3.31. İncelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça kitabında verilmiş olan dilbilgisi konularının basit ve kısa bir şekilde misallerle verildiği ile alakalı düşünceye öğretmenlerin %44,4'ünün “Tamamen Katılıyorum” cevabını verdiği, öğrenciler ise %25,4'ünün “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %55,6'sının “Katılıyorum” cevabını verdiği, öğrencilerin ise %44,0'ının ise “Katılıyorum” ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin “Emin Değilim” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %16,7'sinin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %9,5'inin ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %4,4'ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

3.1.5. Konular ve İçerikler İle İlgili Bulgular

Ders kitabındaki konular ve içerikler ile ilgili öğretmen ve öğrencilerden alınan veriler açıklanmıştır.

Tablo 3.32. Konuların ve İçeriklerin Arapça Eğitimi Alan Bireylerin İhtiyaçlarına Uygunluğu İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	1	11,1	11,1	11,1
Katılmıyorum	2	22,2	22,2	33,3
Emin Değilim	3	33,3	33,3	66,7
Katılıyorum	3	33,3	33,3	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %33,3'ünün “12. sınıf mesleki Arapça kitap daverilen konuların ve içeriklerin arapça eğitimi alan bireylerin ihtiyaçlarına uygunluğu ile ilgili olarak “Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %33,3'ünün “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %22,2'sinin ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri ve öğretmenlerin %11,1'inin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.33. Konuların ve İçeriklerin Arapça Eğitimi Alan Bireylerin İhtiyaçlarına Uygunluğu İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	20	7,9	7,9	7,9
Katılmıyorum	40	15,9	15,9	23,8
Emin Değilim	78	31,0	31,0	54,8
Katılıyorum	81	32,1	32,1	86,9
Tamamen Katılıyorum	33	13,1	13,1	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %13,1'inin 12. sınıf mesleki arapça kitap da verilen konuların ve içeriklerin arapça eğitimi alan bireylerin ihtiyaçlarına uygunluğu ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %32,1'inin ise "Katılıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %31,0'ının ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %15,9'unun ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %7,9'unun ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabında Verilen Konuların ve İçeriklerin Arapça Eğitimi Alan Bireylerin İhtiyaçlarına Uygunluğu İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.32. ve Tablo 3.33. İncelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça kitap daverilen konuların ve içeriklerin arapça eğitimi alan bireylerin ihtiyaçlarına uygunluğu ile ilgili düşünceye öğretmenlerin içerisinde "Tamamen Katılıyorum" cevabı verenin bulunmadığı, öğrenciler ise %13,1'inin "Tamamen Katılıyorum" cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün "Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin ise %32,1'inin ise "Katılıyorum" ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün "Emin Değilim" cevabını verdiği, öğrencilerin %31,0'ının ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %22,2sinin “Katılmıyorum” cevabını verdiği, öğrencilerin %15,9’unun ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %11,1’inin “Hiç Katılmıyorum” cevabını verdiği, öğrencilerin %7,9’unun ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.34. Konular ve İçerikler Genellikle Yaşanılan Hayatla Alakalıdır İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	2	22,2	22,2	22,2
Emin Değilim	3	33,3	33,3	55,6
Katılıyorum	4	44,4	44,4	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %44,4’ünün “12. sınıf mesleki Arapça ders kitaplarında verilen konular ve içerikler genellikle yaşanılan hayatla alakalıdır ile ilgili olarak “Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %33,3’ünün “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %22,2’sinin ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.35. Konular ve İçerikler Genellikle Yaşanılan Hayatla Alakalıdır İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	16	6,3	6,3	6,3
Katılmıyorum	16	6,3	6,3	12,7
Emin Değilim	65	25,8	25,8	38,5
Katılıyorum	93	36,9	36,9	75,4
Tamamen Katılıyorum	62	24,6	24,6	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Tablo 3.35. de tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %24,6'sının 12. sınıf mesleki Arapça ders kitaplarında verilen konular ve içerikler genellikle yaşanan hayatla alakalıdır ile ilgili olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %36,9'unun ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %25,8'inin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %6,3'ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %6,3'ünün ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitaplarında Verilen Konular ve İçerikler Genellikle Yaşanılan Hayatla Alakalıdır İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.34. ve Tablo 3.35. İncelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça ders kitaplarında verilen konular ve içerikler genellikle yaşanan hayatla alakalıdır ile ilgili düşünceye öğretmenlerin içerisinde “Tamamen Katılıyorum” cevabı verenin bulunmadığı, öğrenciler ise %24,6'sının “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %44,4'ünün “Katılıyorum” cevabını verdiği, öğrencilerin %36,9'unun ise “Katılıyorum” ifadesini vermişlerdir. Öğretmenlerin %33,3'ünün “Emin Değilim” cevabını verdiği, öğrencilerin %25,8'inin ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %22,2sinin “Katılmıyorum” cevabını verdiği, öğrencilerin %6,3'ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %6,3'ünün “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.36. Materyallerin Konu ve İçeriğinin Oldukça İlginç Olup Aynı Zamanda Teşvik Edici Olduğuyla İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	3	33,3	33,3	33,3
Emin Değilim	1	11,1	11,1	44,4
Katılıyorum	4	44,4	44,4	88,9
Tamamen Katılıyorum	1	11,1	11,1	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Tablo3.36 da tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %11,1'inin 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen materyallerin konu ve içeriğinin oldukça ilginç olup aynı zamanda teşvik edici olduğuyula ilgili olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %44,4'ünün “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %11,1'inin ise “Emin Değilim” ifadesini seçtikleri ve öğretmenlerin %33,3'ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.37. Materyallerin Konu ve İçeriğinin Oldukça İlginç Olup Aynı Zamanda Teşvik Edici Olduğuyula İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	23	9,1	9,1	9,1
Katılmıyorum	31	12,3	12,3	21,4
Emin Değilim	69	27,4	27,4	48,8
Katılıyorum	82	32,5	32,5	81,3
Tamamen Katılıyorum	47	18,7	18,7	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %18,7'sinin 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen materyallerin konu ve içeriğinin oldukça ilginç olup aynı zamanda teşvik edici olduğuyula ilgili olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %32,5'inin ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %27,4'ünün ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %12,3'ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %9,1'inin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabında Verilen Materyallerin Konu ve İçeriğinin Oldukça İlginç Olup Aynı Zamanda Teşvik Edici Olduğuyla İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.36. ve Tablo 3.37. incelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen materyallerin konu ve içeriğinin oldukça ilginç olup aynı zamanda teşvik edici olduğuyla ilgili düşünceye öğretmenlerin %11,1'inin "Tamamen Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrenciler ise %18,7'sinin "Tamamen Katılıyorum" cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %44,4'ünün "Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin ise %32,5'inin ise "Katılıyorum" ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %11,1'inin "Emin Değilim" cevabını verdiği, öğrencilerin %27,4'ünün ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün "Katılmıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin %12,3'ünün ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin içerisinde "Hiç Katılmıyorum" cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %9,1'inin ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.38. Konular ve İçeriğin Yeterince Çeşitli Olduğu İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	1	11,1	11,1	11,1
Emin Değilim	3	33,3	33,3	44,4
Katılıyorum	4	44,4	44,4	88,9
Tamamen Katılıyorum	1	11,1	11,1	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %11,1'inin 12. sınıf mesleki Arapça kitabında bulunan konuların ve içeriğin yeterince çeşitli olduğu ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %44,4'ünün "Katılıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %33,3'ünün ise "Emin Değilim" ifadesini

seçtikleri ve öğretmenlerin %11,1'inin ise "Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.39. Konular ve İçeriğin Yeterince Çeşitli Olduğu İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	16	6,3	6,3	6,3
Katılmıyorum	29	11,5	11,5	17,9
Emin Değilim	46	18,3	18,3	36,1
Katılıyorum	89	35,3	35,3	71,4
Tamamen Katılıyorum	72	28,6	28,6	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %28,6'sının 12. sınıf mesleki Arapça kitabında bulunan konuların ve içeriğin yeterince çeşitli olduğu ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %35,3'ünün ise "Katılıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %18,3'ünün ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %11,5'inin ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %6,3'ünün ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabında Bulunan Konuların ve İçeriğin Yeterince Çeşitli Olduğu İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.38. ve Tablo 3.39. İncelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça kitabında bulunan konuların ve içeriğin yeterince çeşitliliğin olduğu ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %11,1'inin "Tamamen Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrenciler ise %28,6'sının "Tamamen Katılıyorum" cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %44,4'ünün "Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin %35,3'ünün ise "Katılıyorum" ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %33,3'ünün "Emin Değilim" cevabını verdiği, öğrencilerin %18,3'ünün ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %11,1'inin "Katılmıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin %11,5'inin ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde "Hiç Katılmıyorum" cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %6,3'ünün ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

3.1.6. Ders Kitabının Değerlendirmesiyle İle Alakalı Bulgular

Ders kitabı hakkında genel bir değerlendirme yapılması ile alakalı öğretmen ve öğrencilerden alınan veriler açıklanmıştır.

Tablo 3.40. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabı İlerleyen Zamanlarda Öğrencinin Arapça Çalışma İsteğini Uyandırmaya Teşvik Edicidir İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	2	22,2	22,2	22,2
Emin Değilim	5	55,6	55,6	77,8
Katılıyorum	2	22,2	22,2	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %22,2'sinin 12. sınıf mesleki Arapça kitabı ilerleyen zamanlarda öğrencinin arapça çalışma isteğini uyandırmaya teşvik edicidir ile ilgili olarak "Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %55,6'sının ise "Emin Değilim" ifadesini seçtikleri ve öğretmenlerin %22,2'sinin ise "Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.41. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabı İlerleyen Zamanlarda Öğrencinin Arapça Çalışma İsteğini Uyandırmaya Teşvik Edicidir İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	38	15,1	15,1	15,1
Katılmıyorum	37	14,7	14,7	29,8
Emin Değilim	62	24,6	24,6	54,4
Katılıyorum	74	29,4	29,4	83,7
Tamamen Katılıyorum	41	16,3	16,3	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %16,3'ünün 12. sınıf mesleki Arapça kitabı ilerleyen zamanlarda öğrencinin arapça çalışma isteğini uyandırmaya teşvik edicidir ile ilgili olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %29,4'ünün ise “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %24,6'sının ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %14,7'sinin ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %15,1'inin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabı İlerleyen Zamanlarda Öğrencinin Arapça Çalışma İsteğini Uyandırmaya Teşvik Edicidir İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.40. ve Tablo 3.41. İncelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça kitabı ilerleyen zamanlarda öğrencinin arapça çalışma isteğini uyandırmaya teşvik edicidir ile ilgili düşünceye öğretmenlerin içerisinde “Tamamen Katılıyorum” cevabı verenin bulunmadığı, öğrenciler ise %16,3'ünün “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %22,2'sinin “Katılıyorum” cevabını verdiği, öğrencilerin ise %29,4'ünün ise “Katılıyorum” ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %55,6'sının “Emin Değilim” cevabını verdiği, öğrencilerin %24,6'sının ise “Emin Değilim” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %14,7’sinin ise “Katılmıyorum” ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %15,1’inin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.42. Öğretmen Ders Kitabını Faydalı Bir Şekilde Kullanıp Ders Kitabını Yol Gösterir Nitelikte Bulmakla Alakalı Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	3	33,3	33,3	33,3
Emin Değilim	3	33,3	33,3	66,7
Katılıyorum	1	11,1	11,1	77,8
Tamamen Katılıyorum	2	22,2	22,2	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %22,2’sinin öğretmen ders kitabını faydalı bir şekilde kullanıp ders kitabını yol gösterir nitelikte bulmakla alakalı olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %11,1’inin “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %33,3’ünün ise “Emin Değilim” ifadesini seçtikleri ve öğretmenlerin %33,3’ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.43. 12. Sınıf Mesleki Arapça Kitabının Yeni Ünitelerde Eski Konulara Vurgu Yapıp Sarmal Olarak İlerlemesi İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	3	33,3	33,3	33,3
Emin Değilim	5	55,6	55,6	88,9
Katılıyorum	1	11,1	11,1	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Tablo 3.43. de tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %11,1'inin 12. sınıf mesleki Arapça kitabının yeni ünitelerde eski konulara vurgu yapıp sarmal olarak ilerlemesi ile ilgili olarak “Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %55,6'sının “Emin Değilim” ifadesini seçtikleri ve öğretmenlerin %33,3'ünün ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.44. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı Hakkında Seçme Şansı Verilirse Bu Kitabı Tekrar Tercih Ederim İle İlgili Öğretmen Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Katılmıyorum	2	22,2	22,2	22,2
Emin Değilim	2	22,2	22,2	44,4
Katılıyorum	4	44,4	44,4	88,9
Tamamen Katılıyorum	1	11,1	11,1	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan öğretmenlerin %11,1'inin 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabı hakkında seçme şansı verilirse bu kitabı tekrar tercih ederim ile ilgili olarak “Tamamen Katılıyorum” ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %44,4'ünün “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %22,2'sinin ise “Emin Değilim” ifadesini seçtikleri ve öğretmenlerin %22,2'sinin ise “Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 3.45. 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı Hakkında Seçme Şansı Verilirse Bu Kitabı Tekrar Tercih Ederim İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Sıklık	Oran/Yüzde	Geçerli Oran/Yüzde	Kümülatif Oran/Yüzde
Hiç Katılmıyorum	27	10,7	10,7	10,7
Katılmıyorum	34	13,5	13,5	24,2
Emin Değilim	61	24,2	24,2	48,4
Katılıyorum	60	23,8	23,8	72,2
Tamamen Katılıyorum	70	27,8	27,8	100,0
Toplam	252	100,0	100,0	

Verilen tablo kısmında tez araştırması için anket tekniği ile sorulan soruları yanıtlayan lise öğrencilerinin %27,8'inin 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabı hakkında seçme şansı verilirse bu kitabı tekrar tercih ederim ile ilgili olarak "Tamamen Katılıyorum" ifadesini seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin %23,8'i "Katılıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %24,2'sinin ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %13,5'i "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %10,7'sinin ise "Hiç Katılmıyorum" ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabı Hakkında Seçme Şansı Verilirse Bu Kitabı Tekrar Tercih Ederim İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Tablo 3.44. ve Tablo 3.45. incelendiğinde 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabı hakkında seçme şansı verilirse bu kitabı tekrar tercih ederim ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %11,1'inin "Tamamen Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrenciler ise %27,8'inin "Tamamen Katılıyorum" cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %44,4'ünün "Katılıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin %23,8'inin ise "Katılıyorum" ifadesini vermişlerdir.

Öğretmenlerin %22,2'sinin "Emin Değilim" cevabını verdiği, öğrencilerin %24,2'sinin ise "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %22,2'sinin "Katılmıyorum" cevabını verdiği, öğrencilerin %13,5'inin ise "Katılmıyorum" ifadesini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin içerisinde “Hiç Katılmıyorum” cevabını veren bulunmamakta olup, öğrencilerin %10,7’sinin ise “Hiç Katılmıyorum” ifadesini seçtikleri tablodan anlaşılmaktadır.

3.2. Yorumlar

3.2.1. Ders Kitabı Taslağı ve Planıyla Alakalı Bulgular Bölümü

Yüksek lisans tez çalışması için yapılan ankette ders kitabı taslağının ve planıyla alakalı verilen soruların öğretmen ve öğrenciler tarafından yorumlamaları şu şekilde olmuştur. Öğrenciler kitabın taslağının ve planının yeterince açık ve uygunluğu konusunda “Katılıyorum” ifadesini belirtmişlerdir. Öğretmenler de bu görüşe ekseriyet olarak katılmışlardır. Sonuç olarak kitabın taslağı ve planı yeterince açık ve uygundur.

12. sınıf mesleki Arapça ders kitabının görsel açıdan etkili bir şekilde düzenlendiği düşüncesine öğretmenler %55,6’sının “Katılıyorum” cevabını verirken, öğrenciler ise %42,1’inin “Tamamen Katılıyorum” cevabını vermiştir. 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını okutan öğretmenlerden görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız bir öğretmen, “ders kitabındaki resim vb. görsellerin artırılmasıyla öğrencinin konuyu daha rahat anladığı” görüşündedir.

Sadece öğretmenlere yöneltilen, 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabındaki liste şeklinde verilen kelimeler ve ders kitabında verilmiş olan terimler sözlüğü yeterlidir ile ilgili soruya öğretmenlerin %88,9’u “Katılıyorum” cevabını vermiştir. 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını okutan öğretmenlerden görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız bir öğretmen, “ders kitabının kelime listesi ve terimler sözlüğünün her ünite ünite ilk sayfasında ya da ünite sonunda olmasının daha fayda sağlayacağı” görüşündedir.

Yine sadece öğretmenlere yöneltilen, 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında mevcut materyal amaçlarının hem öğretmenler hem de öğrenciler için rahat olduğu ve anlaşılır olduğunu düşünüyorum ile ilgili soruya öğretmenler ekseriyetle katılmışlardır.

3.2.2. Kitaptaki Aktiviteler İle İlgili Bulgular

12. sınıf mesleki Arapça ders kitabındaki aktivitelerin Arapçada yeterli olarak iletişim kurmaya katkısı olduğu düşüncesine öğretmenlerin %55,6'sı "Emin Değilim" ifadesini belirtmişlerdir, öğrenciler de öğretmenler gibi bu konuda %36,9 ile "Emin Değilim" cevabını vermiştir. Buradan hareketle 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabındaki aktivitelerin yeterli olduğu düşüncesine öğretmen ve öğrencilerin emin olmadıkları ortaya çıkmıştır. Hem öğretmenler hem de öğrencilerin ekseriyetinin bu konuya olumlu bakmadığı anket sorularının cevaplarından anlaşılmaktadır.

12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını okutan öğretmenlerden görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız bir öğretmen, "ders kitabındaki aktivitelerin arapçada yeterli olarak iletişim kurmaya katkısı ile ilgili olarak, günlük hayatta karşılığı olacak şekilde olması gerektiğini yani aktivitelerin pratikte uygulanması nispetinde başarılı olacağını" belirtmiştir.

Sadece öğretmenlere yöneltilen 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabındaki verilmiş oyunların Arapça dersine ilgiyi artırır düşüncesi konusunda öğretmenlerin farklı görüşte oldukları anlaşılmaktadır. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız bir öğretmen, "12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen oyunlar Arapça dersine olan ilgiyi artırıyor ile ilgili olarak, oyunların öğrencilerin yaşamış oldukları coğrafyanın adet ve kültürlerine uygun olması nispetinde daha faydalı olacağı ayrıca öğretmenlerin öğrenciler ile daha yakın olacak şekilde bu oyunlara dahil olup öğrenciye bunu hissettirebildiği ölçüde başarılı olacağını," söylemiştir.

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf Arapça dersinde kitapta verilmiş aktiviteler tekli, eşli veya grup şeklinde çalışmayı sağlıyor ile ilgili düşünceye öğrencilerin %26,2 ile olumsuz baktığı, %46 ile olumlu baktığı ve %27,8'sinin ise "Emin Değilim" dediği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin farklı görüşte oldukları görülmektedir. Bu soruya öğretmenlerin %44,4'ünün "Katılmıyorum" ifadesi ağırlıklı düşünceyi oluşturmaktadır.

Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler 12. sınıf mesleki Arapça dersinde kitapta verilmiş aktiviteler tekli, eşli veya grup şeklinde çalışmayı sağlıyor ile ilgili olarak, "öncelikle öğrencinin Arapça bilgisini geliştirmeli

sonra seviyesine uygun öğrenciler ile bir araya getirilmesi ve bundan sonra gruplara ayrılması gerektiğini” belirtmişlerdir.

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf mesleki Arapça dersinde kitapta verilen resim ve fotoğrafın ilk defa karşılaşılan kelimelerde öğrenmeyi çok daha kolaylaştırdığı ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %77,8’inin, öğrencilerinde %74,2’sinin olumlu baktığı görülmektedir. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler, “ders kitabındaki resim ve fotoğrafların öğrenciye önceden konu ile ilgili bir fikir verdiğini konuyu daha rahat kavramasını sağladığını” belirtmişlerdir.

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen metinlerin işitilmesi neticesinde kelimelerin daha iyi söylenmesi sağlanmaktadır ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %88,9’unun, öğrencilerinde %61,9’unun olumlu baktığı görülmektedir. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler, “12. sınıf mesleki Arapça ders kitabındaki dinleme parçalarının kelimeleri daha iyi telaffuz etmede faydasının olduğunu, kelimenin doğru okunmasına yardım ettiği için böyle bir imkânın olmasının önemli olduğunu” belirtmişlerdir.

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen aktivitelerle hem özgün hem de bağımlı olmadan cevap vermekle alakalı düşünceye öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin olumlu ve olumsuz olarak birbirine yakın olduğu görülmektedir. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler, “12. sınıf Arapça ders kitabında verilen aktiviteler hem özgün hem de bağımlı olmadan cevap vermeyi sağlamalı ayrıca ders kitabına olan bağımlılığı azaltmalıdır” demişlerdir.

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen dilbilgisi kurallarıyla kelimelerin şarkı şeklinde, öykü anlatımı tarzında bir de oyunla öğretimi yapılıyor ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %44,4’ünün, öğrenciler ise %54,4’inin olumlu baktığı görülmektedir. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler, “dilbilgisi kurallarını farklı yöntemler ile öğretmenin öğrenciye katkı saylayacağını ve özellikle meşhur Arapça şarkılarının söylenilmesinin öğrencinin bu dili öğrenmesini kolaylaştıracağını” düşünmektedirler.

3.2.3. Beceriler İle İlgili Bulgular

12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen materyallerin 4 dil becerisi olan (okuyabilmek, yazabilmek, konuşmak, dinlemek) uyumlu sunuluyor ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %66,7'sinin, öğrenciler ise %70,2'sinin olumlu baktığı görülmektedir. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler şunları belirtmişlerdir: “Ders kitabında verilen materyallerin 4 dil becerisi ile ilgili olumlu tarafı özellikle sınıflarda bulunan akıllı tahtaya uyumlu olmasıdır. Ayrıca bunda EBA sistemine geçişin olması öğrenciler adına pozitif katkı sağlamaktadır. Video ve ses dosyalarına ulaşımının bulunması da olumlu taraflardan biridir. Bunlarla beraber dil sınıfları bulunan okulların olması da öğrenciler için faydalı olacaktır.”

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf mesleki Arapça kitabı Arapça telaffuz doğrallığını koruyacak şekilde çalışma sağlıyor ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %55,5'inin, öğrenciler ise %62,3'ünün olumlu baktığı görülmektedir. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler, “Arapça kelimeleri doğru bir şekilde telaffuz etmenin oldukça önemli olduğunu, Arapçada Türkçeden farklı harflerin telaffuzunun olmasının bu konunun önemini ortaya koyduğunu” belirtmişlerdir.

3.2.4. Kitaptaki Dil İle İlgili Bulgular

12. sınıf mesleki Arapça kitabında kullanılan dil günlük hayatta konuşulan Arapçayı yansıtıyor ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %33,3'ünün farklı düşündüğü, öğrencilerin de yine bu orana yakın olarak birbirlerinden farklı düşündüğü tablo 3.24.'de görülmektedir. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler, “ders kitabında kullanılan dilin gerçek hayatta kullanılan Arapça ile uyumlu olması gerektiğini, dilin insanlar arasında iletişim kurmada önemli etkenlerden biri olduğunu bu yüzden insanlar arasındaki iletişimin sağlıklı olması adına ders kitabında öğretimi yapılan Arapçanın günlük hayatta kullanılan lisana uyumlu olması gerektiğini” söylemişlerdir.

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf mesleki Arapça kitabının öğrencilerin Arapça düzeyine uygun olacak şekilde dil kullandığı ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %55,5'inin olumsuz baktığı, öğrencilerin de bu konuya yine olumlu bakmadığı tablo 3.27'den anlaşılmaktadır. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız

öğretmenler, “öğrencinin Arapça seviyesinin daha çok dikkate alınarak konuların anlatılması gerektiğini” düşünmektedir.

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf mesleki Arapça kitabı içeriğinde verilen dilbilgisi konuları ile kelimelerin öğretim sırası gözetilecek şekilde uygun verilmiştir ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %77,8’inin, öğrencilerin de %50,6’ısının olumlu baktığı görülmektedir.

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf Arapça ders kitabındaki dilbilgisi konuları kısa ve basit örneklerle sunuluyor ile ilgili düşünceye öğretmenler ve öğrencilerin olumlu baktığı görülmektedir.

3.2.5. Konular ve İçerikler İle İlgili Bulgular

12. sınıf mesleki Arapça ders kitabının konuları ve içeriği Arapça öğrenen birisinin ihtiyaçlarına uygundur düşüncesine öğretmenler ve öğrencilerin sorulan sorulara birbirine yakın cevap verdikleri, bunun yanında farklı düşünceler gösteren öğretmen ve öğrenciler olduğu tablo 3.33-34’den anlaşılmaktadır. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler, “ders kitabının konuları ve Arapça öğrenen birisinin ihtiyaçlarına uygunluğu, bireyi göz önüne alan bir yaklaşım içerisinde olduğu ölçüde başarının daha da artacağı” görüşündedirler.

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf mesleki Arapça ders kitaplarında verilen konular ve içerikler genellikle yaşanan hayatla alakalıdır ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %44,4’ünün, öğrencilerin de %61,5’inin olumlu baktığı görülmektedir. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler, “ders kitaplarında verilen konuların ve içeriklerinin yaşanan hayatla alakalı olmasının, dikkat çekici konulara yer verilmesinin dersi daha akıcı hale getireceğini” belirtmişlerdir.

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabında verilen materyallerin konu ve içeriğinin oldukça ilginç olduğu ve aynı zamanda teşvik edici olduğuyula ilgili düşünceye öğretmenler ve öğrencilerin ekseriyetle olumlu baktığı görülmektedir.

İçeriğin bir başka sorusu olan 12. sınıf mesleki Arapça kitabında bulunan konuların ve içeriğin yeterince çeşitliliğinin olduğu ile ilgili düşünceye öğretmenler ve öğrencilerin ekseriyetle olumlu baktığı görülmektedir.

3.2.6. Ders Kitabının Değerlendirmesiyle Alakalı Bulgular

12. sınıf mesleki Arapça kitabı ilerleyen zamanlarda öğrencinin Arapça çalışma isteğini uyandırmaya teşvik edicidir ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %55,6'sının "Emin Değilim" cevabını verdiği, öğrencilerin ise farklı görüşlerde olduğu görölmüştür.

İçeriğin bir başka sorusu olan ve sadece öğretmenlere yöneltilen, öğretmenin ders kitabını faydalı bir şekilde kullanıp ders kitabını yol gösterir nitelikte bulup bulmadığıyla ilgili soruda olumlu ve olumsuzluk oranı %33,3 olarak karşımıza çıkmaktadır.

İçeriğin bir başka sorusu olan ve sadece öğretmenlere yöneltilen 12. sınıf mesleki Arapça kitabının yeni ünitelerde eski konulara vurgu yapıp sarmal olarak ilerlemesi ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %55,6'sının "Emin Değilim" ifadesini seçtikleri görölmektedir. Görüşme tekniğini kullanarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler, "kitabın kolaydan zora doğru olarak ilerlediği konusunda emin olmadıklarını" belirtmişlerdir.

12. sınıf mesleki Arapça ders kitabı hakkında seçme şansını verilirse bu kitabı tekrar tercih ederim ile ilgili düşünceye öğretmenlerin %55,5'inin, öğrencilerin de %51,6'sının olumlu baktığı görölmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma çerçevesinde Bingöl il merkezinde bulunan Anadolu İmam-Hatip Lisesi 12. sınıf mesleki Arapça ders kitabını öğreten öğretmenlerin ve ders kitabını okuyan öğrencilerin kitap hakkındaki düşünceleri ortaya çıkarılarak ders kitabının Arap dili ve öğretimi açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu kapsamda öğretmenlere yönelik 25 adet sorudan meydana gelen “Öğretmen Anketi”, öğrencilere yönelik olarak 20 adet sorudan meydana gelen “Öğrenci Anketi” uygulaması yapılmıştır. Ankete 9 öğretmen ile 113 kız ve 139 erkek toplamda 252 öğrenci katılmıştır.

Bu araştırmada Arapça ders kitabının değerlendirilmesi için yapılan anket sonucunda ortaya çıkan veriler ve ders kitabının değerlendirilmesi için sunulan öneriler aşağıda belirtilmiştir.

Kitabın taslağı ve planı hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından uygun bulunmuştur. Görüşme tekniğini kullanılarak düşüncelerini aldığımız öğretmenler bu konuda ders kitabında görselliğin artırılmasının öğrenciler tarafından konunun daha rahat bir şekilde anlaşılacağını belirtmiştir. Çünkü öğrenmedeki oranlar göz önüne alındığında görsel alınan bilgiler, diğer duyu organlarına nazaran daha hızlı ve kalıcıdır. Bununla beraber görsel alınan bilgilerin hatırlanmasının oransal olarak yüksek olması, ders kitabında görsel temalara daha fazla yer verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu durum öğrenciler adına fayda sağlayacaktır.

Kelime listesi ve terimler sözlüğü yeterli görülmüştür. Ancak öğretmenler ders kitabı kelime listesinin ve terimler sözlüğünün her ünite de olması gerektiği, bununla beraber kelime listesinin ve terimler sözlüğünün ünitenin ilk sayfasında ya da ünite sonunda olması gerektiği görüşündedirler. Ders konusunun anlaşılmasında yeni kelimelerin aynı ünite de olması, öğrenciler açısından konu bütünlüğünün sağlanması yönüyle dersin anlaşılmasını kolaylaştıran faktörler arasındadır. Bununla birlikte yeni kelimelerin aynı ünite de olmasının hem dersin anlaşılmasını kolaylaştıracağı hem de zaman kaybını azaltması bakımından yarar sağlayacağı bir diğer faktör olarak değerlendirilebilir.

Ders kitabı aktivitelerinin Arapça konuşma üzerinde etkisi önemlidir. Bir dilin öğrenilmesi çerçevesinde sosyal hayattaki aktivitelerin, rutin diyalogların kişilerin

cümle kurmasında önemli etkenlerden olduğu bilinmektedir. Ancak anket sonucuna bakıldığında, ders kitabının bu konuda kullanıcılara olumlu bir görüş sunmadığı görülmektedir. Bu kapsamda ders kitabı aktivitelerinin, pratikte uygulanabilirliği nispetinde Arapça konuşmayı kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

Ders kitabında verilen oyunların öğrencilerin Arapça dersine olan ilgilerini artırmasıyla ilgili farklı görüşlerin ortaya çıktığı anket sonucunda görülmüştür. Bu konuda Arapça dersini alan öğrencilerin yaşadığı coğrafyaya yabancı olmayan oyunların verilmesi ve öğrencilerin kültürlerine uygun oyunların ders kitabına konulması önem arz etmektedir. Ayrıca Arapça dersine öğrencilerin ilgi duyması için ders kitabında verilen oyunlar ile ilgili, öğretmen ve öğrenciler beraber bulunmalıdır. Öğretmen ve öğrenciler ders kitabında verilen oyunları içtenlikle yapmalıdır.

Arapça ders kitabında verilen aktivitelerin öğrencilerin tek, eşli ve grup olarak çalışma konusu ile ilgili farklı görüşlerin ortaya çıktığı anket sonucundan anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin Arapça yeterliğinin sağlanmasından sonra aynı seviyedeki öğrencilerin bir araya getirilmesi gerekmektedir.

Ders kitabında bulunan resim ve fotoğraflar, öğrencilerin yeni kelimeleri daha rahat öğrenmelerini sağlamaktadır. Bu konuda öğretmen ve öğrencilerin aynı düşüncede oldukları görülmektedir. Bu kapsamda ders kitabında bulunan resim ve fotoğrafların, öğrenciye konu ile ilgili önceden bir fikir verdiği, aynı zamanda ders kitabında bulunan resim ve fotoğraflar sayesinde öğrencilerin konuyu daha rahat kavradığı söylenebilir.

Arapça dersi kitabında bulunan dinleme parçaları öğrencilerin kelimeleri daha iyi telaffuz etmesini sağlayan etkenlerdendir. Bu yaklaşıma olumlu bakanların oranının yüksek olduğu anket sonucunda görülmektedir. Bir yabancı dil olan Arapçanın eğitimi yapılırken öğrenciler tarafından telaffuzunun doğru bir şekilde yapılması oldukça önemlidir. Arapçadaki mahreç ve harflerin daha çok genizden olması Türkçe harflerden farklı bir tonda söylenmesi öğrencilerin Arapça kelimeleri doğru bir şekilde öğrenmeleri adına oldukça önemlidir. Bu kapsamda ders kitabında bulunan dinleme parçaları öğrencilerin öğrenimine katkı sağlamaktadır.

Ders kitabında olan aktivitelerin öğrencilerin özgün cevaplar vermesini sağladığı görüşüne, öğrenciler ve öğretmenler müspet ve menfi olarak birbirine yakın

cevap verdikleri anket sonucunda görülmektedir. Bu konuda öğrencilerin ders kitabına bağlılığı azaltılıp daha çok öğrencinin cümle kurmasının sağlanması gerekmektedir. Bunun yanında öğrenci başarısız olma kaygısı taşımadan Arapça cümleler kurabilmelidir.

Arapça dilbilgisi kuralları ile ders kitabında verilen kelime bilgisinin, bilinen öykülerle, meşhur türkülerle ve eğitici oyunlar ile öğrenciye öğretilmesi, öğrencinin Arapçaya olan ilgisini artıracak gibi ders kitabının öğrenci tarafından daha çok tercih edilip benimsenmesini sağlayacaktır.

Arapça ders kitabı materyallerin dört dil becerisini dengeli sağladığına, hem öğretmenler hem de öğrenciler olumlu bakmaktadır. Okuduğunu yazabilmesi, dinlediğini anlayıp konuşabilmesi ders kitabının öğrenciye kazandırmak istediği en önemli amaçlar arasındadır. Bu kapsamda akıllı tahtaların olması, EBA sistemiyle entegre edilmesi, bu sayede video ve ses dosyalarına kolay bir şekilde ulaşılması, öğrencilerin ders kitabında bulunan materyallere olumlu bakmasını sağlamaktadır.

Ders kitabı Arapça telaffuzu doğal şekliyle sağlıyor düşüncesine, öğretmen ve öğrenciler olumlu yaklaşmışlardır. Türkçe kelime telaffuzu Arapçadan farklı olduğu için, öğrencinin söz konusu dili daha iyi öğrenmesi için 12. sınıftan önce bu telaffuzların çok iyi şekilde öğretilmesi gerekmektedir. Bunun için bol bol okuma çalışmalarının yapılması bu konuya katkı sağlayacaktır. Ayrıca Arapça telaffuzu yapamayan öğrenciler için ayrı bir program uygulaması sağlanabilir.

Ders kitabında öğretilen Arapçanın, gerçek hayatta kullanılan dil ile aynı olması düşüncesi hakkında, öğretmen ve öğrencilerin kendi aralarında farklı düşündüğü ankete bakıldığında görülmektedir. Bu konuya olumlu ve olumsuz bakan öğretmen ve öğrenciler bulunmaktadır. Ders kitabında öğretimi yapılan Arapçanın, sosyal hayatta konuşulan Arapça ile uyumlu olması gerekmektedir. Bu doğrultuda ders kitabı öğrencilerin Arapçayı öğrenmesine katkıda bulunacaktır. İnsanlar anadili haricinde bir dil öğrenirken eğitimini aldığı bu yabancı dilin sosyal hayatta karşılığının olmasını ve bu dili konuşanlar ile rahat bir şekilde iletişime geçmeyi ister. Bu çerçevede ders kitabında öğretilen Arapçanın, gerçek hayatta kullanılan dil ile aynı olması önem arz etmektedir.

Arap dilinin kendine mahsus belagat ve fesahatinin olması bu dilin oldukça derin ve ince manalar taşıdığı, diller içerisinde oldukça kuvvetli bir dil yapısına sahip olduğu bilinmektedir. Arap dilinin bu yapısı eğitim ve öğretimde dikkate alınması gereken hususlardandır. Bu çerçevede eğitimi verilen Arapça ders kitabının, öğrenci seviyesine uyumlu olması önem arz etmektedir. Öğrenci seviyelerinin farklı olması sebebiyle kimine çok zor gelen Arapça metinler kimi öğrencilere ise çok basit gelmektedir. Bu farklılığın göz önüne alınarak aynı seviyedeki öğrencilere aynı konuların işlenmesi gerektiği bunun yapılabilmesi adına sınıf düzeylerine göre ayırım yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Ders kitabında verilen dilbilgisi konuları ve kelimelerinin öğretim sırası, ankete katılan katılımcılar tarafından uygun bulunmuştur. Ankete katılan katılımcılar çoğu dilbilgisi konularının basit olduğu ve kısa cümleler şeklinde verildiğini söylemişlerdir.

Ders kitabı konu ve içeriklerinin gerçek yaşamla ilgili olması gerekmektedir. Bu çerçevede dikkat çekici konulara yer verilerek Arapça dersinin daha akıcı hale getirilmesi fayda sağlayan etkenler arasında gösterilmektedir.

Ders kitabında mevcut olan materyaller konu ve içerik olarak olumlu bakılan durumlardandır. Bu kapsamda ders kitabındaki materyallerin teşvik ediciliğinin artırılması fayda sağlayacaktır.

Ders kitabı konu ve içeriklerin çeşitliği ile ilgili olarak olumlu bir yaklaşım olmakla beraber, bu yönde daha çok gelişim göstermek adına farklılığın artırılması gerekmektedir. Bu kapsamda ders kitabının konu ve içerik çeşitliğinin artırılması, öğrencilerin derse katılımı üzerindeki etkisini artıracığı düşünülmektedir. Ders kitapları eğitim açısından bakıldığında ilerleyen zamanlarda öğrencinin Arapça çalışma isteğini uyandırmalıdır.

Ders kitabı öğretmen için önemli kaynaklar arasında olduğundan, öğretmen ders kitabını en faydalı şekilde kullanmalıdır. Bu kapsamda ders kitabının öğrenci üzerindeki etkisini düşünerek, ders kitabını çok iyi özümsemesi bir eğitimci olan öğretmen adına olumlu yönlerinden biri beklide en önemlisi olacaktır.

Öğretmen ve öğrencilere yöneltilen “seçme şansınız olsaydı eğitimini aldığınız bu ders kitabını tekrar seçer miydiniz?” soruya hem öğretmen hem de öğrencilerin

tekrar bu kitabı seçerdik cevabını verdikleri görülmektedir. Bununla beraber görüşme tekniğini kullandığımız öğretmenler ders kitabının geliştirilmesi, güncellenmesi ve iyileştirilmesi gerektiğini, öğrenci ve öğretmenlerin ihtiyaçlarının göz önüne alınarak daha kapsamlı çalışmalar yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Aynı zamanda dünyadaki gelişmelerin yakından takip edilerek güncel konuların ders kitabına eklenmesini gerekli görmekteyiz.

KAYNAKÇA

- Alkaya, E. (2003). Dil, Tarih Ve İnsan. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1).
- Arkan, Z. (2015). Te‘Allem El-‘Arabiyye İsimli Eserin Arapça. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Aydın, M. Z. (2003). Dünden Bugüne İmam Hatip Liseleri (Tarihî Gelişim)1.
- Ayhan, H. (2023). *TDV İslam Araştırmalar Merkezi*. Mayıs 24, 2023 tarihinde <https://islamansiklopedisi.org.tr/imam-hatip-lisesi> (24.05.2023).: <https://islamansiklopedisi.org.tr/imam-hatip-lisesi> adresinden alındı
- Bir Eğitim Teknolojisi Araştırmasına Dayalı Olarak Karma Yöntem Araştırması Deneyimi. (2014). *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - ENAD Journal of Qualitative Research in Education - JOQRE*, 2(1).
- Bozkurt, A. (2019). Uşak ve Çevresinde Arapça Öğretiminin Problemleri ve Çözüm Yolları. .
- Clark, J. W. (2015). *Karma Yöntem Araştırmaları Tasarımı ve Yürütülmesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirbaş, Ş. (2016). Türkiye’de İmam-Hatip Ortaokullarında Okutulmakta Olan Arapça Ders Kitabı Serisi İle İlgili Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Dereli, M. V. (2020). Arap Dili Ve Edebiyatının İslâm Medeniyeti İçin Önemi. (49). Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,.
- DİB. (2023). DİB. *Kur'an-ı Kerim Android Mobil T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı*.
- Duman, T., & Çakmak, M. (2011). *Ders Kitabının Nitelikleri. L. Küçükahmet (Editör) (3. Basım) Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Durmuş, D. (2019). Anadolu İmam-Hatip Lisesi 10.Sınıf Arapça Ders Kitabının Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi*. Isparta.

- Emiroğlu, A. (2016). Türkiye’de Din Eğitimi Bağlamında İmam Hatip Okulları (1924-1980). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı*. Konya.
- Erdoğan, İ. (2011). Sınıf Yönetimi Ders, Konferans, Panel ve Seminer Etkinliklerinde Başarının Yolları. Ankara: Alfa Yayınları.
- Ertürk, N. (2004). “Türkiye”de Arapça Öğretimi Açısından “İmam-Hatip Liseleri Yeni Programa Uygun. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
- Güneş, F. (2022, Ankara). Ders Kitaplarının Özellikleri Ve İncelenmesi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği*.
- Işidan, A. (2014, I). İmam Hatip Liseleri için Mesleki Arapça Ders Kitabı Serisi İle İlgili Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalı Arapça Öğretmenliği Bilim Dalı*. Ankara.
- Kanlı, U., & Yağbasan, R. (2004). Proje 2061 in Işığında Fizik Ders Kitaplarının Eğitimsel Tasarımına Eleştirel Bir Bakış. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 123-155.
- Kurt, H. (2014). Anadolu İmam Hatip Liseleri’nin Tarihi Gelişim Süreci Ve Öğrencilerinin Kelam Dersine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Bartın Anadolu İmam Hatip Lisesi Örneği). *Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi*.
- Mazhar, D. (2014). Öğrencilerin Arapça Öğrenmede Yaptıkları Kullanım Hataları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Van.
- MEB. (2009). *Milli Eğitim Bakanlığı ders kitapları ve araçları yönetmeliği*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/27449_0.html adresinden 25 Eylül 2013’te alınmıştır.
- MEB. (2011). *Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Kararı ilköğretim Arapça dersi öğretim programı (4-8 sınıflar)*. Ankara.
- MEB. (2012). *İmam Hatip Liseleri 12. Sınıf Mesleki Arapça Öğretmen Kılavuz Kitabı*.

- MEB . (2015). *Din Öğretimi Genel Müdürlüğü İlkokul Arapça Dersi (2,3 ve 4.Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara.
- MEB. (2016). *Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Ve Eğitim Araçları Yönetmeliği*.
- MEB Devlet Kitapları. (2018). *Anadolu İmam Hatip Lisesi Mesleki Arapça 12*.
- MEB . (2018). *2023 Eğitim Vizyonu Güçlü Yarınlar İçin 2023 Eğitim Vizyonu*.
- MEB. (2018). *Mesleki Arapça Dersi (11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı*.
- MEB. (2021). *Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği*.
- MEB. (2021). *Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Ve Eğitim Araçları Yönetmeliği(31628)*. Resmi Gazete.
- MEB. (2022). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2021-2022*.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). Ankara: Resmi Gazete.
- Öcal, M. (2011). *Medresetü'l Eimmeve'l – Hutaba'dan İmam Hatip Liselerine Bizim*. İstanbul: Önder Yayınları.
- Ömeroğlu, E. (2016). *Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Haazırlanmış Ders Kitaplarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Özdemir, S. (2022). *Arapça Öğretmenlerine Göre Arapça Ders Kitapları*. *Turkish Academic Research Review*, 7(2), 487-509.
- Polat, i. (2003). *Türkiye'de Arapça Öğretimi Açısından "İmam Hatip Liseleri İçin Arapça Adlı Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi*. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Arap Dili Eğitimi Bilim Dalı*. Ankara.
- Soyupek, H. (2004). *İkinci Meşrutiyet'ten Günümüze Türkiye'de Arapça Öğretimi*. *Doctoral dissertation, Sosyal Bilimler*.
- Şahin, H. (2004). *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi. Etkili Bir Sosyal Bilgiler Ders Kitabının Nitelikleri*.
- Şahin, S., & Turanlı, N. (2005). *Liselerde okutulmakta olan lise I. sınıf matematik kitaplarının değerlendirilmesi*. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 327-341.

Şen Yaman, G. (2016). Anadolu İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Arapça Öz-Yeterliklerine İlişkin Görüşleri: Isparta İli Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi*.

Yalar, M. (2005). Arap Edebiyatı Bağlamında Edebiyat Kavramına Analitik Bir Bakış. *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14(2), 1-23.

EKLER

EK 1. Etik Beyan Kurulu Raporu

Evrak Tarih ve Sayısı: 12.05.2022-E.60155

T.C.
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve
Yayın Etiği Kurulu

Sayı :33117789/044/60155
Konu :Anketler

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Bilal TOLAN

İlgi : Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 25.04.2022 tarihli ve 59400sayılı yazısı.

Tarafınızdan Kurulumuza sunulan öğrencinizin Yüksek Lisans Tezinde de kullanacağı "Anadolu İmam Hatip Lisesi 12. Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabının Arap Dili ve Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi: Bingöl İli Özelinde" isimli araştırma Kurulumuz tarafından etik yönden değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda; söz konusu anket çalışmasının Üniversitemiz Etik Kurul Yönergesi ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmiş ve araştırma etiği açısından "UYGUN OLDUĞUNA" oy birliği ile karar verilmiştir.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Mustafa AGÂH
Kurul Başkanı

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ersin ERKAN
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Hamza ALTIN
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Hikmet TAN
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Nusrettin BOLELLİ
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Sait PATİR
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Yaşar BAŞ
Üye

e-imzalıdır
Arş. Gör. Fatma ARVAS
Raportör

EK :
İlgi yazı (9 Sayfa)

29.04.2022 Kur.Bşk

: Prof. Dr. M.AGÂH

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Bingöl Üniversitesi Rektörlüğü Selahaddin-i Eyyubi Mah. Üniversite Cad.
No:1 BİNGÖL/TÜRKİYE
Tel:0426 216 00 12-13-14-15 Faks:0426 215 10 20
E-Posta :basinyayin@bingol.edu.tr Elektronik Ağ :www.bingol.edu.tr

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 2. Anket İzin Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 07.06.2022-64137

T.C.
BİNGÖL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-48605746-44-51221821
Konu : Tez Çalışması

07/06/2022

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE (Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

- İlgi**
- Bingöl Üniversitesi Rektörlüğü, Sosyal Bilimler Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün 25/05/2022 tarihli ve E-40711683-302.01.08-62718 sayılı yazısı.
 - Bingöl Valiliği, İl Millî Eğitim Müdürlüğünün 31/05/2022 tarihli ve E-48605746-44-50774588 sayılı Valilik Onayı.

Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün Arap Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Yunus YALNIZAN'ın "**Anadolu İmam Hatip Lisesi 12.Sınıf Mesleki Arapça Ders Kitabının Arap Dili ve Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi: Bingöl İli Özelinde**" konulu tez çalışmasının Müdürlüğümüze bağlı İmam Hatip Liselerinde öğretmen ve öğrencilere yönelik olarak uygulanması ilgi (b) Valilik Onayı ile uygun görülmüş olup; sözkonusu Onay ile İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından mühürlenmiş uygulanacak anket formlarının birer örneği ilişikte gönderilmiştir.

Bilimsel veri toplamak amacıyla ekte gönderilen anket çalışmasının tamamlanmasından itibaren en geç 30 gün içerisinde, CD'ye kayıtlı olarak bir örneğinin ilişikte gönderilen (Ek-1) form ile birlikte Valiliğimize (İl Millî Eğitim Müdürlüğüne) gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Fatih KAYA
Vali a.
Yardımcısı

EK:

- 1-Valilik Onayı (1 Sayfa)
- 2-Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
- 3-Anket Formu (1 Tomar)
- 4-Taahhütname Tutanağı (1 Sayfa)

DAĞITIM:

- Bingöl Üniversitesi Rektörlüğüne
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)
- 7 İlçe Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri)
- Merkezdeki İmam Hatip Lisesi Müdürlüklerine,

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Karşıyaka Mah.Hikmet Tekin Blv.No:2/1-BİNGÖL

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (426) 219 13 32

Bilgi için: Mutalıp BALUKEN

E-Posta: bingolmem@meb.gov.tr

Unvan : Memur

Keş Adresi : meb@hs01.kep.tr

İnternet Adresi: <http://bingol.meb.gov.tr>

Faks:4262191399

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 16ee-3d39-3f48-a3f3-c736 kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır..

Ek 3. Anket Formu

12. SINIF MESLEKİ ARAPÇA DERS KİTABININ ARAP DİLİ VE ÖĞRETİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ

ÖĞRENCİ ANKETİ

Sevgili Öğrenciler;

Aşağıdaki anket, şuan kullanmakta olduğunuz Mesleki Arapça ders kitabına yönelik düşüncelerinizi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyunuz ve cümle sonunda verilen “*Tamamen katılıyorum / katılıyorum / emin değilim / katılmıyorum / hiç katılmıyorum*” seçeneklerinden uygun olanını işaretleyiniz.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Yunus YALNIZAN

Ders Kitabı Değerlendirme Formu	TAMAMEN KATILYORUM	KATILYORUM	EMİN DEĞİLİM	KATILMIYORUM	HİÇ KATILMIYORUM
A/ Kitabın Taslağı ve Planı					
1. Kitabın taslağı ve planı yeterince açık ve uygundur.					

2. Ders kitabı görsel açıdan etkili bir şekilde düzenlenmiştir.					
B/ Kitaptaki Aktiviteler					
3. Kitaptaki aktiviteler Arapçada yeterli olarak iletişim kurmamı sağlıyor.					
4. Kitaptaki aktiviteler tek, eşli ve grup olarak çalışmamızı sağlıyor.					
5. Kitapta kullanılan resimler ve fotoğraflar yeni kelimeleri daha rahat öğrenmemi sağlıyor.					
6.Kitaptaki dinleme parçaları benim kelimeleri daha iyi telaffuz etmemi sağlıyor.					
7. Kitaptaki aktiviteler yaratıcı özgün ve bağımsız cevaplar vermeme sağlıyor.					
8. Kitapta Arapça dilbilgisi kuralları ve kelimeler şarkı öykü anlatımı ve oyun yoluyla öğretiliyor.					

C/ Beceriler	TAMAMEN KATILYORUM	KATILYORUM	EMİN DEĞİLİM	KATILMIYORUM	HİÇ KATILMIYORUM
9. Kitaptaki materyaller dört dil becerisini (okuma, yazma, konuşma ve dinleme) dengeli olarak sunuyor.					
10. Ders kitabı, Arapça telaffuzu doğal şekliyle çalışmamızı sağlıyor.					
D/Kitaptaki Dil					
11. Ders kitabında kullanılan dil gerçek hayatta kullanılan Arapçayı yansıtıyor.					
12. Ders kitabında benim Arapça seviyeme uygun bir dil kullanılıyor.					
13. Kitaptaki dilbilgisi konularının ve kelimelerinin öğretim sırası uygun şekilde verilmiştir.					

14. Kitaptaki dilbilgisi konuları kısa ve basit örneklerle sunuluyor.					
E/Ders Kitabının Konu ve İçeriği					
15. Ders kitabının konuları ve içeriği Arapça öğrenen birisi olarak ihtiyaçlarıma uygundur.					
16.Ders kitaplarının konuları ve içeriği genel olarak gerçek yaşamla ilişkilidir.					
17.Materyallerin konusu ve içeriği yeterince ilginç ve teşvik edicidir.					
18.Ders kitabının konularında ve içeriğinde yeterince çeşitlilik vardır.					
F/Genel Değerlendirme					
19.Ders kitabı beni ileride de Arapça çalışmaya teşvik ediyor.					
20.Seçme şansım olsa yine bu kitabı tercih ederim.					

**12. SINIF MESLEKİ ARAPÇA DERS KİTABININ
ARAP DİLİ VE ÖĞRETİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
İLE İLGİLİ**

ÖĞRETMEN ANKETİ

Değerli Öğretmenler;

Aşağıdaki anket, şuan kullanmakta olduğunuz Mesleki Arapça ders kitabına yönelik düşüncelerinizi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyunuz ve cümle sonunda verilen “*Tamamen katılıyorum / katılıyorum / emin değilim / katılmıyorum / hiç katılmıyorum*” seçeneklerinden uygun olanını işaretleyiniz.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Yunus YALNIZAN

Ders Kitabı Değerlendirme Formu					
A/ Kitabın Taslağı ve Planı	TAMAMEN KATILYORUM	KATILYORUM	EMİN DEĞİLİM	KATILMIYORUM	HIÇ KATILMIYORUM
1.Kitabın taslağı ve planı yeterince açık ve uygundur.					

2.Ders kitabı görsel açıdan etkili bir şekilde düzenlenmiştir.					
3.Ders kitabının kelime listesi ve terimler sözlüğünü yeterli buluyorum.					
4. Materyalin amaçlarının öğretmen ve öğrenci için kolay ve anlaşılır olduğunu düşünüyorum.					
B/ Kitaptaki Aktiviteler					
5. Kitaptaki aktiviteler Arapçada yeterli olarak iletişim kurmayı sağlıyor.					
6.Kitapta verilen oyunlar Arapça dersine olan ilgiyi artırıyor.					
7. Kitaptaki aktiviteler tek, eşli ve grup olarak çalışmayı destekliyor.					
8. Kitapta kullanılan resimler ve fotoğraflar yeni kelimeleri daha rahat öğrenmeyi sağlıyor.					
9.Kitaptaki dinleme parçaları kelimeleri daha iyi telaffuz etmeyi sağlıyor.					

10. Kitaptaki aktiviteler yaratıcı özgün ve bağımsız cevaplar vermeyi sağlıyor.					
11. Kitapta Arapça dilbilgisi kuralları ve kelimeler şarkı öykü anlatımı ve oyun yoluyla öğretiliyor.					

C/ Beceriler	TAMAMEN KATILYORUM	KATILYORUM	EMİN DEĞİLİM	KATILMIYORUM	HİÇ KATILMIYORUM
12. Kitaptaki materyaller dört dil becerisini (okuma, yazma, konuşma ve dinleme) dengeli olarak sunuyor.					
13. Ders kitabı, Arapça telaffuzu doğal şekliyle çalışmayı sağlıyor.					
D/Kitaptaki Dil					
14. Ders kitabında kullanılan gerçek hayatta kullanılan Arapçayı yansıtıyor.					

15. Ders kitabında öğrencinin Arapça seviyesine uygun bir dil kullanılıyor.					
16. Kitaptaki dilbilgisi konularının ve kelimelerinin öğretim sırası uygun şekilde verilmiştir.					
17. Kitaptaki dilbilgisi konuları kısa ve basit örneklerle sunuluyor.					
E/Ders Kitabının Konu ve İçeriği					
18. Ders kitabının konuları ve içeriği Arapça öğrenen birisinin ihtiyaçlarına uygundur.					
19. Ders kitaplarının konuları ve içeriği genel olarak gerçek yaşamla ilişkilidir.					
20. Materyallerin konusu ve içeriği yeterince ilginç ve teşvik edicidir.					
21. Ders kitabının konularında ve içeriğinde yeterince çeşitlilik vardır.					
F/Genel Değerlendirme					

22.Ders kitabı öğrenciyi ileride de Arapça çalışmaya teşvik ediyor.					
23.Öğretmen kitabını ders kitabının en yararlı şekilde kullanılacağına dair yol gösterir nitelikte buluyorum.					
24. Kitap eski konulara yeni ünitelerde de vurgu yaparak sarmal bir şekilde ilerlemektedir.					
25.Seçme şansım olsa yine bu kitabı tercih ederim.					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	Yunus YALNIZAN
Doğum Yeri	Solhan/BİNGÖL
Doğum Tarihi	31.10.1982

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Bingöl Üniversitesi
Fakülte	İlahiyat Fakültesi

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	Hitit Üniversitesi
	Bingöl Üniversitesi